

Kaikkien ympäristökeskusten alueille on laadittu nk. Natura 2000 -alueiden hoidon ja käytön yleissuunnitelma. Länsi-Suomen ympäristökeskuksen alueella suunnitelman laadinnasta vastasivat ympäristökeskus sekä Metsähallituksen Pohjanmaan luontopalvelut. Yleissuunnitelman tavoitteena on Natura 2000 -alueittain arvioida suunnittelutarpeet kuuden eri suunnitelmatyyppin osalta. Suunnitelmatyypit ovat: hoito- ja käyttösuunnitelma, soiden ja metsien ennallistamissuunnitelma, perinnebiotooppien hoitosuunnitelma, palveluvarustuksen rakentamisen toimenpidesuunnitelma, vesistöjen ja kosteikkojen kunnostus- ja hoitosuunnitelma sekä uhanalaisten lajien elinympäristöjen hoitosuunnitelma. Yleissuunnitelma tulee jatkossa toimimaan ympäristökeskuksen ja Metsähallituksen käytännön ohjenuorana suunniteltaessa, missä järjestyksessä Natura 2000-alueille laaditaan hoito- ja käyttö- sekä muita suunnitelmia.

Suunnitelma tullaan päivittämään vuosittain hoidon ja käytön suunnittelun työtilanteen ja siihen käytettävien resurssien tarkentuessa.



LÄNSI-SUOMEN  
YMPÄRISTÖKESKUS  
VÄSTRA FINLANDS  
MILJÖCENTRAL

**ISBN 978-952-11-3534-7 (PDF)**

**ISSN 1796-1920 (verkkoj.)**

# Natura 2000-alueiden hoidon ja käytön yleissuunnitelma





# Natura 2000-alueiden hoidon ja käytön yleissuunnitelma

Vaasa 2009

LÄNSI-SUOMEN YMPÄRISTÖKESKUS



LÄNSI-SUOMEN  
YMPÄRISTÖKESKUS  
VÄSTRA FINLANDS  
MILJÖCENTRAL

LÄNSI-SUOMEN YMPÄRISTÖKESKUKSEN RAPORTTEJA 3 | 2009

Kannen kuva: Pertti Sevola

Kuvat: Eirik Klockars (s. 27), Anita Storm (s. 30),  
Marita Björkström (s.46 och 56), Ismo Nousiainen (s. 48), Jaana Höglund (s. 52),  
muut kuvat Niina Pirttiniemi

Kartat: Niina Pirttiniemi, Copyright FM-kartta Oy, MML lupa nro 7/MYY/09, SYKE,  
alueelliset ympäristökeskukset

ISBN 978-952-11-3534-7 (PDF)

ISSN 1796-1920 (verkkoy.)

# Sisältö

1 Yleissuunnitelman tausta ja tavoitteet.....	5
1.1 Tausta .....	5
1.2 Yleissuunnitelman laadinta Länsi-Suomen ympäristökeskuksen alueella.....	5
2 Natura 2000 -verkosto ja sen toteuttaminen.....	7
2.1 Yleistä Natura 2000 -verkostosta .....	7
2.2 Länsi-Suomen ympäristökeskuksen alueen Natura 2000 -kohteet.....	7
2.3 Natura 2000 -verkoston toteuttaminen .....	9
3 Natura 2000 -alueiden luontotyyppi- ja laji-inventoinnit.....	10
4 Natura 2000 -alueiden suunnittelu .....	13
4.1 Hoito- ja käyttösuunnitelmat .....	13
4.2 Toimenpidesuunnitelmat .....	13
4.2.1 Soiden ja metsien ennallistamissuunnitelmat.....	13
4.2.2 Perinnebiotooppien hoitosuunnitelmat.....	14
4.2.3 Palveluvarustuksen rakentamisen toimenpidesuunnitelmat.....	14
4.3 Vesistöjen ja kosteikkojen kunnostus- ja hoitosuunnitelmat.....	15
4.4 Uhanalaisten lajien elinympäristöjen hoitosuunnitelmat.....	15
5 Osallistava suunnittelu .....	16
6 Suunnittelutarpeita aiheuttavat tekijät ja suunnittelukohteiden priorisointi.....	18
6.1 Suunnittelutarpeita aiheuttavat tekijät .....	18
6.1.1 Erilaisten maankäyttöpaineiden kannalta kiireelliset kohteet .....	18
6.1.2 Natura 2000 -kohteet, joihin kohdistuu runsaasti ulkoilu-, virkistyskäyttö- ja luontomatkailupaineita .....	18
6.1.3 Luontotyyppien suojelun painopisteet.....	19
6.1.4 Lajiston painopisteet.....	19
6.2 Suunnittelukohteiden priorisointi .....	19
7 Alueittainen tarkastelu .....	21
7.1 Hoito- ja käyttösuunnitelmaa edellyttävät kohteet .....	21
7.2 Kohdekuvaukset .....	23
7.3 Muita suunnitelmia edellyttävät kohteet.....	56
7.3.1 Soiden ja metsien ennallistamis- ja hoitosuunnitelmat .....	56
7.3.2 Perinnebiotooppien hoitosuunnitelmat .....	61
7.3.3 Palveluvarustuksen rakentamisen toimenpidesuunnitelmat .....	62
7.3.4 Vesistöjen kunnostus- ja hoitosuunnitelmat.....	65
7.3.5 Uhanalaisten lajien elinympäristöjen hoitosuunnitelmat.....	67



8 Kustannukset .....	68
9 Yleissuunnitelman ympäristövaikutukset .....	72
10 Tiivistelmä.....	73
Sammandrag.....	74
Liite 1. Länsi-Suomen ympäristökeskuksen Natura 2000 -alueiden perustiedot. ....	75
Liite 2. Natura 2000 -alueiden luontotyyppien ja suojelun perusteena olevien lajien lukumäärät.....	82
Liite 3. Natura 2000 -alueiden hoidon ja käytön suunnittelutarve .....	87
Liite 4. Yleissuunnitelmasta saatujen lausuntojen keskeinen sisältö ja lausuntojen aiheuttamat toimenpiteet suunnitelman sisällössä. ....	95



# 1 Yleissuunnitelman tausta ja tavoitteet

## 1.1 Tausta

Luontodirektiivin 6 artiklan 1 kohdassa edellytetään, että jäsenvaltioiden on tarvittaessa laadittava käyttösuunnitelmia erityisten suojelutoimien alueille (SCA-alueet). Suunnitelmia ei siis tarvitse automaattisesti tehdä kaikille alueille, mutta luontodirektiivin tavoitteet ja Natura 2000 -alueiden luontoarvojen säilyttäminen voivat edellyttää hoito- ja käyttösuunnitelmien laatimista.

Ympäristöministeriö asetti 30.5.2001 työryhmän laatimaan ehdotuksen Natura 2000 -verkostoon kuuluvien alueiden hoito- ja käyttösuunnitelmien kehittämisestä. Työryhmä luovutti raporttinsa ympäristöministeriölle 19.12.2002 (Suomen ympäristö 597: Natura 2000 -alueiden hoito ja käyttö, työryhmän mietintö). Yksi työryhmän ehdotuksista oli, että suunnittelua ohjattaisiin valtakunnallisesti siten, että ympäristöministeriön johdolla määriteltäisiin suunnittelun painopisteet. Ympäristöministeriö määritteli suunnittelun ohjeelliset painopisteet 3.12.2003 päivätyssä kirjeessä (YM5/501/2003). Painopisteet perustuvat luontotyyppi- ja lajiryhmittäiseen sekä alueiden käyttöön liittyviin tarpeisiin ja niiden priorisointiin.

Ympäristöministeriön määrittelemät suunnittelun painopisteet ovat seuraavat:

1. Erilaisten maankäyttöpaineiden kannalta kiireelliset kohteet
  - Laajat merialueet, joki- ja järvivesistöt
  - Lintujärvet, merenlahdet tai muut kosteikot
  - Metsätaloukskäytössä olevat alueet
2. Luonnonsuojelualueet, joihin kohdistuu runsaasti ulkoilu- ja virkistyskäyttöä
3. Luontotyyppien painopisteet
  - Perinnebiotoopit
  - Ennallistamisen tarpeessa olevat luontotyytit
4. Lajiston painopisteet

Samassa kirjeessä ympäristöministeriö velvoitti alueelliset ympäristökeskukset yhteistyössä Metsähallituksen ja muiden toimijatahojen kanssa laatimaan **Natura 2000 -alueiden hoidon ja käytön yleissuunnitelmat**. Alueellisten yleissuunnitelmien tavoitteena on arvioida ympäristöministeriön määrittelemien painopisteiden pohjalta suunnittelun tarve ja tärkeysjärjestys Natura 2000 -alueittain. Tavoitteena on mahdollisimman laaja yhteistyö eri intressi- ja toimijatahojen kanssa. Suunnitelmat oli tarkoitus laatia pääsääntöisesti vuoden 2004 aikana.

## 1.2 Yleissuunnitelman laadinta Länsi-Suomen ympäristökeskuksen alueella

Länsi-Suomen ympäristökeskuksen alueella Natura 2000 -alueiden hoidon ja käytön yleissuunnitelman laadinnasta vastasivat ympäristökeskus ja Metsähallituksen Pohjanmaan luontopalvelut. Työtä ohjaamaan perustettiin seurantaryhmä, johon kuuluivat seuraavien tahojen edustajat: Pohjanmaan, Etelä- ja Keski-Pohjanmaan liitot, Rannikon ja Etelä-Pohjanmaan Metsäkeskukset, Pohjanmaan ja Etelä-Pohjanmaan TE-keskukset, Metsäntutkimuslaitos, Kannuksen asema, Ruotsinkielisen Pohjanmaan ja Pohjanmaan riistanhoitopiirit, Metsänomistajain liittojen ja Tuottajajärjestöt, Luonnonsuojelupiiri, Maaseutukeskukset, Rajavartiolaitos, Suomen luontoyrittäjyysverkosto, Österbottens Fiskarförbund.



Ryhmä kokoontui suunnitteluprosessin aikana 2 kertaa. Alkukesästä 2004 pyydettiin alueen kaikilta niiltä 53 kunnalta, joiden alueella sijaitsee Natura 2000 -alueita, kommentteja ja mielipiteitä niiden käyttöpaineista ja hoito- ja käyttösuunnitelman tarpeesta. Kunnista 36 vastasi. Suunnitelmaa ja sen edellyttämiä tietoja työstettiin pääasiassa ympäristökeskuksen ja Metsähallituksen palavereissa. Lisäksi syksyn 2004 mittaan pidettiin maakuntakohtaisia ja toimialakohtaisia pienempiä kokouksia, jossa esiteltiin suunnitelmaa ja kerättiin Natura 2000 -aluekohtaisia suunnittelutarvetietoja. Yleissuunnitelmaa esiteltiin myös Metsänhoitoyhdistysten ja Pohjanmaan Riistanhoitopiirin kokouksessa. Yleissuunnitelmaluonnoksesta pyydettiin lausunto seurantar ryhmään osallistuneilta sidosryhmiltä sekä kunnilta.



## 2 Natura 2000 -verkosto ja sen toteuttaminen

### 2.1 Yleistä Natura 2000 -verkostosta

Suomen Natura 2000 -verkosto on osa Euroopan unionin kattavaa suojelualueverkostoa, jonka tavoitteena on suojella harvinaistuvia luontotyyppisiä ja lajien elinympäristöjä sekä linnuston kannalta arvokkaita alueita. Tämän saavuttamiseksi jäsenmaiden on perustettava suojelualueiden verkosto, Natura 2000. Verkosto perustuu EU:n vuonna 1992 antamaan luontodirektiiviin. Direktiivin ensisijaisena tavoitteena on edistää luonnon monimuotoisuuden säilyttämistä. Verkosto koostuu alueista, joilla on luontodirektiivin liitteen I mukaisia luontotyyppisiä tai liitteen II mukaisten lajien elinympäristöjä (Yhteisön tärkeänä pitämät alueet, SCI). Suomessa esiintyy 69 luontodirektiivin luontotyyppiä, joista 14 on ensisijaisesti suojeltavia. Lisäksi verkostoon kuuluu lintudirektiivin (1979) mukaisia erityisiä suojelualueita (SPA-alueet), jotka jäsenmaat ovat itse valinneet ja ilmoittaneet EU-komissiolle.

Jokainen jäsenmaa laatii kansallisen luettelon luontodirektiivin mukaisista Natura-alueistaan (SCI-alueet). Valtioneuvosto päätti Suomen ehdotukseen sisältyvistä alueista 1998 ja täydensi päätöstä 1999 Espoon kohteiden osalta. EU-komission pyynnöstä ehdotusta täydennettiin myös 2002. Korkeimman hallinto-oikeuden valtioneuvostolle uudelleen käsiteltäväksi palauttamista alueista tehtiin päätös tammikuussa 2004. Viidennen kerran Valtioneuvosto täydensi päätöstä vuonna 2005, jolloin tarkennettiin erityisesti aiemmin valittujen kohteiden lintutietoja. Länsi-Suomen ympäristökeskuksen alueelta verkostoon liitettiin myös kaksi uutta kohdetta, Hirvijoen metsä (Kauhava) ja Lälbyn peltoaukea (Kristiinankaupunki).

EU:n komissio arvioi jäsenmaiden luettelot yhteistyössä Euroopan ympäristökeskuksen luontokeskuksen ja jäsenmaiden kanssa. Arviointi suoritetaan kullekin luonnonmaantieteelliselle vyöhykkeelle erikseen. Komissio on tehnyt lopulliset valinnat kolmen luonnonmaantieteellisen vyöhykkeen osalta, Makaronesian alueesta (28.12.2001), alpiinisesta vyöhykkeestä (22.12.2003) ja boreaalisesta vyöhykkeestä, johon pääosa Suomen Natura 2000 -alueista kuuluu (13.1.2005). SCI-alueista muodostetaan luonnonsuojelualueet 6 vuoden kuluessa alueiden hyväksymisestä, jonka jälkeen näitä luontodirektiivin perusteella verkoston otettuja alueita kutsutaan erityisten suojelutoimien alueiksi (SAC-alueet).

### 2.2 Länsi-Suomen ympäristökeskuksen alueen Natura 2000 -kohteet

Länsi-Suomen ympäristökeskuksen alueella verkostoon sisältyy 148 kohdetta, joista 5 on jokivesistöjen osia. Ehdotus kattaa Länsi-Suomessa yhteensä noin 272 200 ha, josta maa-alueita on noin 87 000 ha. Suurin osa alueista on ilmoitettu luontodirektiivin mukaisina luontotyyppien ja lajien suojelualueina (SCI). Näistä osa (39 kpl) on myös lintudirektiivin mukaisia erityisiä suojelualueita (SPA). Pelkästään SPA-alueina on ilmoitettu 9 aluetta.

Kolmesta Natura 2000 -kohteesta sijaitsee ympäristökeskusten rajaseuduilla. Tässä suunnitelmassa on arvioitu niiden kohteiden hoito- ja käyttösuunnitelman tarvetta, joista pääosa sijaitsee Länsi-Suomen ympäristökeskuksen alueella. Kaikilta alueilta on kuitenkin arvioitu muuta suunnittelutarvetta, esim. ennallistamis- ja hoitotarvetta Länsi-Suomen ympäristökeskuksen alueella.

# NATURA 2000 -ALUEET NATURA 2000 -OMRÅDEN



0 50 km



© Maanmittauslaitos lupa nro 7/MYY/03

Kuva 1. Natura 2000 -alueet Länsi-Suomen ympäristökeskuksen alueella.

## 2.3 Natura 2000 -verkoston toteuttaminen

Natura 2000 -verkostoon kuuluvalla alueella on toteutettava suojelutavoitteita vastaava suojelu. Toteutuskeino vaikuttaa muun muassa siihen, millaiset toimet kullakin Natura-alueella ovat mahdollisia. Suurin osa Natura 2000 -verkoston kohteista sisältyy entuudestaan johonkin kansalliseen luonnonsuojeluohjelmaan (ks. tietoisku 1.). Pääosa kohteista onkin tarkoitettu toteuttamaan perustamalla niistä luonnonsuojelulain mukaisia luonnonsuojelualueita. Natura 2000 -verkoston toteutusprosentti oli vuoden 2006 lopussa noin 66 %.

Luonnonsuojelulailla on toteutettu niiden Natura-alueiden suojelu, joilla on voimakkaimmin tarve rajoittaa tavanomaista maankäyttöä. Luonnonsuojelulaissa on säädetty myös maanomistajalle maksettavista korvauksista. Vesialueiden suojeluarvojen turvaaminen nojautuu pitkälti vesilakiin ja ympäristönsuojelulakiin, jokivesistöjen myös koskiensuojelulakiin. Rakentamista ohjataan maankäyttö- ja rakennuslain nojalla. Peltoalueilla, kuten Söderfjärdenin alueella (Vaasa, Mustasaari), luontoarvoja turvataan myös maatalouden tukisäännösten avulla. Myös metsälakia sovelletaan muutamien alueiden luontoarvojen suojelemisessa, kuten esimerkiksi Haukisuon–Härkäsuon–Kukkonevan-alueella Soinissa (Kuninkaanpuisto). Valtioneuvoston päätöksen mukaiset Natura 2000 -alueiden toteuttamiskeinot käyvät ilmi liitteestä 1.

Kaikkien Natura 2000 -alueiden suojeluarvoja turvaa luonnonsuojelulain 10. luku. Jos hanke tai suunnitelma yksin tai yhdessä muiden hankkeiden tai suunnitelmien kanssa todennäköisesti merkittävästi heikentää Natura 2000 -verkostoon sisällytetyn alueen niitä luonnonsuojeluarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty Natura 2000 -verkostoon, on hankkeen toteuttajan tai suunnitelman laatijan arvioitava nämä vaikutukset asianmukaisella tavalla. Luvan myöntävän tai suunnitelman hyväksyvän viranomaisen on katsottava, että edellä kuvattu arviointi on tehty ja pyydettävä siitä alueellisen ympäristökeskuksen lausunto. Jos ympäristökeskus itse on hankkeen toteuttaja, antaa lausunnon ympäristöministeriö (LSL 65 §). Mikäli edellä kuvattu arviointi ja siihen liittyvä lausuntomenettely osoittavat, että hanke tai suunnitelma merkittävästi heikentävät niitä arvoja, minkä vuoksi alue on valittu Natura 2000 -verkostoon, ei viranomainen saa hyväksyä tai vahvistaa niitä (LSL 66 §).

### TIETOISKU 1. LUONNONSUOJELUOHJELMAT

Valtioneuvosto on hyväksynyt seuraavat valtakunnalliset suojeluohjelmat, jotka ovat luonnonsuojeluviranomaisten toimintaohjeena ja sitovat myös muita valtion viranomaisia:

- kansallis- luonnonpuistoverkoston kehittämisohjelma 1978
- soidensuojeluohjelma 1979, 1981
- lintuvesien suojeluohjelma 1982
- harjijensuojeluohjelma 1984
- lehtojensuojeluohjelma 1989
- rantojensuojeluohjelma 1990
- vanhojen metsien suojeluohjelma 1993, 1996



### 3 Natura 2000 -alueiden luontotyyppi- ja laji-inventoinnit

Natura 2000 -alueille laadittavat hoito- ja käyttösuunnitelmat sekä erilaiset muut toimenpidesuunnitelmat edellyttävät riittäviä pohjatietoja. Vähimmäisvaatimus on, että alueilta on selvitetty luontotyyppi- ja puustotiedot sekä Natura-luontotyypit (Taulukko 2.). Valtiolle suojelutarkoituksiin hankittujen alueiden tiedon keruu saadaan päätökseen vuoden 2006 aikana. Yksityismaiden luonnonsuojelualueiden osalta inventointityö valmistunee pääsääntöisesti vuonna 2009.

Taulukko 1. Luontodirektiivin luontotyypit Länsi-Suomen ympäristökeskuksen alueella. Ensisijaisesti suojeltavat luontotyypit on merkitty \*:llä.

Koodi	Natura-luontotyyppi	Alueiden lkm
1110	Vedenalaiset hiekkasärkät	4
1130	Jokisuistot	9
1150	*Rannikon laguunit	10
91D0	*Puustoiset suot	60
91E0	*Alnus glutinosa ja Fraxinus excelsior-tulvametsät (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae)	2
1220	Kivikkoisten rantojen monivuotinen kasvillisuus	6
1210	Rantavallien yksivuotinen kasvillisuus	2
1170	Riutat	1
1160	Laajat matalat lahdet	6
1230	Atlantin ja Itämeren rannikoiden kasvipeitteiset rantakalliot	5
2110	Liikkuvat alkiovaiheen dyynit	3
1640	Itämeren boreaaliset hiekkarannat, joilla on monivuotista ruohovartista kasvillisuutta	6
1630	*Itämeren boreaaliset rantaniityt	16
1620	Itämeren boreaaliset luodot ja saaret	9
2120	Rannikon liikkuvat Ammophila arenaria-rantakauradyynit ("valkoiset dyynit")	3
2190	Dyynien kosteat soistuneet painanteet	2
2180	Atlantisen, kontinentaalisen ja boreaalisen alueen metsäiset dyynit	5
2140	*Kiinteät kalkittomat Empetrum nigrum-variksenmarjadyynit	4
2130	*Rannikoiden kiinteät, ruohokasvillisuuden peittämät dyynit ("harmaat dyynit")	2
3110	Hiekkamaiden niukkamineraaliset niukkaravinteiset vedet (Littorelletalia uniflorae)	3

Taulukko 1. Jatkuu

Koodi	Natura-luontotyyppi	Alueiden lkm
3210	Fennoskandian luonnontilaiset jokireitit	5
3160	Humuspitoiset lammet ja järvet	34
3150	Magnopotamion tai Hydrocharition-kasvustoiset luontaisesti ravinteiset järvet	4
3130	Niukka-keskiravinteiset järvet, joissa Littorelletea uniflorae- ja/tai Isoëta Nanojuncetea-kasvillisuus	1
3260	Vuorten alapuoliset tasankojoet, joissa on Ranunculion fluitantis ja Callitricho-Batrachium-kasvillisuutta	20
6450	Pohjoiset, boreaaliset tulvaniityt	2
6430	Kostea suuruohokasvillisuus	4
6270	*Fennoskandian runsaslajiset kuivat ja tuoreet niityt	2
4030	Eurooppalaiset kuivat nummet	5
6510	Alavat niitetyt niityt (Alopecurus pratensis, Sanguisorba officinalis)	2
7140	Vaihettumissuot ja rantasuot	34
7120	Muuttuneet ennallistamiskelpoiset keidassuot	4
7110	*Keidassuot	45
6520	Vuoristojen niitetyt niityt	2
7160	Fennoskandian lähteet ja lähdesuot	11
8230	Kallioiden pioneerikasvillisuus (Sedo-Scleranthion tai Sedo albi-Vernicion dillenii)	1
8220	Kasvipeitteiset silikaattikalliot	7
7310	*Aapasuot	42
7230	Letot	12
9010	*Boreaaliset luonnonmetsät	102
9070	Fennoskandian hakamaat ja kaskilaitumet	1
9060	Harjumuodostumien metsäiset luontotyypit	7
9050	Boreaaliset lehdot	33
9030	*Maankohoamisrannikon primäärisuknessiovaiheiden luonnontilaiset metsät	15
9080	*Fennoskandian metsäluhdat	9





Kuva 2. Maankohoamissaaristoa Mustasaaren Björkössä. (Mustasaaren kunta.)

Vedenalaisen luonnon inventointi (VELMU) käynnistyi Metsähallitusvetoisella pilottihankkeella (MERVI) vuonna 2006. Laajemmassa mittakaavassa VELMU käynnistyi Merenkurkun alueella vuonna 2007. Kyse on vähintään kymmenen vuoden työrupeamasta. Hankkeen tavoitteena on saada kuva vedenalaisista kasvilisuudesta ja pohjan laadusta kaikilla merialueilla.

Hoito- ja käyttösuunnitelmia laadittaessa tehdään yleensä linnustoinventoinnit. Tärkeää on tuntea paitsi alueen pesimä- ja muuttolinnusto myös lintudirektiivin lajien sekä uhanalaisten ja harvinaisten lintujen pesimäpaikat. Länsi-Suomen ympäristökeskuksella ja Metsähallituksella on entuudestaan inventointitietoa lintuvesi- ja muutamien saaristokohteiden linnustosta. Lisäksi viranomaiset seuraavat merikotkan, maakotkan, etelänsuosirrin, valkoselkätikan, pikkutikan, selkälokin, mustatiiran ja pikkutiiran esiintymistä. Muiden lajien tiedot perustuvat lähinnä lintuharrastajien keräämiin aineistoihin.

Myös uhanalaisten ja luontodirektiivin lajien esiintymät tulisi selvittää. Muita lajistoinventointeja suunnitelma-alueilla tehdään alueen luonteen ja käytettävissä olevien resurssien mukaan. Vanhoissa metsissä suositellaan kääväkäsinventointien tekemistä sekä lehdossa ja muilla rehevimmillä (esim. letot) kasvupaikoilla tarkempia putkilokasvi-inventointeja.

## 4 Natura 2000 -alueiden suunnittelu

Natura 2000 -alueille laaditaan niiden luonteen ja laajuuden mukaan eritasoisia suunnitelmia. Luvussa 4 on kuvattu erilaiset suunnitelmatyypit, niiden sisältö ja hyväksymismenettely. Luvussa 5 käydään läpi minkä tyyppistä osallistavaa suunnittelua ja laadintaprosessia eri suunnitelmatyypit edellyttävät.

### 4.1 Hoito- ja käyttösuunnitelmat

Natura 2000 -alueille laadittavien hoito- ja käyttösuunnitelmien tavoitteena on yhteen sovittaa muut käyttömuodot alueiden suojelutavoitteisiin eli luontotyyppien ja lajien suojeluun. Luonnonsuojelualueiden hoidon ja käytön suunnittelulla voidaan edistää myös kulttuuriarvojen suojelua, virkistyskäyttöä, opetusta ja tutkimusta tai paikallisia elinkeinoja. Nämä päämäärät eivät kuitenkaan voi olla ristiriidassa suojelutavoitteiden kanssa.

Luonnonsuojelulaki edellyttää, että kansallispuistoille laaditaan hoito- ja käyttösuunnitelma. Muille valtion omistamille luonnonsuojelualueille hoito- ja käyttösuunnitelma voidaan laatia tarvittaessa. Varsin suuri osa Länsi-Suomen ympäristökeskuksen alueen Natura-kohteista on pieniä, eikä niihin kohdistuu sellaisia käyttöpaineita, että laaja-alainen hoito- ja käyttösuunnitelma olisi tarpeen. Hoito- ja käyttösuunnitelmat valtion luonnonsuojelualueille laatii Metsähallitus. Lakisääteiset hoito- ja käyttösuunnitelmat vahvistetaan ympäristöministeriössä, muut hyväksyy Metsähallitus.

Luonnonsuojelulaki ei sisällä ohjeistusta yksityismaille perustettujen luonnonsuojelualueiden hoidon ja käytön suunnittelusta. Niille tarvittaessa laadittavan suunnitelman tulee edistää alueen suojelun tavoitteita ja noudattaa rauhoitussääntöjä, jotka sisältyvät ympäristökeskuksen tekemiin yksityismaan luonnonsuojelualueiden perustamispäätöksiin. Ympäristökeskus hyväksyy suunnitelman maanomistajaa kuultuaan.

Länsi-Suomen ympäristökeskuksen alueella on tavallista, että yhdellä ja samalla Natura-alueella on sekä valtion omistamia maita että yksityisten omistamia tiloja, joista on perustettu yksityismaan luonnonsuojelualueita. Esimerkiksi lähes kaikki saariston ja rannikon kohteet ovat tällaisia. Tällaiselle Natura-alueelle hoito- ja käyttösuunnitelma laaditaan ympäristökeskuksen, Metsähallituksen ja alueen maanomistajien yhteistyönä.

### 4.2 Toimenpidesuunnitelmat

Luonnonsuojelualueiden hoito- ja ennallistamistöistä ja palveluvarustuksen rakentamisesta laaditaan konkreettiset *toimenpidesuunnitelmat*.

#### 4.2.1 Soiden ja metsien ennallistamissuunnitelmat

Metsähallitus laatii hallinnoimilleen soidensuojelukohteille ennallistamissuunnitelmia, joiden tavoitteena on ojitettujen alueiden vesitalouden palauttaminen luonnontilaan. Suunnitelma vahvistetaan Metsähallituksessa ympäristökeskuksen annettua siitä lausuntonsa. Suunnitelmasta tiedotetaan metsäkeskukselle ja lähinaapureille tarpeellisessa laajuudessa. Yksityismaiden luonnonsuojelualueilla suunnitelmat hyväksyy ympäristökeskus maanomistajaa kuultuaan.



Kuva 3. Ennallistettua ojaa Levanevan pitkospuureitin varressa.

Lähes kaikkien suojelukohteiden metsissä näkyy puunoton ja erilaisten metsänhoitotoimien vaikutus. Metsien ennallistamisen tarkoituksena on nopeuttaa luonnonsuojelualueiden metsien kehitystä kohti luonnonomukaista puulaji- ja ikärakennetta. Tavoitteisiin pyritään lahopuun lisäämisellä, pienaukotuksella, kulotuksilla ja eräissä tapauksissa ennallistamishakkuilla. Jos alueella on sekä ennallistettavia soita että metsiä, voidaan näille kohteille laatia yhteinen suunnitelma.

#### 4.2.2 Perinnebiotooppien hoitosuunnitelmat

Perinnebiotooppien hoidon tavoitteena on turvata sekä niiden maisemarakenne että tyypillisen kasvillisuuden ja eliöstön säilyminen. Hoitosuunnitelma sisältää alueen perustiedot, sijainnin ja kuvauksen, hoidon tavoitteet ja vaikutukset ympäristöön, hoitotoimenpiteet ja aikataulut sekä kustannusarvion. Myös toimenpiteiden seuranta sisältyy suunnitelmaan. Alueella tehtävät peruskunnostustoimenpiteet, kuten raivaus, aitausten rakentaminen ja kulotus, sekä vuosittaiset toimenpiteet, kuten raivaus, laidunnus ja niitto, esitellään yksityiskohtaisesti. Toimenpiteiden suunnittelussa huomioidaan luontotyytit, lajit, perinteiset rakenteet, kiinteät muinaisjäänneet ja muut alueen arvot.

Pääosin muilla kuin luonnonsuojelualueilla sijaitsevien perinnebiotooppien hoidon suunnittelun ja toteutuksen tueksi ympäristökeskus on laatinut maakuntakohtaiset perinnebiotooppien hoito-ohjelmat. Niitä ei käsitellä tässä yhteydessä.

Metsähallitus vahvistaa valtionmaiden suojelualueilla hoitosuunnitelmat ympäristökeskuksen annettua niistä lausuntonsa. Yksityismaiden luonnonsuojelualueilla suunnitelmat hyväksyy ympäristökeskus maanomistajaa kuultuaan.

#### 4.2.3 Palveluvarustuksen rakentamisen toimenpidesuunnitelmat

Palveluvarustusta rakennetaan vain sellaisille Natura 2000 -kohteille, jotka soveltuvat virkistys- ja/tai luontomatkailemiskäyttöön ja joilla on riittävä kysyntä. Palveluvarustus pyritään aina keskittämään rajatulle alueelle. Nämä alueet osoitetaan hoito- ja käyttösuunnitelmissa. Ellei palveluvarustusta ole osoitettu riittävän yksityiskohtaisesti hoito- ja käyttösuunnitelmassa, laaditaan palveluvarustuksen rakentamisen pohjaksi toimenpidesuunnitelma, jossa tarkastellaan virkistyskäytön suhdetta suojelutavoitteisiin.



Toimenpidesuunnitelmissa esitetään tarvittavat rakenteet ja toimenpiteet, toteutusaikataulu, ylläpito ja kustannukset. Toimenpidesuunnitelman sisältö ja muoto vaihtelevat tarpeen mukaan.

Valtionmaiden suojelualueilla toimenpidesuunnitelmat hyväksyy Metsähallituksen luontopalvelujen aluejohtaja. Yksityismaiden luonnonsuojelualueilla suunnitelmat hyväksyy ympäristökeskus maanomistajaa kuultuaan.

### **4.3 Vesistöjen ja kosteikkojen kunnostus- ja hoitosuunnitelmat**

Lintujärvien ja jokivesistöjen kunnostus- ja hoitotoimenpiteet muuttavat useimmiten vesiympäristöä niin paljon, että ne edellyttävät vesilain mukaista ympäristöluoppaa. Tässä tapauksessa kunnostussuunnitelmat laaditaan siten, että ne täyttävät vesilain ja asetuksen vaatimukset. Hankkeiden suunnittelua ja toteutusta rahoitetaan yleensä EU:n, maa- ja metsätalousministeriön, ympäristöministeriön, kuntien ja yksityisten edunsaajien varoin. Hankkeen suunnittelua ja toteutusta valvomaan perustetaan yleensä hankeryhmä, johon kuuluvat keskeiset yhteistyökumppanit ja asianosaiset. EU-hankkeissa ohjausryhmät ovat pakollisia.

Poikkeuksen muodostavat pienimuotoiset muutettujen fladojen ja kluuvijärvien ja muiden pienvesien kunnostussuunnitelmat. Niitä laaditaan ympäristökeskuksen ja kalatalousasiantuntijoiden yhteistyönä ja ne muistuttavat lähinnä toimenpidesuunnitelmia. Toisen poikkeuksen muodostavat merenrantojen ja jokisuistojen lintukosteikot, joiden kunnostus- ja hoitotoimenpiteitä ovat raivaus, niitto ja laidunus. Suunnitelmat muistuttavat näissä tapauksissa lähinnä perinnebiotooppien hoitosuunnitelmia. Näiden suunnitelmien laadintaan liittyy hyväksymismenettely, mikäli ne sijaitsevat yksityismaiden luonnonsuojelualueilla. Ympäristökeskus kuulee maanomistajaa ennen suunnitelmien hyväksymistä.

Vesistöjen hoitoa ohjaa vuoteen 2009 mennessä koko Läntiselle (Kokemäenjoen – Saaristomeren – Selkämeren) vesienhoitoalueelle laadittava vesipuidedirektiivin mukainen hoitosuunnitelma, jonka hyväksyy valtioneuvosto. Hoitosuunnitelmassa esitetään mm. toimenpiteitä, joilla voidaan vähentää vesistöihin kohdistuvia ravinne- ja kiintoainekuormitusta sekä happamuutta. Hoitosuunnitelma ja siihen liittyvät toimenpideohjelmat ovat keskeisiä työkaluja esim. Länsi-Suomen ympäristökeskuksen alueen kolmen Natura-joen suojeluarvojen turvaamisessa. Toimenpideohjelmat laaditaan jokineuvottelukuntien ja alueen vesienhoidon yhteistyöryhmän johdolla.

### **4.4 Uhanalaisten lajien elinympäristöjen hoitosuunnitelmat**

Luonnonsuojelulain mukaan erityisesti suojeltaviksi määrättyjen lajeille tulee tarvittaessa laatia suojeluohjelma. Länsi-Suomen ympäristökeskuksen alueella on myös laadittu alueellisia hoito- ja suojelusuunnitelmia. Ne laaditaan yleensä tietyn lajin kaikille esiintymispaikoille, joista osa saattaa sijaita Natura 2000 -alueilla, osa niiden ulkopuolella. Suunnitelman sisältö vaihtelee eliöryhmittäin. Hoitosuunnitelmaan kootaan yleensä lajien levinneisyys- ja biologiatietoa sekä esitetään esiintymien suojelu, hoito ja seurantarpeita. Hoidon toteutus kuvataan yleensä yksityiskohtaisesti. Suunnitelmaan sisältyy myös toimenpiteiden toteutusaikataulu ja kustannusarvio.

## 5 Osallistava suunnittelu

Tiedon välittäminen suojeluviranomaisten, maanomistajien ja alueita käyttävien sidosryhmien välillä on yksi hoito- ja käyttösuunnittelun tärkeistä tehtävistä. Suunnittelun kuluessa viranomaiset välittävät tietoa suojelun tavoitteista ja vastaanottavat alueen omistajien ja käyttäjien kokemuksia, tietoja ja alueen käyttöä koskevia mielipiteitä.

Luonnonsuojelulaki ei sisällä muotomääräyksiä hoidon ja käytön suunnitteluprosesseille. Eri osapuolten informoiminen, kuuleminen ja vaikutusmahdollisuudet turvataan kuhunkin suunnittelutilanteeseen sopivimmilla osallistamismuodoilla. Toimenpidesuunnitelmissa osallistamisen tarve on rajatumpi. Erityisesti ennallistamis- ja hoitosuunnitelmien laadinnassa riittää kevyempi tiedottaminen.

Tässä hoidon ja käytön yleissuunnitelmassa osallistamistarve on luokiteltu 3 luokkaan, joiden ominaispiirteet on kuvattu alla oleviin tietolaatikoihin. Tätä luokitusta käytetään myös kohdekuvauksien yhteydessä osallistamistarpeen arvioinnissa.

### TIETOISKU 2

#### 1) Laajaa osallistamista edellyttävä suunnittelu

*Yhteistyöryhmä:* Suunnittelun tueksi perustetaan yhteistyöryhmä (voi olla myös EU-hankkeen ohjausryhmä), johon kuuluvat keskeisten viranomaisten, maanomistajien, kuntien ja muiden asianosaisten edustajat. Ryhmä toimii tiedotuskanavana sekä asiantuntija- ja keskusteluforumina.

*Teemaryhmät/kokoukset:* tuottavat tietoa eri aihealueista (esim. metsästyksestä, kalastuksesta, virkistyskäytöstä) ja niiden merkityksestä sekä tarpeista hoito- ja käyttösuunnitelmaa varten. Ryhmiä perustetaan sellaisten aiheiden ympärille, jotka vaativat perusteellisempaa keskustelua ko. käyttömuodon ja luonnonsuojelun yhteensovittamisesta.

*Yleisötilaisuudet:* Järjestetään suunnitteluprosessin alussa ja lopussa sekä muuten tarvittaessa.

*Tiedotus:* Hankkeesta tiedotetaan myös tiedotusvälineiden kautta.

*Lausuntokierros:* Hoito- ja käyttösuunnitelmasta pyydetään lausunnot asianosaisilta. Lausuntoyhteenveto, jossa kerrotaan miten kommentit on huomioitu, tulevat liitteeksi valmiiseen suunnitelmaan. Suunnitelman hyväksymismenettelyt on kuvattu edellä (ks. luvut 4.1 ja 4.3).

*Käytetään:* Hoito- ja käyttösuunnitelmissa laajoilla saaristoalueilla, joilla runsaasti maanomistajia (yksityisiä ja valtio) ja erilaisia käyttäjäryhmiä sekä jokivesistöjen kunnostus- ja hoitosuunnitelmissa.

## TIETOISKU 2 JATKUU

### 2) Kevyempää osallistamista edellyttävä suunnittelu

*Yhteistyöryhmä:* Suunnittelun tueksi perustetaan ohjaus/seurantaryhmä (voi olla myös EU-hankkeen ohjausryhmä), johon kuuluvat keskeisten viranomaisten, maanomistajien, kuntien ja muiden asianosaisten edustajat. Ryhmä toimii tiedotuskanavana sekä asiantuntija- ja keskustelufoorumina.

*Yleisötilaisuudet:* Järjestetään tarvittaessa.

*Tiedotus:* Hankkeesta tiedotetaan tarpeen vaatiessa tiedotusvälineiden kautta.

*Lausuntokierros:* Suunnitelmasta pyydetään lausunnot asianosaisilta. Lausuntoyhteenveto, jossa kerrotaan miten kommentit on huomioitu, tulevat liitteeksi valmiiseen suunnitelmaan. Suunnitelman hyväksymismenettelyt on kuvattu edellä (ks. luvut 4.1 ja 4.3).

*Käytetään:* Natura 2000 -alueiden hoidon ja käytön suunnittelussa esim. alueilla, joihin sisältyy pääasiassa valtion maita sekä vesistöjen kunnostus- ja hoitotöiden suunnittelussa.

### 3) Asianosaisten tiedottamiseen perustuva suunnittelu

*Lausuntokierros:* Metsähallitus hyväksyy valtion maiden suunnitelmat. Se pyytää sitä ennen lausunnon ympäristökeskukselta ja tarvittaessa rajanaapureilta. Ympäristökeskus hyväksyy yksityismaiden luonnonsuojelualueiden suunnitelmat maanomistajaa kuultuaan. Suunnitelmien hyväksymismenettelyt on kuvattu luvuissa 4.2 ja 4.4.

*Tiedotus:* Hankkeesta tiedotetaan tarpeen mukaan.

*Käytetään:* Useimmissa toimenpidesuunnitelmissa, elleivät ne ole hyvin laajalaisia, sisälly EU-hankkeisiin tai ole muuten merkittäviä (nämä edellyttävät kevyempää osallistamisprosessia).

Onnistunut suunnitteluprosessi johtaa jatkuvaan yhteistyöhän suojeluviranomaisten, alueen omistajien ja käyttäjien välillä. Hoito- ja käyttösuunnitelmien valmistuttua, perustetaan alueille tarpeen mukaan yhteistyöryhmät. Ne kokoontuvat kerran tai kaksi vuodessa ja vastaavat jatkossa yhteistyön koordinoinnista alueen hoidossa, huollossa, valvonnassa ja seurannassa. Yhteistyöryhmät ovat tarpeen ainakin kohteilla, joiden suunnittelu on edellyttänyt laajaa osallistamista.



# Suunnittelutarpeita aiheuttavat tekijät ja suunnittelukohteiden priorisointi

## 6.1 Suunnittelutarpeita aiheuttavat tekijät

### 6.1.1 Erilaisten maankäyttöpaineiden kannalta kiireelliset kohteet

Länsi-Suomen ympäristökeskuksen alueella suurimmat hoidon- ja käytön suunnittelutarpeet kohdistuvat rannikon ja saariston Natura 2000 -kohteisiin. Niihin sisältyy laajoja vesialueita ja kohteet kuuluvat useimmiten rantojen- ja/tai lintuvesien suojeluohjelmiin. Näillä kohteilla maa-alueiden suojeluarvot turvataan pääasiassa perustamalla niistä luonnonsuojelulain mukaisia suojelualueita. Vesialueistakin saatetaan perustaa yksityismaiden luonnonsuojelualueita, erityisesti lintuvesiensuojeluohjelmaan sisältyvistä alueista, mutta niiden suojeluarvot voidaan turvata myös vesilain ja ympäristönsuojelulain nojalla. Laajoilla saaristo- ja lintuvesikohteilla on usein myös lukuisia maanomistajia ja käyttäjäryhmiä. Alueen maanomistajilla on omat tarpeensa, jotka tulee huomioida suunnittelussa. Myös kalastukseen, metsästykseseen ja alueen virkistyskäyttöön liittyvät intressit voivat olla merkittäviä. Toisaalta kohteiden luontoarvot ovat korkeat ja esimerkiksi alueen linnustonsuojelu saattaa asettaa rajoitteita alueen käytölle. Maankäytön paineet ovat siis moninaiset ja niitä on tarve yhteensovittaa siten, että kohteiden suojeluarvot tulevat samalla turvattua. Tässä yleissuunnitelmassa esitetäänkin, että kaikille saaristokohteille tulisi laatia hoito- ja käyttösuunnitelma.

Oman erityisryhmänsä muodostavat Länsi-Suomen ympäristökeskuksen alueen kolme Natura-jokea: Lestijoki, Ähtävänjoki ja Lapväärtinjoki. Näiden kohteiden suojelu toteutetaan vesilain ja koskiensuojelulain nojalla ja Lestijoen osalta myös luonnontaloudellisen kehittämissuunnitelman avulla. Käytännössä jokivesistöjen suojeluarvojen turvaamisen kannalta on keskeistä se, mitä niiden valuma-alueella tapahtuu ja toisaalta se, miten jokien mahdolliset kunnostustoimet toteutetaan. Näiden kohteiden suojelu ja hoito edellyttävät laajaa valuma-aluekohtaista yhteistoimintaa, mikä tapahtuu parhaiten vesipuitedirektiivin toimeenpanon ja jokialuekohtaisten neuvottelukuntien kautta.

Länsi-Suomen ympäristökeskuksen alueella on vain kolme osittain metsätalouuskäytössä olevaa kohdetta. Näillä kohteilla on tarpeen laatia hoito- ja käyttösuunnitelma tai muu vastaava hoitosuunnitelma, jolla varmistetaan, että alueen muut käyttömuodot eivät vaaranna suojeluarvoja. Tällaisia kohteita ovat Soinin Kuninkaankuono (Haukisuo–Härkäsuo–Kukkoneva), Katikankanjonin alue Kauhajoella ja Eteläneva–Viitasalonneva–Seljäsenneva (Kannus, Kälviä, Lohtaja).

### 6.1.2 Natura 2000 -kohteet, joihin kohdistuu runsaasti ulkoilu-, virkistyskäyttö- ja luontomatkailupaineita

Länsi-Suomen ympäristökeskuksen alueella suurimmat virkistys- ja luontomatkailun kehittämispaineet kohdistuvat toisaalta laajoihin saaristoalueisiin, erityisesti Merenkurkun ja Luodon saaristoon, toisaalta kansallispuistojen ja muutamien laajojen suoalueiden ympäristöön sekä isompien asutuskeskusten välittömässä läheisyydessä sijaitseviin kohteisiin.

Ympäristökeskuksen alueella on kahden edellisen rakennerahistokauden aikana laadittu erityisesti Etelä- ja Keski-Pohjanmaan alueella Natura 2000 -alueille hoito- ja käyttösuunnitelmia sekä rakennettu niiden alueelle ja lähiympäristöön luontomatkailu- ja virkistyskäyttöä palvelevaa palveluvarustusta. Näiden kahden maa-

kunnan alueella useimmille luontomatkailukäytön kannalta potentiaalisimmille Natura 2000 -alueille on jo laadittu hoito- ja käyttösuunnitelmat tai ne ovat parhailaan työn alla. Sen sijaan Pohjanmaan maakunnassa on runsaasti potentiaalia, mutta hoito- ja käyttösuunnittelu vasta aluillaan. Osittain tämä johtuu myös siitä, että suojeleohjelmien toteuttaminen on edennyt rantojen suojeleohjelmien kohteilla sisämaan kohteita hitaammin. Merenkurkun saariston mahdollinen maailmanperintöstatus nostaa entisestään paineita laatia koko saaristoalueen kattavat hoito- ja käyttösuunnitelmat mahdollisimman pian. Luodon saaristossa hoito- ja käyttösuunnittelu on käynnissä.

Natura 2000 -alueiden hoidon ja käytön yleissuunnitelman laadinnan yhteydessä tehtiin kunnille kysely, jolla selvitettiin mm. niiden alueilla sijaitseviin Natura 2000 -alueisiin kohdistuvia käyttöpaineita. Kyselyn perusteella näyttää siltä, että useille alueille kaivataan polkuja tai lintutorneja. Pienimuotoisen palveluvarustuksen suunnittelu voidaan kuitenkin usein hoitaa toimenpidesuunnitelmin.

### 6.1.3 Luontotyyppien suojelun painopisteet

Luontotyyppit, jotka kaipaavat säilyäkseen aktiivisia suojele- tai hoitotoita, lisäävät suunnittelutarpeen kiireellisyyttä. Hoitotoita kaipaavia perinnebiotooppeja, hakamaita ja merenrantaniittyjä, esiintyy Natura 2000 -alueilla lähinnä saaristossa ja rannikon lintuvesikohteilla. Vaikka perinteinen maankäyttö on monilla alueilla jatkunut joko katkeamatta tai pienen tauon jälkeen, on laidunnuksen volyymi laskenut niin paljon, että useimmat perinnebiotooppikohteet kaipaavat kunnostamista. Erityisen kiireellisiä ovat rannikon etelänsuosirrikohteet, jotka ovat päässeet pahoin umpeutumaan.

Suurin suunnittelutarve kohdistuu kuitenkin ennallistamisen tarpeessa oleviin luontotyyppeihin, Länsi-Suomen ympäristökeskuksen alueella erityisesti soihin. Tässä suunnitelmassa todetaankin 80 kohteen kaipaavan ennallistamissuunnitelmaa. Myös pikkukoet ja purot kaipaavat kunnostusta, ja niistä johtuva suunnittelutarve onkin huomioitu kohteiden priorisoinnissa.

Kohteet, joille laaditaan ennallistamis- tai hoitosuunnitelmia, eivät yleensä kaipa hoito- ja käyttösuunnitelmia ellei alueisiin kohdistu muitakin käyttöpaineita.

### 6.1.4 Lajiston painopisteet

Lajiston suojelun kannalta kohteen suunnittelutarvetta lisäävät lajit, joiden elinympäristöjen säilyminen edellyttää hoitotoimia ja jotka ovat kansallisesti luokiteltu erityisesti suojeltaviksi lajeiksi. Suunnittelutarve lisääntyy erityisesti, jos elinympäristöihin kohdistuu ohjattavissa olevia käyttöpaineita. Länsi-Suomen ympäristökeskuksen alueella tällaisia lajeja ovat erityisesti jokihelmisimpukka (*Margaritifera margaritifera*), etelänsuosirri (*Calidris alpina schinzii*) ja valkoselkätikka (*Dendrocopos leucotos*).

## 6.2 Suunnittelukohteiden priorisointi

Yleissuunnitelman liitteeseen 3 on koottu erilaisten maankäyttömuotojen aiheuttamat mahdolliset suunnittelutarpeet virkamiestyöryhmän (Metsähallitus, LSU) tietojen sekä kuntien kommenttien pohjalta. Luokittelu on tehty seuraavasti riippuen suunnittelutarpeen intensiteetistä:

1. paljon suunnittelutarvetta
2. jonkun verran suunnittelutarvetta
3. vähän suunnittelutarvetta
4. ei suunnittelutarvetta.

Osassa maankäyttömuodoista ei ole käytetty kaikkia luokkia, vaan esimerkiksi on vain todettu, että alueella on luontomatkailu- tai opetuskäyttöä, jolloin luokaksi on tullut 1 tai 2. Tämä johtuu tiedon puutteen aiheuttamasta hankaluudesta arvioida luontomatkailun todellista intensiteettiä.

Lisäksi suunnittelutarvetta on pohdittu luontotyyppien ja lajien hoidon kannalta, metsien, soiden ja pienvesistöjen ennallistamisen kannalta sekä lintuvesien kunnostuksen kannalta. Lintuvesien kunnostustarpeen arviointi perustuu pääsääntöisesti valtakunnalliseen lintuvesien kunnostustarpeen priorisointiin (Mikkola-Roos 2003).

Näiden luokittelujen pohjalta on voitu laskea yhteissumma, joka kuvastaa hoidon- ja käytön suunnittelutarvetta kyseisellä alueella. Näiden summien pohjalta on taas muodostettu varsinainen suunnittelutarpeen priorisointi.

Priorisointiluokat ovat seuraavat:

1. kiireelliset suunnittelukohteet
2. muut suunnittelukohteet
3. suunnitelma on jo olemassa tai sitä laaditaan parhaillaan
4. kohde ei tarvitse suunnittelua.

Arvio hoito- ja käyttösuunnitelman tarpeesta ja sen kiireellisyydestä on esitetty luvussa 7.1 ja taulukossa 2. Arvioon on vaikuttanut myös taulukon "ulkopuoliset" seikat, jotka pohjautuvat virkamiestyöryhmän maastotuntemuksen ym. pohjalta muodostuneeseen käsitykseen kohteen suunnittelutarpeen kiireellisyydestä.

Hoito- ja käyttösuunnitelmien tarpeen lisäksi on esitetty muiden suunnitelmien tarve. Arvio soiden ja metsien ennallistamis- ja hoitotarpeesta on koottu taulukkoon 3 (luku 7.3.1), perinnebiotooppien hoitosuunnittelutarpeesta taulukkoon 4 (luku 7.3.2), vesistöjen kunnostus- ja hoitosuunnittelutarpeesta taulukkoon 6 (luku 7.3.4) ja uhanalaisten lajien elinympäristöjen hoitosuunnittelutarpeesta taulukkoon 7 (luku 7.3.5).



Kuva 4. Niittotalkoot perhosniityllä

## 7 Alueittainen tarkastelu

### 7.1 Hoito- ja käyttösuunnitelmaa edellyttävät kohteet

Länsi-Suomen alueella on laadittu tai tekeillä yhteensä 17 hoito- ja käyttösuunnitelmaa. Näiden lisäksi suunnitelmaa tarvitsee vielä 16 Natura 2000 -aluetta tai niiden osaa. Suunnittelutilanne ja -tarve on esitetty taulukossa 2.

Osa Natura 2000 -kohteista sijaitsee useamman kunnan ja kylän alueella. Mikäli alueet edellyttävät laajaa osallistamista on ne jaettu pienemmiksi suunnittelualuekokonaisuuksiksi. Esimerkiksi Merenkurkun saariston Natura 2000 -kohde on jaettu kahdeksaan osa-alueeseen. Toisaalta Salamajärven kansallispuiston ja sen läheisyydessä sijaitseville suokohteille on laadittu yhteinen hoito- ja käyttösuunnitelma. Tämä on ollut mahdollista, koska kohteet muodostuvat pääasiassa valtion maiden suojelukohteista ja osallisten määrä on rajattu. Suunnittelualan rajaukset esitellään kohdekuvausten yhteydessä.

Taulukko 2. Natura 2000 -alueiden hoito- ja käyttösuunnitelman tarve ja suunnitelman laadinnan kiireellisyys. Priorisointiluokat ovat seuraavat: 1) kiireelliset suunnittelukohteet (1-5 vuotta), 2) muut suunnittelukohteet (5–10 vuotta) ja 3) suunnitelma on jo olemassa tai sitä laaditaan parhaillaan (laadintavuodet). Suunnitelmat on tavoitteena päivittää kymmenen vuoden kuluessa. Taulukossa on erikseen mainittu, mikäli suunnitelman päivitystarve on pikaisempi. Osallistamislakat (ks. tietoisku 2): 1) Laajaa osallistamista edellyttävä suunnittelu ja 2) Kevyempää osallistamista edellyttävä suunnittelu.

1) Kiireelliset suunnittelukohteet (1-5 vuotta)

Natura-koodi	Kohteen nimi	Kunnat	Laadintavuodet	Osallistamislakka
FI0800130	Merenkurkun saaristo: Valassaaret-Björkögrunden	Mustasaari	2007–2009	2
FI0800130	Merenkurkun saaristo: Torgrundin saaristo	Vaasa	2008–2010	1
FI0800130	Merenkurkun saaristo: Hylkeiden suojelualue	Mustasaari	2008–2009	2
FI0800130	Merenkurkun saaristo: Korsnäs saaristo	Korsnäs	2007–2009	1
FI0800057	Södra Stadsfjärden-Söderfjärden-Öjen: Öjen	Vaasa	2007-2009	1
FI1000033	Kokkolan saaristo	Kokkola, Kälviä, Lohtaja	2008–2010	1
FI0800054	Petolahdenjokisuisto	Maalahti	2009–2010	1
FI1000026	Etelänevan-Viitasalonnevan-Seljäsenevan alue	Kannus, Kälviä, Lohtaja	2010–2011	2
FI0800135	Närpiön saaristo	Närpiö, Korsnäs	2010–2012	1
FI0800035	Paukaneva	Nurmo	2011–2012	2
FI0800082	Simpistö	Lapua	2009–2011	2
FI1000016	Jokisuunlahti ja Valmosanneva	Evijärvi	2011–2012	2
FI1000034	Kotkanneva ja Pikku-Koppelon metsät	Halsua, Kälviä	2007–2009	2

## 2) Muut suunnittelukohteet (5-10 vuotta)

Natura-koodi	Kohteen nimi	Kunnat	Laadinta- vuodet	Osallis- tamis- luokka
FI0800002	Kauhaneva-Pohjankangas	Kauhajoki (Karvia, Honkajoki)	2012–2014, runkosuunnitelma 1985	1
FI0800134	Kristiinankaupungin saaristo	Kristiinankaupunki, Kaskinen, Närpiö	2012–2014	1
FI0800001	Lauhanvuori	Isojoki, Kauhajoki (Honkajoki)	2012–2014, runkosuunnitelma 1985	1

## 3) Suunnitelma olemassa/ tekeillä

Natura-koodi	Kohteen nimi	Kunnat	Valmistumis- vuosi	Osallis- tamis- luokka
FI1000017	Vattajanniemi	Kokkola	2009	1
FI0800132	Luodon saaristo	Luoto, Pietarsaari, Kokkola	2008	1
FI0800130	Merenkurkun saaristo: Maalahden-Bergön ulkosaaristo	Maalahti, Korsnäs	2009	1
FI0800130	Merenkurkun saaristo: Norrskärin saaristo	Mustasaari	2009	2
FI0800057	Södra Stadsfjärden-Söderfjärden-Öjen: Söderfjärdenin maisemanhoitosuunnitelma	Mustasaari, Vaasa	2007	1
FI1001012	Linjasalmenneva: Salamajärven suojelualuekokonaisuus	Lestijärvi, Perho	2005	2
FI1001002	Linjalamminkangas: Salamajärven suojelualuekokonaisuus	Halsua, Lestijärvi, Perho	2005	2
FI1001008	Lehtosenjärvi: Salamajärven suojelualuekokonaisuus	Lestijärvi	2005	2
FI1001010	Hangasneva-Säästöpiirinneva: Salamajärven suojelualuekokonaisuus	Halsua, Perho	2005	2
FI1001013	Salamajärvi: Salamajärven suojelualuekokonaisuus	Perho (Kinnula, Kivijärvi)	2005	2
FI0800057	Södra Stadsfjärden-Söderfjärden-Öjen:Södra Stadsfjärden	Mustasaari, Vaasa	2005	1
FI0800130	Merenkurkun saaristo: Mikkelinsaaret-Punakarit	Mustasaari, Vöyri- Maksamaa	2005	1
FI0800032	Levaneva	Laihia, Jurva	2004	2
FI0800133	Uudenkaarlepyyn saaristo: Storsandin alue	Uusikaarlepyy	2005, päivitys 2010–2012	1
FI0800079	Pitkämönluoma	Kurikka	2009	1
FI1000005	Rahjan saaristo	Himanka, Lohtaja (Kalahajoki)	2003	1
FI0800130	Merenkurkun saaristo: Björköns sisäsaaristo	Mustasaari	2000, päivitys 2009–2011	1
FI0800140	Tiilitehtaanmäki: Tiilitehtaanmäen-Pohjoislahden metsän suojelualuekokonaisuus	Kristiinankaupunki	2000, päivitys 2009–2010	1
FI0800154	Pohjoislahden metsä: Tiilitehtaanmäen-Pohjoislahden metsän suojelualuekokonaisuus	Kristiinankaupunki	2000, päivitys 2009–2010	1





Kuva 5. Flada-alue Björkön sisäsaaristossa

## 7.2 Kohdekuvaukset

### **MERENKURKUN SAARISTO FI0800130**

Korsnäs, Maalahti, Mustasaari, Vaasa, Uusikaarlepyy, Vöyri-Maksamaa

Merenkurkun saaristo koostuu useista erillisistä saariryhmistä. Alueen kokonaispinta-ala on 128 162 ha. Alue on sisällytetty Natura 2000 -verkostoon niin luontokuin lintudirektiivinkin perusteella.

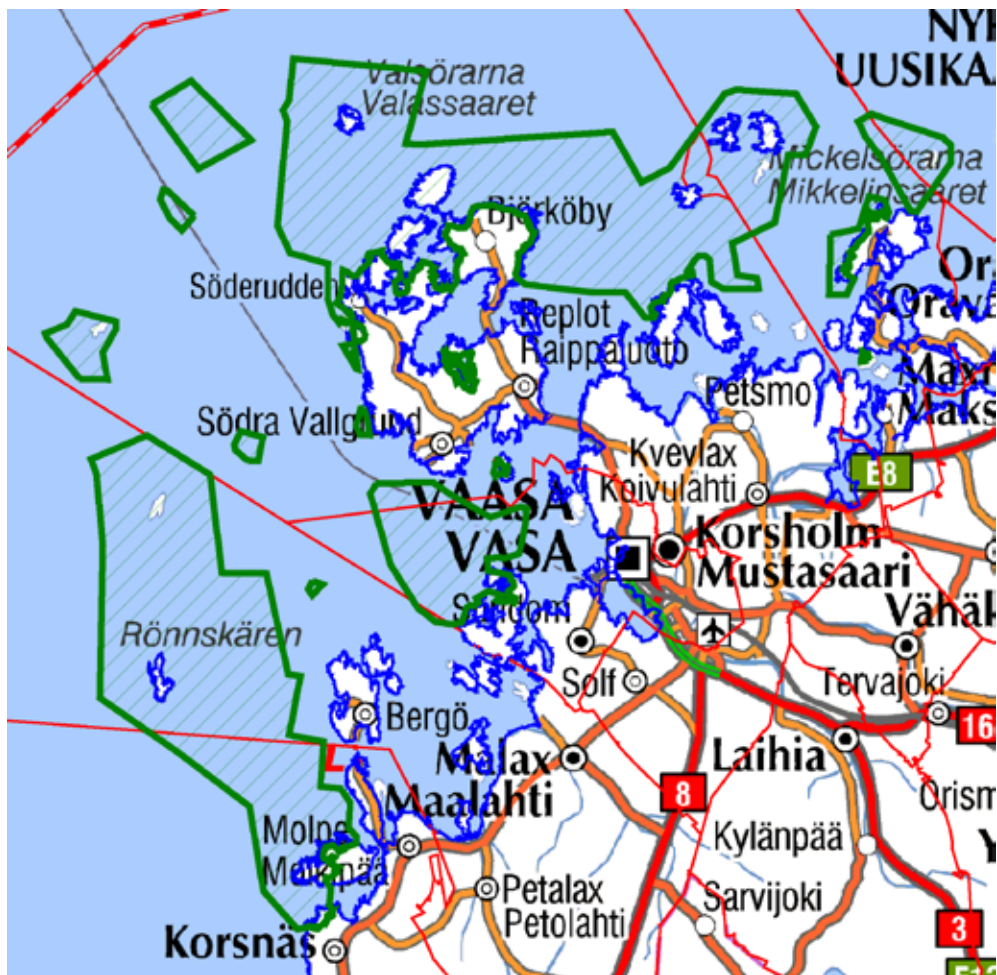
Merenkurkun alueelle on tyypillistä voimakas maankohoaminen (n. 85 cm vuosisadassa) ja mannerjään muokkaama moreenisaaristo. Alue on geologisilta ominaisuuksiltaan kansainvälisestikin ainutlaatuinen. Maankohoaminen heijastuu myös kasvillisuuteen ja Länsi-Suomen alueen edustavimmat maankohoamislautotyypisarjat löytyvätkin Merenkurkun alueelta. Erityisen mielenkiintoisia ovat flada-kluuvijärvi-sisäjärvisarjat. Oman ulottuvuutensa Merenkurkun saaristolle tuo sen levittäytyminen rannikolta sisäsaaristoon, ulkosaaristoon ja aina merivyöhykkeelle saakka. Kasvillisuus siis vaihtuu sisäsaariston rehevästä kasvillisuudesta ulkosaaristoon niukkakasvustoiisiin luotoihin.

Suuri osa kohteesta kuuluu rantojensuojeluohjelmaan. Mikkelinosaarten suojelusta on erillinen periaatepäätös. Kohteesta osa kuuluu myös lintuvesiensuojeluohjelmaan tai vanhojen metsien suojeluohjelmaan. Björköby on valtakunnallisesti arvokas maisema-alue. Merenkurkun saaristo on myös valittu UNESCON maailmanperintökohteeksi sekä sisältyy kansainvälisesti merkittävien kosteikkojen luetteloon (Ramsar-kohteet) ja Itämeren rannikko- ja suojelualueverkostoon (BSPA).

Maa-alueista on tarkoitus muodostaa pääasiassa luonnonsuojelulain mukaisia suojelualueita. Suojelutavoitteiden saavuttamista voidaan tukea myös maankäyttö- ja rakennuslain sekä vesilain keinoin.

Merenkurkun saaristo on jaettu kahdeksaan osa-alueeseen kunta- ja kylärajojen perusteella siten, että niistä muodostuu maanomistajien ja muiden suunnitteluun osallistuvien kannalta toimivia kokonaisuuksia. Jokaiselle alueelle laaditaan oma hoito- ja käyttösuunnitelma. Kunkin suunnitelman vastuutaho on mainittu osa-aluekohtaisten kuvausten yhteydessä.





Kuva 6. Merenkurkun saaristo

### 1. Mikkelsinsaaret ja Punakarit

Vastuutaho: Metsähallitus

Osallistamislukokka: 1, laaja osallistaminen

Alue muodostuu kolmesta saaristoalueesta Mikkelsinsaarista, Punakareista ja Märaskäristä, joihin kuuluu kaikkiaan yli 300 saarta. Hyvin vaihteleva saaristoluonto; isot metsäpeitteiset saaret, hienot kalliosaaret ja lukuisat fladat ja kluuvijärvet ovat tyypillisiä. Erityisesti Mikkelsinsaarilla ja Märaskäriellä tehtiin 1970- ja 80-luvuilla laajoja metsähakkuita. Nykyisin yli puolet alueen metsistä on istutusmetsiä. Punakarit on säilynyt luonnontilaisimpana.

Aluetta käyttävät nykyisin lähinnä mökkiläiset (yli 100 kesämökkiä) ja veneilijät. Alueella kulkee useita suosittuja veneväyliä ja se soveltuu myös purjehdukseen. Vuonna 2006 Kummelskärin luontoasemalla vieraili n. 850 venettä ja 3 000 kävijää. Kummelskäriellä kulkee parin kilometrin pituinen luontopolku. Metsähallituksella on alueella opas kesäkuusta syyskuuhun. Metsästäystä ja kalastusta harjoitetaan koko alueella. Mikkelsinsaarilla ja Punakareilla on runsaasti suojeluarvoja, jotka edellyttävät toimenpiteitä ja seuranta mm. erittäin edustava keto Villskäriellä Gårdarnalla, fladoja sekä merikotka- ja lintuluotoja, joilla pesii useita uhanalaisia lajeja.

Metsähallitus ja Länsi-Suomen ympäristökeskus laativat alueelle hoito- ja käyttösuunnitelman vuosina 2001–2005. Suunnitelman toteutumisen seuraamiseksi on perustettu yhteistyöryhmä, johon kuuluvat tärkeimmät yhteistyökumppanit. Ryhmä seuraa suunnitelman toteutumista. Suunnitelma pitäisi päivittää viimeistään vuonna 2018. Lisäksi olisi tarpeen laatia fladojen, kluuvijärvien ja merenlahtien kunnostussuunnitelma, muinaismuistojen hoitosuunnitelma, perinnebiotoopin hoitosuunnitelma sekä rakennusten suojelusuunnitelma.

## **2. Björkön sisäsaaristo**

Vastuutaho: Länsi-Suomen ympäristökeskus

Osallistamisloukka: 1, laaja osallistaminen

Björkön sisäsaaristo muodostuu Björkön saaren mannerrannoista sekä sisäsaariston isoista metsäsaarista: Lappörenistä, Slättskäretistä ja Rönnskäristä. Maastomuotoja leimaavat edustavat De Geer-moreenikentät sekä Rogen-moreeni-harjanteet. Eri-tyisesti Lappörenin maankohoamisluontotyyppisarjat niin metsissä kuin pienvesistöissäkin ovat poikkeuksellisen edustavia. Toisaalta perinteinen maankäyttö, kuten laidunnus, on jatkunut osalla aluetta katkeamattomana ketjuna usean sadan vuoden ajan ja esimerkiksi Slättskäretin saarelta löytyy myös hyvin säilyneitä perinnebiotooppeja. Alueella kulkee suosittu Björkö-Panike vaellusreitti. Lappörenin ja Slättskäretin länsirannoilla on kesämökkejä. Lisäksi on säilynyt muutamia kalama-joja, jotka ovat yleisessä käytössä. Alueella kulkee muutamia erityisesti paikallisil-le tärkeitä venereittejä. Alueen fladat ovat tärkeitä makeanveden kutualueita ja suo-jaiset lahdet linnustolle tärkeitä erityisesti muutonaikaisina levähdysalueina. Alue-ella pesivät mm. merikotka, valkoselkätikka ja pikkutikka. Alueeseen kohdistuu runsaasti virkistys- ja moninaiskäyttöpaineita sekä luontotyyppien ja lajien hoito-tarpeita.

Länsi-Suomen ympäristökeskus on laatinut Life Nature -hankkeessa Lappören-Slättskäret-Rönnskäret-Kvicksund alueelle hoito- ja käyttösuunnitelman vuosina 1998–2000. Suunnitelma tulee päivittää jo lähivuosina, jonka yhteydessä sunni-telma-alue tulee laajentaa kattamaan Björkön mannerrannat, jossa sijaitsee mm. kaksi erittäin suosittua retkeilyreittiä. Lisäksi on myös perinnebiotooppien ja lajis-ton hoitotarpeita sekä metsien ennallistamistarvetta.

## **3. Valassaaret-Björkögrunden**

Vastuutaho: Länsi-Suomen ympäristökeskus

Osallistamisloukka: 2, kevyempi osallistaminen

Valassaarten-Björkögrundenin saariston maastonmuotoja hallitsevat 5–10 metriä korkeat kaarevat ja mutkaiset Rogen-moreeniharjanteet. Aluetta luonnehtii runsas linnusto, sillä siellä pesivät mm. räyskä, pilkkasiipi, riskilä ja ruokki. Björköbyläi-set rauhoittivat omistamansa ulkosaaristoalueen 1930–40 -luvuilla linnustonsuoje-lualueena. Suojelualueen kokonaispinta-ala on 15 011 ha, josta Björkön jakokunta omistaa 9247 ha. Se on Suomen toiseksi suurin yksityinen luonnonsuojelualue. Varsin tiukat rauhoitusmääräykset sallivat lintujen pesimäaikaan maihinnousun vain muutamille saarille. Maanomistajille on varattu muita kävijöitä laajemmat oikeudet.

Aluetta leimaavat nummisaaret ja puuttomat luodot. Suurimmilla saarilla vallit-sevat mereiset koivikot. Laidunnus on muokannut saarten luontoa ja vieläkin mo-nilla saarilla laidunnetaan lampaita. Valassaarten merivartioasema on edelleen miehitetty. Sen vieressä sijaitsee Ostrobothnia Australiksen (OA) linnustoasema, jolla harjoitetaan muuttolintujen sekä aika ajoin saaristolinnuston seurantaa. Valas-saarille rakennettiin majakka 1880-luvulla. Sen ympärille rakennettiin majakanvar-tijaperheiden asunnot ulkorakennuksineen. Majakan vartijoiden asuntoja hallitsevat nykyisin mm. Merenkulkulaitos ja Björkön venekerho. Valassaarilla kulkee n. 2 kilometrin mittainen luontopolku. Valassaaret ovat tunnettu kohde ja erityisesti polku onkin veneilijöiden ja turistiryhmien vilkkaassa käytössä. Björköbyläiset käyttävät aluetta kalastukseen ja metsästyksen.

Valassaarten-Björkögrundenin hoito- ja käyttösuunnitelman tarve aiheutuu erityisesti tarpeesta yhteen sovittaa suojelutavoitteet ja luontomatkailukäyttö. Lisäksi on tarpeen laatia erilliset suunnitelmat perinnebiotooppien hoidosta ja palveluvarustuksen parantamisesta.



Kuva 7. Poltettua nummea Valassaarten luonnonsuojelualueella.

#### 4. Norrskärin saaristo

Vastuutaho: Metsähallitus

Osallistamislukokka: 2, kevyempi osallistaminen

Norrskärin saaristo on Merenkurkun mereisin saariryhmä ja sitä ympäröi avomeri. Kaikkia maa- ja vesialueita hallinnoi Metsähallitus. Alue muodostuu kahdesta isosta pääsaaresta, joiden pinta-ala on yhteensä yli 100 hehtaaria. Näiden lisäksi saaristoon kuuluu kymmenkunta pienempää lintusaarta. Utgrynnan ja Storkallan ovat kaksi lintusaarta, jotka sijaitsevat varsinaisen Norrskärin pohjoispuolella. Tyypillistä lähes puuttomalle Norrskärille ovat hiekka- ja sorarannat ja laajat nummet. Sekä Östra että Västra Norrskär ovat vanhoja kalastuspaikkoja ja luotsisaaria. Utgrynnan on vanha kalastustukikohta. Suurin osa alueen 60 rakennuksesta on yksityisiä kalasaunoja. Valtion rakennuksia hallinnoivat Metsähallitus ja Merenkululaitos. Yksityisiä kalasaunoja käytetään nykyisin pääasiassa vapaa-ajanasuntoina. Alueella toimii enää kourallinen ammattikalastajia.

Norrskär-yhdistys harjoittaa alueella rajoitettua saaristolintujen ja pienpetojen metsästystä. Alueella on suuri merkitys pesiville ja muuttaville saaristolinnuille. Vuosittain alueella pesii n. 3000 saaristolintuparia. Pesintäaikaan alueella tulisi liikkua ainoastaan sataman ja mökkien ympäristössä. Suuret kävijämäärät eivät sovi alueelle sen suurten luontoarvojen ja vaikean saavutettavuuden vuoksi, mutta pienimuotoista opastettua matkailua voidaan kuitenkin kehittää. Nykyisin kävijämäärät ovat hyvin pieniä: parisataa venettä vuosittain. Norrskär on tärkeä suojasatama avomerellä liikkuville veneille.

Metsähallitus on aloittanut Norrskärin saariston hoidon ja käytön suunnittelun. Suunnitelma valmistuu vuonna 2009. Ympäristöministeriö on myös aloittanut Merenkurkun valtionmaiden suojelun perustamista koskevan asetuksen valmistelun. Asetus on Norrskärin saariston kannalta tärkeä, koska siinä vahvistetaan alu-

een järjestyssäännöt, joiden tavoitteena on turvata muutto- ja pesimälinnuston suo-  
jelu.

## 5. Hylkeidensuojelualue

Vastuutaho: Metsähallitus

Osallistamisloukka: 2, kevyempi osallistaminen

Ympäristöministeriö perusti vuonna 2001 seitsemän hylkeidensuojelualueita, joista yksi sijaitsee Merenkurkussa. Hylkeidensuojelualue muodostuu 3600 hehtaaria suuresta merialueesta ulkomerivyöhykkeellä. Aluetta hallinnoi Metsähallitus. Alueella sijaitsee muutamia puuttomia luotoja, joilla hylkeet oleskelevat. Suurin luoto on Snipansgrundet ja se on hylkeiden suosima lepäilyalue. Lähempänä mannerta sijaitsee Medelkallan, joka juuri ja juuri nousee merenpinnan yläpuolelle normaali-  
vedenkorkeudella. Hylkeet liikkuvat Merenkurkussa laajalla alueella, mikä on otettava huomioon hoito- ja käyttösuunnittelussa. Hylkeidensuojelualueen hallinnointia ohjaa asetus (736/2001), joka mm. kieltää metsästyksen koko alueella. Se myös rajoittaa kalastusta ja liikkumista alueella, joka sijaitsee puolta meripeninkulmaa lähempänä hylkeidensuojelualueen luotoja. Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen raportti hylkeiden suojelualueiden vaikutuksesta ammattikalastukselle ilmestyi vuoden 2006 lopulla. Sen perusteella ympäristöministeriö arvioi asetuksen säännöksiä ja tekee tarvittaessa niihin muutoksia.

Hylkeidensuojelualue sijaitsee kaukana mantereelta ja on hyvin sääherkkä, eikä se sovellu laajamittaiseen hyljematkailuun. Ennen hylkeidensuojelualueen perustamista alue oli ammattikalastajien suosima siiiankalastuspaikka ja myös hyvä hylkeiden metsästysalue. Vuosittain noin kymmenkunta venettä kävi alueella tarkkailemassa hylkeitä. Asetuksen säännökset ovat muuttaneet merkittävästi alueen käyttömahdollisuuksia.

Alueelle on tarpeen laatia hoito- ja käyttösuunnitelma. Siinä tulee määritellä, millä ehdoilla Metsähallitus voi antaa luvan hylkeiden tarkkailuun ja hyljeturismiin sekä tarkemmat kalastusmääräykset, alueen valvonta ja alueen hyljepopulaation seuranta ja tutkimus.



Kuva 8. Kuutti

## **6. Torgrundin saaristo**

Vastuutaho: Länsi-Suomen ympäristökeskus

Osallistamislukka: 1, laaja osallistaminen

Torgrundin saaristo muodostuu mannerrannan uloimmista saarista sekä ulko- ja sisäsaaristoon kuuluvista saarista. Sisäsaariston luonto on muuta Merenkurkkua karumpaa. Rantalepikot jäävät kapeiksi ja sisäsaariston metsät ovat kuusivaltaisia. Ulkosaaristo on omaleimaista lähes puutonta heinikko- ja varvikkonummea. Ulkosaariston pesimälinnusto on runsaslajinen ja parimäärät ovat korkeita. Alueella on merkitystä myös muutonaikaisena levähdys- ja ruokailupaikkana. Saaristo sijaitsee aivan Vaasan kaupungin kupeessa ja sillä on merkittävää virkistyskäyttöpotentiaalia. Alueen halki kulkee laivaväylä ja venereittejä.

Hoito- ja käyttösuunnitelman lisäksi alueelle lienee tarpeen laatia erillinen virkistyskäyttösuunnitelma, perinnebiotooppien hoitosuunnitelma ja metsien ennallistamissuunnitelma.

## **7. Maalahden-Bergön ulkosaaristo**

Vastuutaho: Länsi-Suomen ympäristökeskus

Osallistamislukka: 1, laaja osallistaminen

Maalahden Bergön ulkosaaristo on laaja mereinen saaristoalue, joka muodostuu sadoista pienistä kareista ja isommista koivuvaltaisista saarista. Pääosin saaristo muodostuu lohkareisesta pohjareenista. Alue on pesimälinnustoltaan erittäin merkittävä. Esimerkiksi merkittävä osa Suomen lapasotkapopulaatiosta pesii tällä alueella. Muita lajeja ovat mm. ruokki, riskilä, vesipääsky ja luotokirvinen. Alue on merkittävä kalastusalueena ja vesilintujen metsästysalueena. Fäliskäret on vanha luotsisaari, jolla sijaitsee nykyään Metsähallituksen ylläpitämä luontoasema. Saari on suosittu veneilykohde ja esimerkiksi monet ruotsalaiset veneilijät rantautuvat sinne. Myös paikalliset luontomatkailuyrittäjät tuovat saarelle turistiryhmiä. Vanhoissa luotsinvartijoiden asunnoissa on vuokralla paikallisia venekerhoja ja muita yhdistyksiä. Muun muassa Storskärin, Storsandin ja Storgaddenin saarilla on kalastustukikohtia. Erityisesti Storskäretin saarta luonnehtii mielenkiintoinen kulttuurihistoria ja siellä tavataan muinaismuistoja.

Alueelle ollaan parhaillaan laatimassa hoito- ja käyttösuunnitelmaa, joka valmistuu vuonna 2009. Hoito- ja käyttösuunnitelman päivityksen yhteydessä tulee tämä ja Korsnäsin saaristoalue (ks. alla) yhdistää yhdeksi suunnittelualueeksi.

## **8. Korsnäsin saaristo**

Vastuutaho: Metsähallitus

Osallistamislukka: 1, laaja osallistaminen

Korsnäsin saaristo ulottuu mantereelta ulkosaaristoon. Alueeseen kuuluvat mm. Halsön länsipuoli, Molpehällorna, Molpegrundet, Röngrundet, ja Koberget. Alue on hyvin merkittävä saaristolintujen pesimäalue ja yhdessä Maalahden saariston kanssa se onkin yksi Suomen arvokkaimmista linnustoalueista. Alueelle luonteenomaisia ovat matalat, kiviset vedet ja siellä sijaitsee monia edustavia fladoja. Useilla saarilla on laidunnettu lampaita. Turismia esiintyy alueella tuskin lainkaan. Alue toimiikin lähinnä kesämökkiläisten virkistysalueena. Metsähallitus pyörittää Molpehällornan entisellä merivartioasemalla luontoasematoimintaa. Aseman käyttö on kuitenkin toistaiseksi ollut vähäistä. Siellä käy vuosittain kymmeniä kävijöitä ja muutamia leirikouluja.

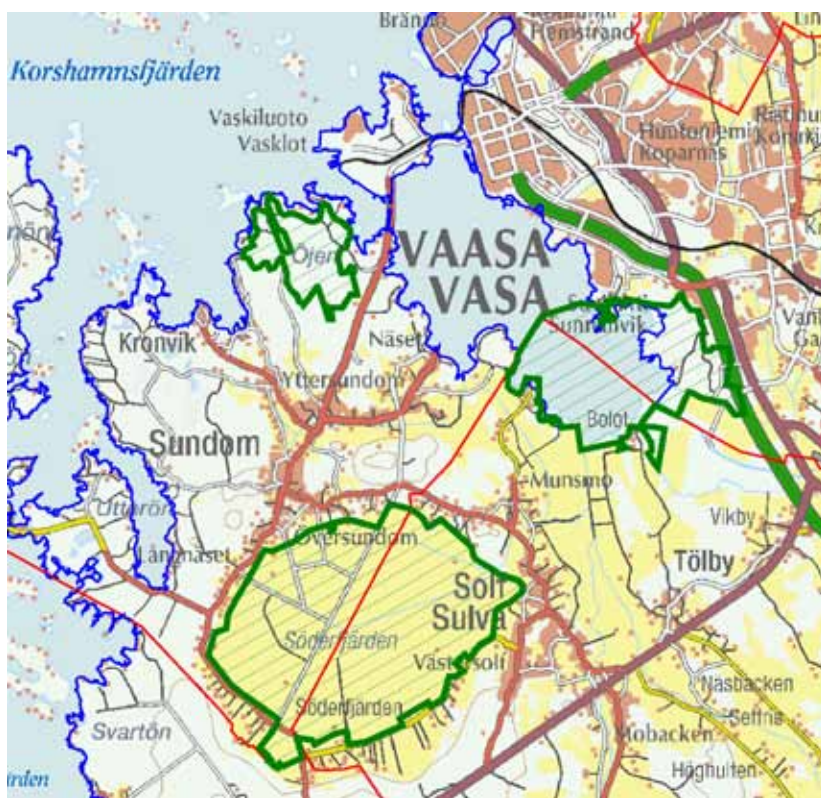


Kun Maalahden-Bergön ulkosaariston hoito- ja käyttösuunnitelma valmistuu, jatkuu suunnittelu Korsnäsin puolella. Rönnggrundetin alueelle on laadittu perinnetuotooppien hoitosuunnitelma.

## **SÖDRA STADSFJÄRDEN – SÖDERFJÄRDEN - ÖJEN FI0800057**

Vaasa, Mustasaari

Alue koostuu kolmesta täysin erilaisesta luontokohteesta Vaasan lähiympäristössä: Sulvan- ja Tuovilanjokien suistoalueesta Eteläisellä Kaupunginlahdella, Söderfjärdenin meteoriittikraaterista ja Öjenin vanhan metsän kohteesta. Alueen kokonaispinta-ala on 3156 ha. Alue on valittu Natura 2000 -verkostoon sekä luonto- että lintudirektiivin perusteella. Metsähallituksen hallinnassa on lähes koko Öjenin alue ja puolet Eteläisestä Kaupunginlahdesta. Söderfjärden on yksityisomistuksessa olevaa maatalousaluetta. Kaikki kolme aluetta tarvitsevat hoito- ja käyttösuunnitelman tai vastaavan hoitosuunnitelman, jotta alueiden virkistyskäyttöä voidaan kehittää luontoarvoja vaarantumatta.



Kuva 9. Södra Stadsfjärden–Söderfjärden–Öjen.

### **1. Södra Stadsfjärden eli Eteläinen kaupunginlahti**

Vastuutaho: Metsähallitus

Osallistamisloukka: 1, laaja osallistaminen

Kaupunginlahdella on rikas linnusto ja se on valtakunnallisesti merkittävä lintujen syys- ja kevätmuuton aikainen levähdysalue. Suurin osa alueen metsistä on talousmetsää, joilla on aloitettu ennallistamistoimet. Alueella on kuitenkin myös vanhoja metsiä, joissa esiintyy myös liito-orava. Eteläinen kaupunginlahti on vaasalaisten





Kuva 10. Söderfjärdenin peltomaisemaa.

suosima lähivirkistysalue. Alueella sijaitsee useita polkuja, lintutorni ja levähdysalue. Alueelle on laadittu hoito- ja käyttösuunnitelma (valmistui vuonna 2005) ja metsien ennallistamissuunnitelma, jota toteutetaan parhaillaan.

## **2. Söderfjärden**

Vastuutaho: Länsi-Suomen ympäristökeskus

Osallistamislukka: 1, laaja osallistaminen

Söderfjärdenin mahtava peltoaukea sijaitsee meteoriittikraaterissa. Se on vanha merenlahti, jota pidetään kuivana pumppaamalla. Alueella levähtää useita tuhansia lintuja keväisin ja erityisesti syksyisin. Alue tunnetaan erityisesti syysaikaan yhtenä Suomen tärkeimmistä kurkien levähdysalueista. Siellä on parhaimmillaan laskettu päivässä n. 7 000 kurkea. Alue on myös geologian harrastajien suosima käyntikohde. Alueelle ollaankin parhaillaan rakentamassa Meteoriiiaa, jonka yhteyteen tulee kahvila, näyttely ja tähtientarkkailutila sekä erillinen lintutorni. Myös pohjoisreunalla sijaitsevan pumppaamon yhteydessä on lintutorni. Alueen suunnittelussa keskeistä on varmistaa, etteivät maanviljelijöiden toimintaedellytykset vaarannu. Alue on lähikylineen valtakunnallisesti merkittävä maisema-alue, ja sille on laadittu ympäristökeskuksen toimesta laajassa yhteistyössä alueen toimijoiden kanssa maisemanhoitosuunnitelma. Suunnitelma valmistui vuonna 2007.

## **3. Öjen**

Vastuutaho: Metsähallitus

Osallistamislukka: 1, laaja osallistaminen

Öjenin metsäaluetta luonnehtii suuri metsä- ja suotyypin monimuotoisuus. Metsät täyttävät suurimmaksi osaksi vanhojen metsien kriteerit. Sen huomaa myös kääpä- ja jäkälälajistossa, johon kuuluu useita harvinaisia lajeja. Monet soista on ojitettu. Alueelle onkin laadittu soiden ennallistamissuunnitelma, jota on myös toteutettu hyvin pitkälle. Öjenin hoito- ja käyttösuunnitelman laadinta on aloitettu ja suunnitelma valmistuu vuonna 2009.

## KOKKOLAN SAARISTO FI1000033

### KOKKOLA

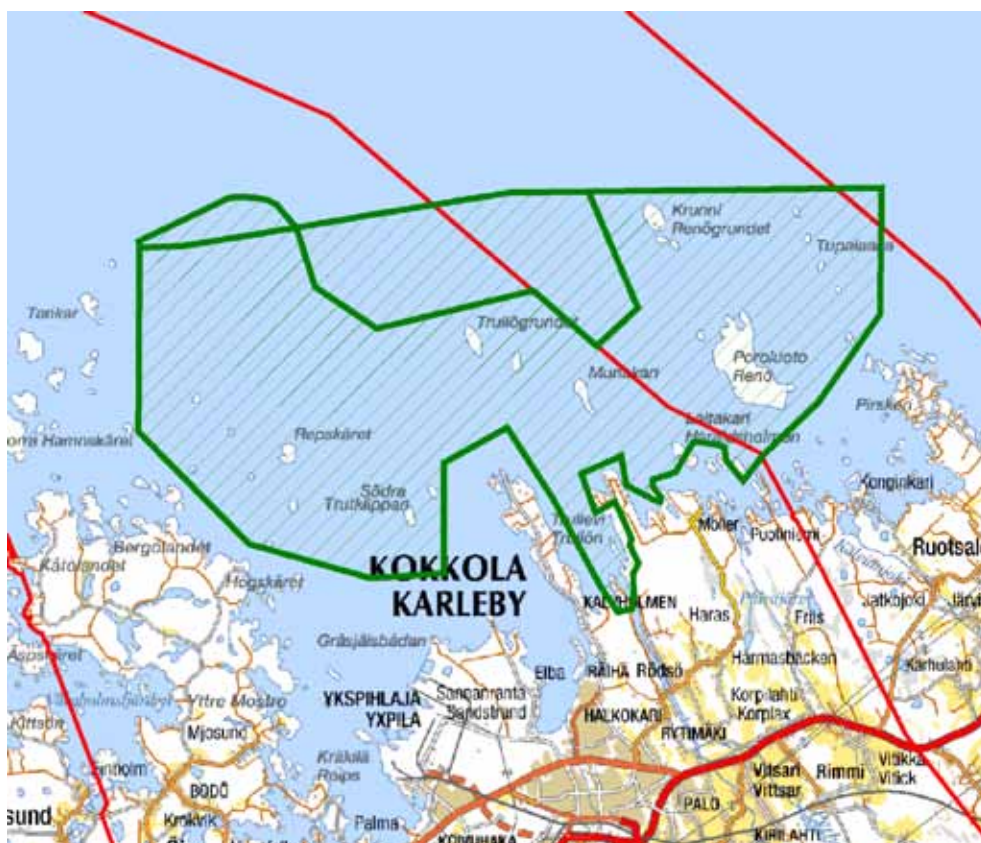
Vastuutaho: Länsi-Suomen ympäristökeskus

Osallistamisloukka: 1, laaja osallistaminen

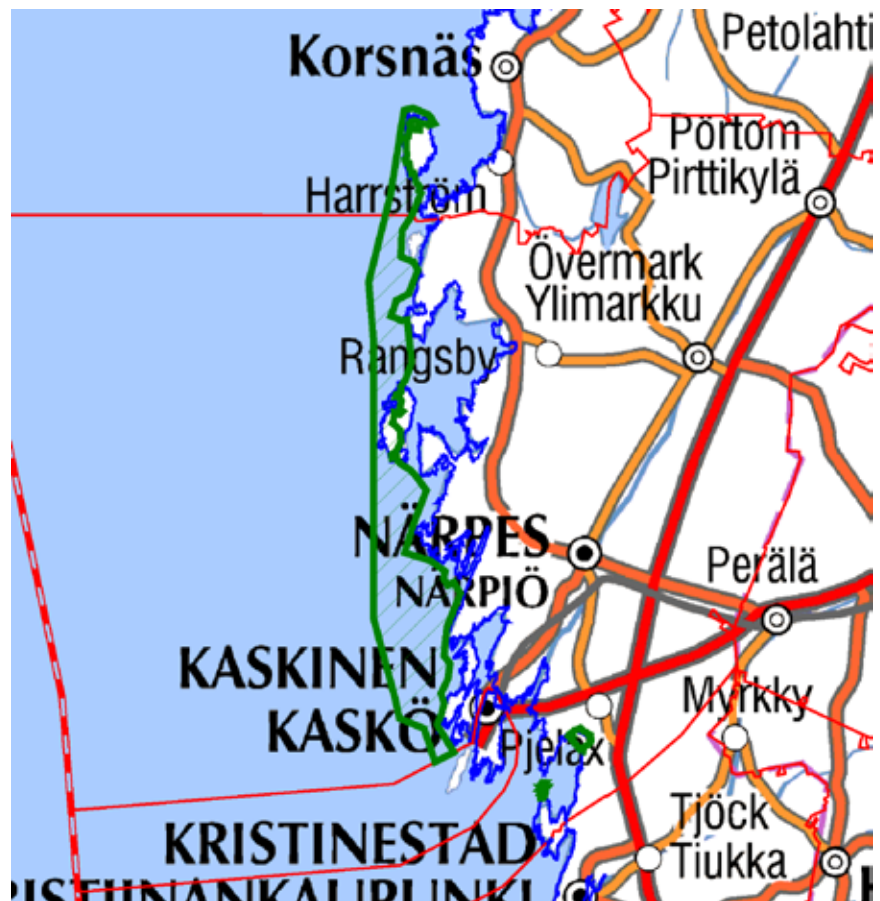
Kokkolan saaristo on laaja merialue sisältäen Kokkolan, Kälviän ja Lohtajan edustan saaristoa. Alueen pinta-ala on 14 699 hehtaaria ja se on sisällytetty Natura 2000 -verkostoon sekä luonto- että lintudirektiivin perusteella.

Kokkolan saaristossa rannikko on voimakkaasti suuntautunut luoteesta kaakkoon, muodostaen pitkiä niemiä ja syviä lahtia. Luonto vaihtelee jokisuistosta ulkosaaristoon. Suurimpia saaria ovat Poroluoto, Trullögrundet, Munakarri, Krunni ja Repskäret. Kasvistoon kuuluu monta alueellisesti uhanalaisia ja endeemisiä lajeja ja alueen metsäisiltä saarilta tavataan kluuvijärviä, maankohoamisrannikon sukkesiometsiä, luonnontilaisia vanhoja metsiä ja boreaalisia lehtoja. Ulkosaariston pienet saaret ja luodot ovat avoimia ja hyviä merilintujen pesimäalueita. Pesimälajistoon kuuluvat mm. merikihi, pilkkasiipi, räyskä, selkälökki sekä nauru- ja pikkulokkikoloniat. Kohde on yksi maamme arvokkaimpia räyskän ja selkälökin pesimäalueita.

Natura-alueen läpi kulkee Ykspihlajan satamaan johtava väylä, jonka ylläpitäminen edellyttää säännöllisiä ruoppauksia. Myös huviveneily on saaristossa vilkasta. Saaristo on tärkeä kalastus- ja metsästysmielessä. Alueelle onkin tarpeen laatia hoito- ja käyttösuunnitelma näiden tarpeiden ja suojelutavoitteiden yhteensovittamiseksi.



Kuva 11. Kokkolan saaristo.



Kuva 12. Närpiön saaristo.

### NÄRPIÖN SAARISTO FI0800135

Korsnäs, Närpiö

Vastuutaho: Länsi-Suomen ympäristökeskus

Osallistamisloukka: 1, laaja osallistaminen

Närpiön saaristo muodostuu Kaldoskärin, Södra Björkön ja Grytskärin saaristoista sekä Pjelaxfjärdenin alueesta. Alueen kokonaispinta-ala on 11 828 ha. Alue on sisällytetty Natura 2000 -verkostoon sekä luonto- että lintudirektiivin perusteella. Kallioperä muodostuu Närpiön saaristossa svekofennidien liuskejakson migmatittista, grano- ja kvartsidioriittista. Liuskeisuuden suunta, murroslaaksot ja jäätikön kulutus ovat muokanneet maaston muodot pohjois-etelä-suuntaisiksi. Moreenipeite paksunee Merenkurkkua kohden.

Eteläisin osa-alue Kaldonskär on kymmenistä lähes täysin puuttomista kallioisista saarista ja luodoista muodostunut saaristo, joka on linnustoltaan arvokas. Kesäaikana alueella on havaittu kaikkiaan yli 90 lintulajia ja pesivien lintujen kokonaisparimäärä nousee vähintään toiselle tuhannelle.

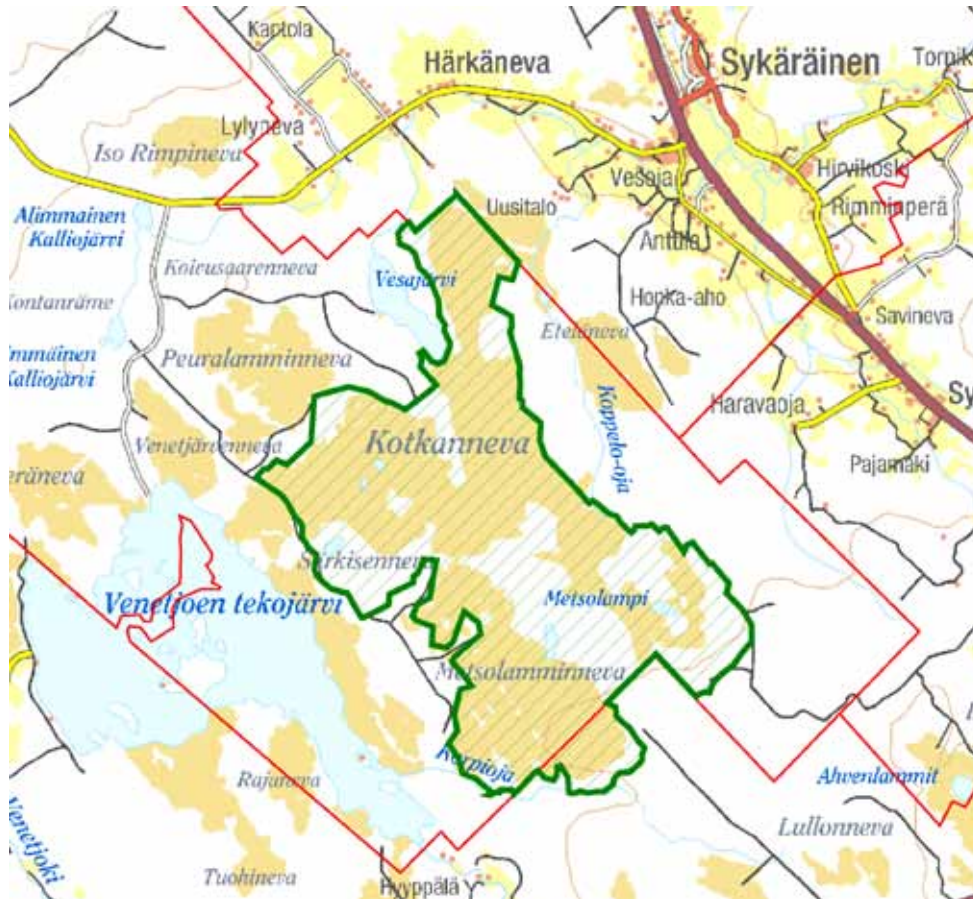
Kaldonskärin-Södra Björkön alueella Selkämeren pohjoisosan kallioiset saaristot vaihettuvat Merenkurkun moreenipeitteisiin saaristoihin. Södra Björkön seudulla moreenikerros on jo niin paksu, että se peittää kallioperän lähes kokonaan ja tasoittaa pinnanmuodot laakeiksi. Södra Björkölle ominaisia ovat laajat kivikko- ja niityrannat, joilla tavataan erittäin edustavia rakkolevävalleja. Grytskärin saari on yksi Länsi-Suomen ympäristökeskuksen alueen edustavimmista metsäsaarista. Siellä tavataan monipuolisesti maankohoamisloukkoja aina erilaisista rantatyypeistä maankohoamismetsiin. Norkfladan on kalojen kutualueena hyvin merkittävä, isokokoinen flada. Alueen rantalehtojen hakamainen rakenne paljastaa, että saarta on aiemmin käytetty laidunalueena.

Lintuvesiensuojeluohjelmaan kuuluvan Pjelaxfjärdenin pohjukkaa luonnehtivat alavat, runsasruohoiset niityt, joita uhkaa pensoittuminen. Pjelaxin rantaniityillä ja



matalilla vesialueilla on maisemallisen merkityksen lisäksi suuri merkitys vesilinnuille ja kahlaajille sekä muutonaikaisena levähdysalueena että pesimäalueena. Svartön eteläisessä Närpiössä Pjelasfjärdenin edustalla on Närpiön saariston harvoja jäljellä olevia isompia saaria, jossa metsä on saanut pitkään kehittyä luonnonvaraisesti. Puustoltaan metsä on suurimmaksi osaksi varttunutta ja ikääntyvää kuusi-valtaista havusekametsää. Saaren rannalta on tavattu harvinainen suolaleinikki.

Suunnittelutarpeita alueelle luovat veneilyn, kalastuksen, metsästyksen, muun virkistyskäytön sekä luonnonsuojelun yhteensovittaminen. Pjelasfjärdenin lintukosteikkoa uhkaa umpeenkasvu ja siellä on kunnostussuunnittelutarvetta.



Kuva 13. Kotkanneva ja Pikku-Koppelon metsät.

### **KOTKANNEVA JA PIKKU-KOPPELON METSÄT FI1000034**

Halsua, Kokkola

Vastuutaho: Länsi-Suomen ympäristökeskus

Osallistamisloukka: 2, kevyempi osallistaminen

Kotkanneva on eräs Pohjanmaan aapasuoovyöhykkeen suurimmista soista. Kohteen pinta-ala on 3305 ha. Suurin osa kohteesta kuuluu valtakunnalliseen soidensuojelun perusohjelmaan. Alue on rauhoitettu vuonna 1987 Vaasan lääninhallituksen päätöksellä yksityismaan luonnonsuojelualueena (92 %). Alue on sisällytetty Natura 2000 -verkostoon luontodirektiivin perusteella.

Alueeseen kuuluu aapasuoalueita, mutta myös varsin laajoja keidassuo-osia. Aluetta voidaankin luonnehtia aapa- ja keidassuo-osia sisältäväksi sekakomplek-

siksi. Suoalue on lisäksi erämainen, sillä se sijaitsee laajojen asumattomien alueiden keskellä. Ainoastaan metsätieverkostot pirstovat aluetta. Kotkannevan seutu on Halsuan- ja Perhonjoen vesistön sekä koilliseen Lestijoen vesistön suuntaan valuvien vesien vedenjakajalla. Lisäksi Kotkannevalta Kotkanlampien alueelta viettää maa lännen suuntaan kohti Venetjoen tekojärveä ilman selkeää lasku-uomaa.

Alue on arvokas suokasviyhdyksuntensa, sekä uhanalaisen tai harvalukuisen nisäkäs- ja lintulajistonsa ansiosta. Uhanalaisista kasvilajeista alueella on tavattu hoikkavilla, rimpivihvilä, ruskopiirtoheinä, käyrälehtirahkasammal, vaaleasara, hirssisara, kaarlentikkä, punakämmekkä ja mähkä. Kotkannevan suojelualueen linnusto edustaa melko monipuolisesti tyypillistä Pohjanmaan aapasuovyöhykkeen faunaa. Lajistoon lukeutuu sekä pohjoisia, eteläisiä, että itäisiä lajeja. Suolinnuston tiheyden ja monipuolisuuden vaikuttavina tärkeimpinä tekijöinä pidetään suon pinta-alaa ja etenkin suon kerroksellisuutta. Monipuolisinta linnusto on harvapuoluisilla rimmikoilla. Uhanalaisista lintulajeista Kotkannevalta on tavattu ainakin nuoli- ja tuulihaukka ja mustapyrstökuiri.

Pikku-Koppelon metsät ovat kaksi erillistä tuoreenkankaan sekametsäkuviota Kotkannevan yhteydessä. Metsät ovat eteläisessä osassa luonnontilaisen kaltaisia pioneerivaiheen metsiä. Osa lehtipuista on jo kuollut tai on kuolemassa. Alueella esiintyy pystylahopuita, sekä jonkin verran maapuita.

Alueelle on tarpeen laatia hoito- ja käyttösuunnitelma sen suuren koon ja virkistyskäyttöpotentiaalin vuoksi. Alueelle on aiemmin laadittu reitistö- ja merkintäsuunnitelma, jotka on tarpeen päivittää. Alueella on myös soiden ennallistamissuunnittelutarvetta.

## **PETOLAHDENJOKISUISTO FI0800054**

Maalahti

Vastuutaho: Länsi-Suomen ympäristökeskus

Osallistamisloukka: 1, laaja osallistaminen

Petolahdenjokisuisto on 543 hehtaarin kokoinen alue, joka muodostuu valuma-alueeltaan melko pienen Petolahdenjoen suistosta rantalehtoineen sekä Öfjärdenin alueesta. Se on pienehkö kluuvijärvi jokisuiston pohjoispuolella. Alue on sisällytetty Natura 2000 -verkostoon sekä luonto- että lintudirektiivin perusteella.

Petolahdenjoen suualueelle ovat aiemmin olleet tyypillisiä laajat hiekkaiset rantaniityt, jotka ovat kuitenkin viimeaikoina pitkälti ruovikoituneet. Tilanne on kuitenkin parantumaan päin, sillä viime vuosina kasvava osa alueesta on saatu laidunnuksen tai niiton piiriin. Petolahdenjokisuiston alueelle ovat tyypillisiä myös laajat yhtenäiset rantametsävyöhykkeet. Ne ovat monin paikoin hyvin reheviä ja luonnonmukaisia pikkutikan suosimia lehti- ja sekametsälehtoja.

Suistoalue on hyvin matala. Tämän vuoksi matalan veden aikaan paljastuu laajoja lietealueita, jotka ovat monille linnuille erityisesti kahlaajille tärkeitä ruokailupaikkoja. Alueella on mm. aiemmin pesinyt etelänsuosirri. Nykyisinkin alueen pesimälinnusto on sängen monipuolinen. Lisäksi jokisuisto on erittäin tärkeä muu-  
tonaikainen levähdysalue.

Petolahdenjokisuistoon on laadittu Pohjanmaan liiton johdolla käyttösuunnitelma, mm. virkistyskäytön ohjaamiseksi. Se on kuitenkin tarpeen päivittää. Myös lajienhoito edellyttää suunnittelua.





Kuva 14. Petolahdenjokisuisto.

## **ETELÄNEVA–VIITASALONNEVA–SELJÄSENNEVA FI1000026**

Kannus, Kokkola

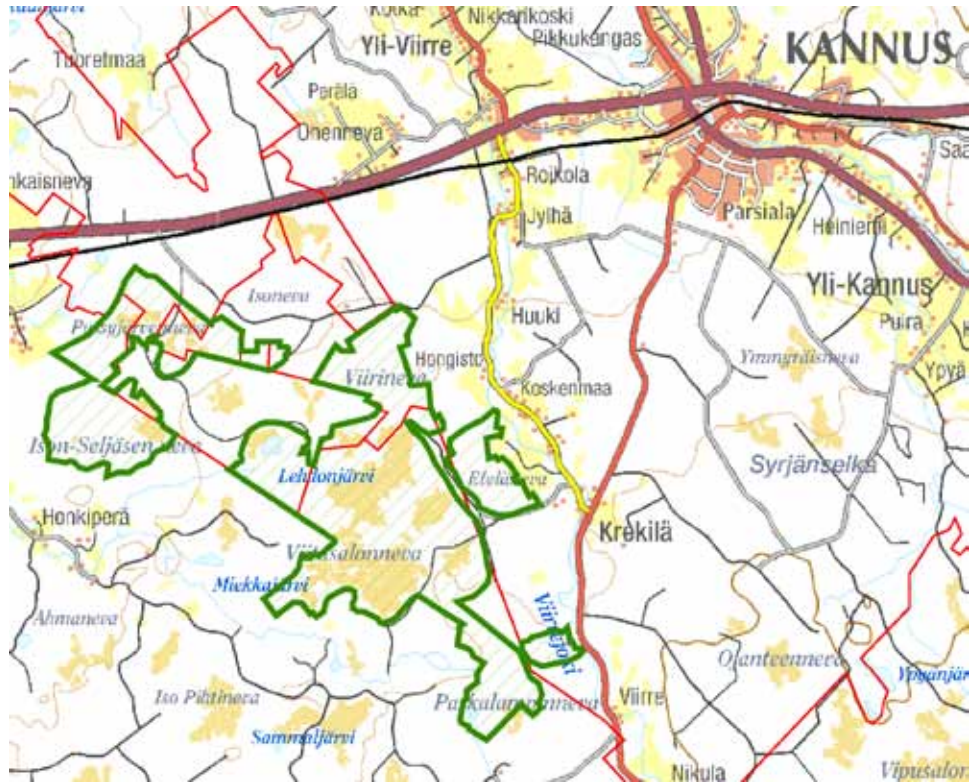
Vastuutaho: Metsähallitus

Osallistamislukka: 2, kevyempi osallistaminen

Etelänevan–Viitasalonnevan–Ison Seljäsennevan alue on laaja ja monipuolinen kokonaisuus ja yksi Keski-Pohjanmaan tärkeimpiä soidensuojeluohjelman kohteita. Natura 2000 -verkostoon kohde on valittu luontodirektiivin perusteella. Kokonaisuuden pinta-ala on 2506 ha. Alue on valtaosin Metsähallituksen hallinnassa, mutta erityisesti Seljäsennevan alueella on myös yksityismaiden suojelualueita.

Suoalue sijaitsee Suomenselän aapasuoavyöhykkeellä, mutta kokonaisuuteen sisältyy myös keidassuoalueita. Paskalampinneva, Klupunneva ja Eteläneva ovat aapasoitteita, joiden keskustoissa on mesotrofista rimpinevaa ja paikoin lettonevaa. Viitasalonnevan ja Ison Seljäsennevan alueet ovat vaihtelevia suoyhdistymätyyppeiltään. Niissä on sekä aapa- että keidassuon piirteitä. Lehdonjärvi on vuosisadan vaihteessa laskettu järvi. Järvellä pesii naurulokkikolonia, jossa on 700 paria. Kasvistollisesti arvokkaimpia alueita ovat Eteläneva ja Viirineva. Niiden kasvilajistoon kuuluu useita uhanalaisia kasveja.

Etelänevan–Viitasalonnevan–Seljäsennevan alueelle ovat tyypillisiä muinaisrannat, jotka näkyvät peräkkäisinä puolikaarenmuotoisina hiekkakaarina. Ne patoavat vesiä, ja niiden välit ovat soistuneet. Koska maaperä on lähes kaikkialla hiekkaa, metsät ovat hyvin karuja ja niukkalajisia. Mänty on lähes ainoa puulaji laajoilla alueilla. Paskalampinnevan ja Linttirämeen välisellä alueella sijaitsee Hautakangas, jolla esiintyy vanhaa metsää. Muutoin metsät ovat pääosin taimikoita tai nuoria kasvatusmetsiä.



Kuva 15. Eteläneva-Viitasalonneva-Seljäseneva

Alueella on paljon soiden ennallistamistarvetta. Lisäksi Seljäsenevan kivennäismaa-alueille, jotka sisältyvät pelkästään soidensuojeluohjelmaan, on laadittu luonnonhoitosuunnitelma, joka mahdollistaa metsien käsittelyn luonnonarvot huomioiden. Koko alueelle on tarpeen laatia hoito- ja käyttösuunnitelma sen laajuuden ja virkistyskäyttötarpeiden takia.



Kuva 16. Paukanevan pitkospuureitti



## PAUKANEVA FI0800035

Seinäjoki

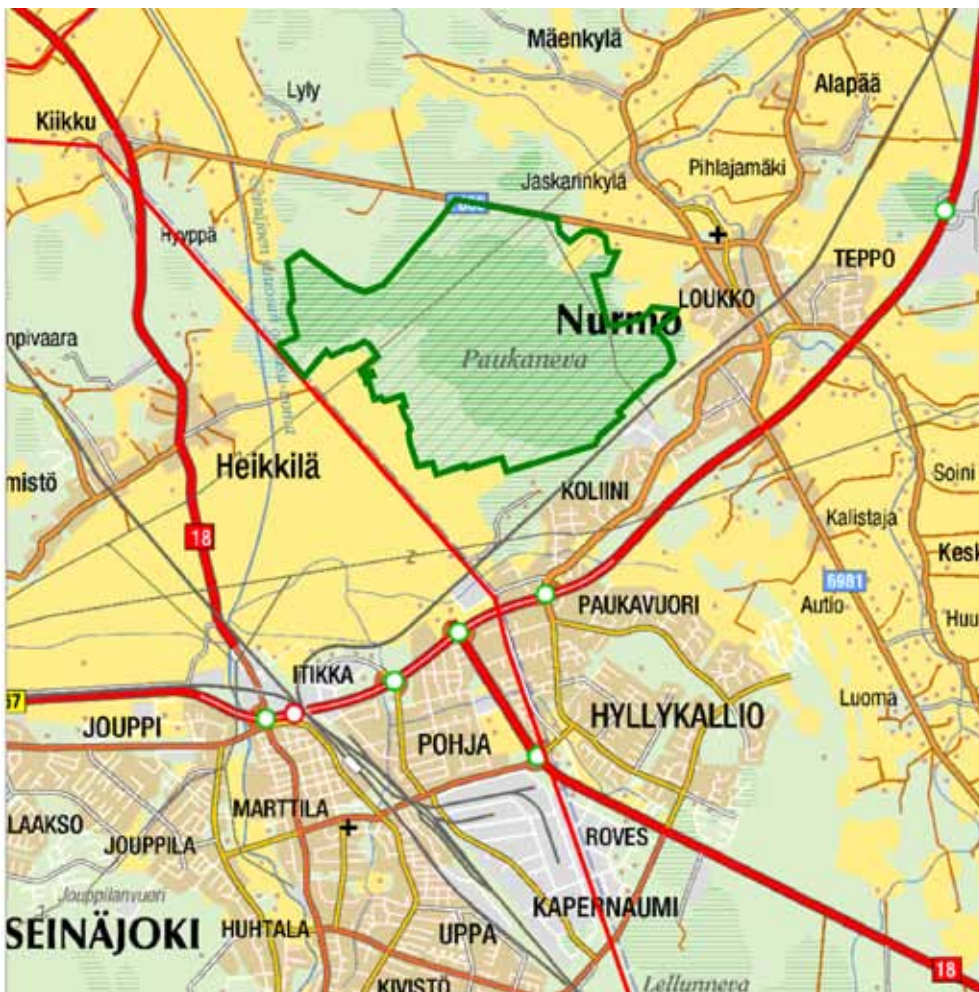
Vastuutaho: Metsähallitus

Osallistamislukka: 2, kevyempi osallistaminen

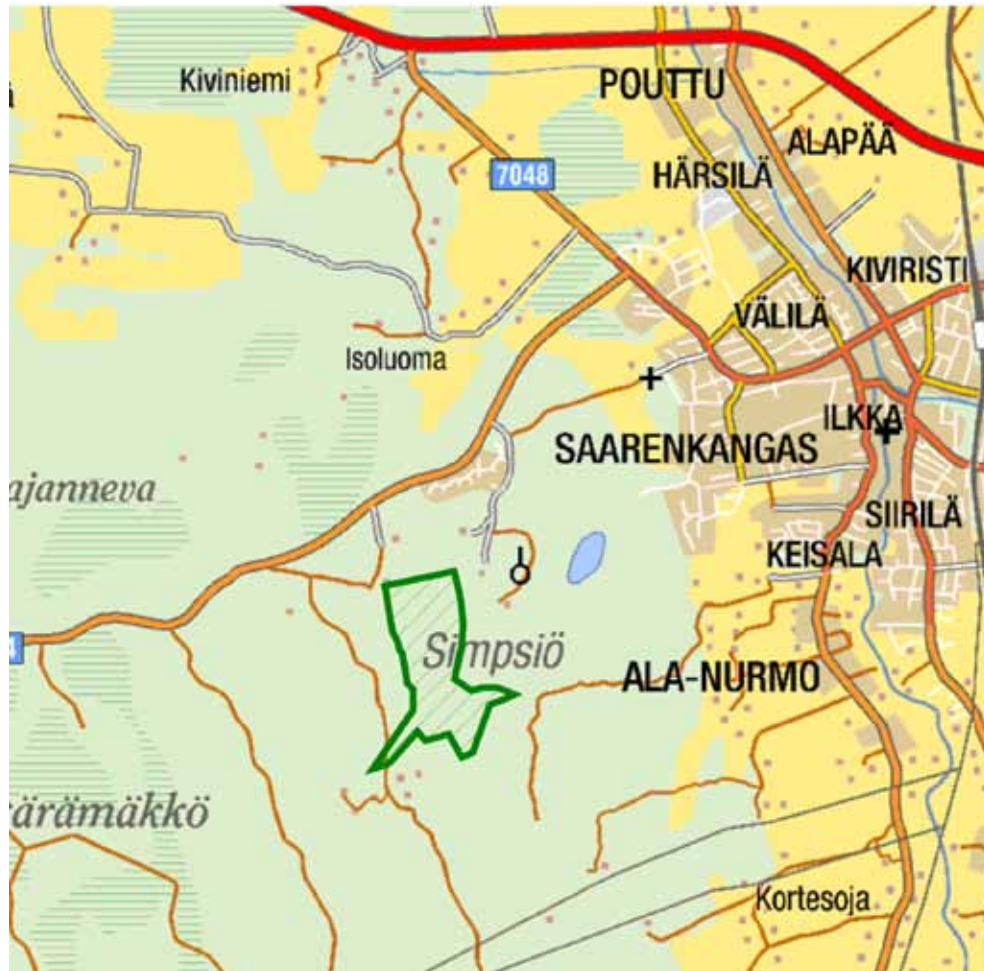
Paukaneva sijaitsee Nurmon ja Seinäjoen keskusten välittömässä läheisyydessä. Se kokonaispinta-ala on 583 ha ja se on liitetty Natura 2000 -verkostoon luontodirektiivin perusteella.

Paukaneva on tyypillinen keidassuo, jonka kasvillisuus on karua keidasrämettä, rahka- ja lyhytkortista nevaa sekä isovarpuista rämettä. Pesivä linnusto on rikas ja muuttoaikana suo on tärkeä levähdyspaikka mm. joutsenille ja hanhille. Pesimälajistoon kuuluvat mm. kapustarinta, isokuovi, pikkukuovi, liro, sekä nauru-, harmaa- ja kalalokki. Suo rajoittuu lounaassa peltoaukeaan.

Metsäkeskus on rakentanut suolle n. 10 km:n mittaisen pitkospuureitistön. Reitistön linjausta on kuitenkin tarpeen muuttaa valtatie 18:n rakentamisen yhteydessä. Alueella käy vuosittain n. 10 000 retkeilijää. Myös luontomatkailuyrittäjät käyttävät aluetta ja jokiristeilyalus tuo suon läheiselle laiturille matkailijoita, jotka pistäytyvät usein myös suolla. Alueen suuri käyttäjien ja toimijoiden määrä aiheuttavat hoidon ja käytön suunnittelutarvetta. Paukanevalla on myös soiden ennallistamistarvetta.



Kuva 17. Paukaneva



Kuva 18. Simpstö

### **SIMPSIÖ FI0800082**

Lapua

Vastuutaho: Metsähallitus

Osallistamisloukka: 2, kevyempi osallistaminen

Simpstöön lehtojensuojeluohjelman kohde sijaitsee Simpstöönvuorella Lapuan kaupungin läheisyydessä. Tämä 51 hehtaarin kokoinen metsäalue on liitetty Natura 2000 -verkostoon luontodirektiivin perusteella.

Simpstöön korkean kvartsiittivuoren rinteiden rehevissä taskuissa sekä puronvarsilla sijaitsevien lehtolaikkujen muodostama kokonaisuus. Kasvillisuus on erittäin monipuolista kuivaa ja tuoretta rinne- ja kallionaluslehtoa sekä kosteaa puronvarsilehtoa ja lehtokorpea. Puusto on pääosin kuusivaltaista. Vaateliaita lajeja ovat mm. näsiä, lehtokuusama, kivikkoalvejuuri, koiranheisi, kotkansiipi, mustakonnanmarja, kurjenkello, keltasara, kevätlinnunherne, lehtoarho, kalliokieli ja metsävärna.

Alueella kulkee luontopolku, joka liittyy Simpstöön alueen muuhun polkuverkkoon, jonka varrelle on rakennettu mm. laavuja. Simpstöällä on laskettelurinne ja aluetta kehitetään voimakkaasti matkailukohteena. Alueen vilkas virkistys- ja matkailukäyttö luo myös Natura 2000 -kohteelle hoidon- ja käytön suunnittelutarvetta.





Kuva 19. Jokisuunlahti ja Valmosanneva.

## **JOKISUUNLAHTI JA VALMOSANNEVA FI1000016**

Evijärvi

Vastuutaho: Metsähallitus

Osallistamislukka: 2, kevyempi osallistaminen

Jokisuunlahti ja Valmosanneva on liitetty Natura 2000 -verkostoon sekä luontotietä lintudirektiivin perusteella. Alue on kokonaisuudessaan 235 hehtaaria ja se sijaitsee vain muutamia kilometrejä Evijärven keskustasta.

Jokisuunlahti muodostuu Evijärven eteläosasta, johon Välijoki laskee. Alueella on runsas kasvillisuus ja rikas linnusto. Lahti vaihtuu lännessä Valmosannevaan, keidassuohon, joka on suurimmaksi osaksi karua mäntyramettä. Suon reunat on ojitettu. Alueen eteläosassa sijaitsee jätevesien laskeutusaltaita. Alueella on hyvät mahdollisuudet kehittyä suosituksi retkeilyalueeksi sijaintinsa, linnustonsa ja kauniin maisemansa takia. Alueen hoito- ja käyttösuunnitelman tarve nousee lähinnä virkistyskäytön kehittämistarpeesta. Alueelle on myös tarpeen laatia soiden ennallistamissuunnitelma.



Kuva 20. Kristiinankaupungin saariston lintukallio



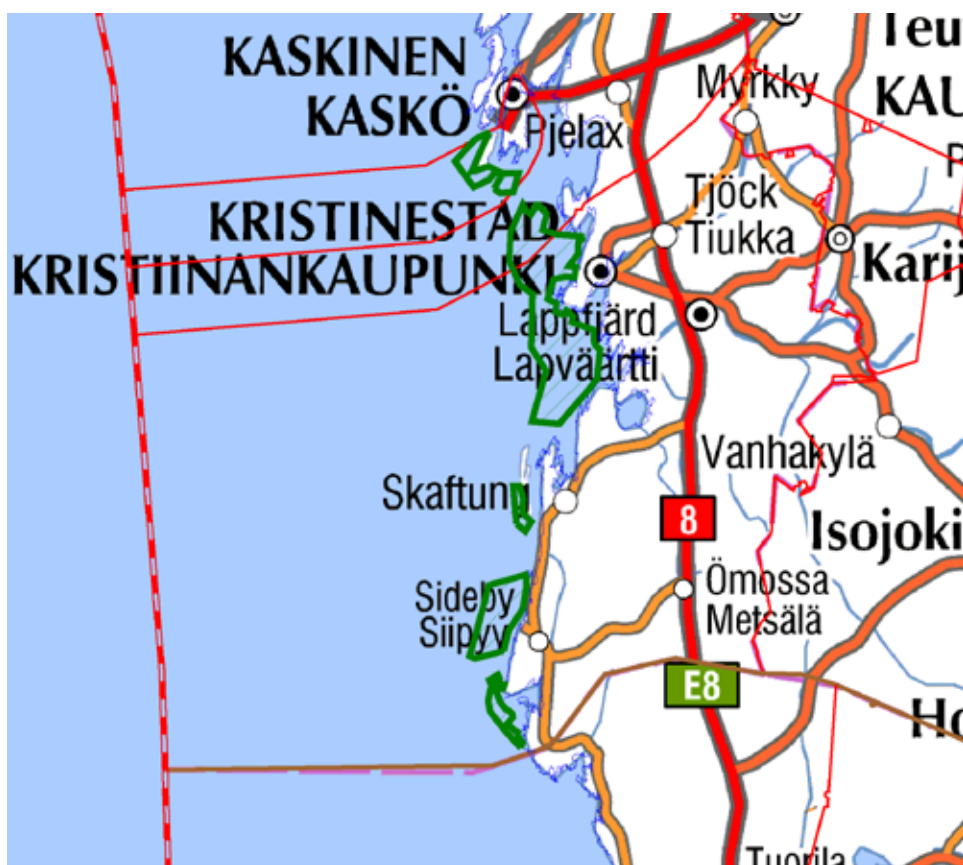
## KRISTIINANKAUPUNGIN SAARISTO FI0800134

Kristiinankaupunki, Kaskinen, Närpiö  
Vastuutaho: Länsi-Suomen ympäristökeskus  
Osallistamisloukka: 1, laaja osallistaminen

Kristiinankaupungin saaristo on liitetty Natura 2000 -verkostoon sekä luonto- että lintudirektiivin perusteella. Kohteen kokonaispinta-ala on 8 059 ha ja se on edustava osa Kaskisten ja Merikarvian välistä kapeaa saaristovyöhykettä.

Alueen kallioperä on migmatiittia. Liuskeisuus on lähes pohjois-eteläsuuntaista. Mannerjäätikön samansuuntainen kulku ja kallioperän murroslaaksot vahvistavat saariston suuntautumista rannikon mukaan. Avokalliot ovat yleisiä ja alueen saarissa on sekä kallio- ja lohkarerantoja että pienialaisia sora- ja hiekkarantoja. Saaristo koostuu lukuisista puuttomista luodoista ja saarista sekä harvapuustoisista kallio-saarista. Suuria metsäpeitteisiä saaria on vain muutama. Alueella on useita edustavia ja lajistoltaan rikkaita rantaniittyjä. Saaristolinnusto on runsas ja siihen kuuluu myös uhanalaisia lajeja, kuten lapasotka, räyskä ja selkälokki.

Södra Yttergrundilla on majakka ja siihen liittyviä rakennuksia. Myös Gåsgrundilla on pieni majakka. Muuten alue on rakentamaton lukuun ottamatta muutamaa vanhaa kalamajaa ja loma-asuntoa. Natura-alueen välittömässä läheisyydessä sijaitsee useita kalankasvatustiloja ja sen poikki kulkee laiva- ja veneväyliä. Suunnittelutarpeet nousevat lähinnä virkistyskäytön, muiden käyttömuotojen ja suojelutoimien yhteensovittamisesta.



Kuva 21. Kristiinankaupungin saaristo.



Kuva 22. Kauhanevan pitkospuureitti.

## **KAUHANEVA-POHJANKANGAS FI0800002**

Kauhajoki, Honkajoki, Karvia

Vastuutaho: Metsähallitus

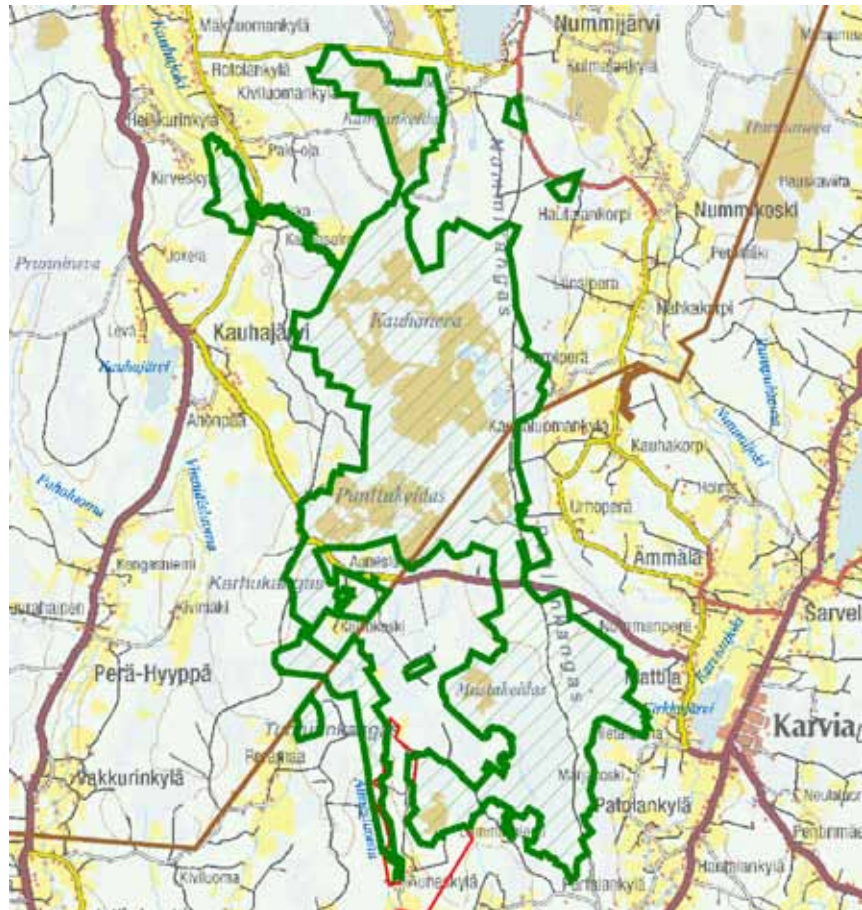
Osallistamislukka: 1, laaja osallistaminen

Kauhaneva-Pohjankankaan Natura 2000 -alueen kokonaispinta-ala on 6865 ha. Kohde on sisällytetty Natura 2000 -verkostoon sekä luonto- että lintudirektiivin perusteella. Kohteeseen kuuluvat Kauhanevan-Pohjankankaan kansallispuisto, soidensuojelun perusohjelman alueet: Kauhaneva, Kampinkeidas ja Mustakeidas, harjensuojeluohjelman alue: Nummikangas-Pohjankangas, soidensuojelun perusohjelman täydennysehdotus: Patamaneva ja Kiviharjun lähde sekä valtakunnallisesti arvokas maisema-alue: Kolmentuulenlaki. Alueen toteuttamiskeinoina on pääosin luonnonsuojelulaki. Katikanluoma-Kolmentuulenlakin alueen osalta toteuttamiskeinona on pääasiassa vesi-, maa-aines-, metsä- ja rakennuslaki.

Alueen keidas- ja aapasuot ovat erittäin edustavia. Nimikkosuo Kauhaneva on Etelä-Pohjanmaan laajin keidassuo. Luoteispuolellaan sijaitsevan Kampinkeitaan kanssa se muodostaa kansainvälisesti merkittävän suoalueen. Alueen suoluonnon arvoa lisäävät useat lähteet ja lähdesuot, sekä monet uhanalaiset suolajit. Pohjankangas on osa Länsi-Suomen harjujaksoa, joka alkaa Hämeenkanakaana ja jatkuu pohjoiseen kääntyvänä Pohjankankaana ulottuen aina Etelä-Pohjanmaan rajoille asti. Pohjankankaan metsät ovat pääosin voimakkaasti käsiteltyjä boreaalisia harjumetsiä, kuivia kanerva- tai variksenmarjatyyppin mäntykankaita. Boreaalisia luonnonmetsiä alueella on niukasti.

Viimeisin alueelle tehty runkosuunnitelma on vuodelta 1985, ja se pitäisi uudistaa. Samalla tulee yksityisomistuksessa olevalle Katikankanjonin alueelle laatia metsien luonnonhoitosuunnitelma. Alueelle on tehty Metsähallituksen toimesta soiden ja metsien ennallistamissuunnitelmia, ja tarvetta uusien suunnitelmien te-

koon on edelleen. Laajojakin ennallistamistoimia on jo tehty, mutta kaikkea tarvittavaa ei ole vielä päästy toteuttamaan. Lisäksi Kauhaneva-Pohjankankaan alue on valtakunnallinen palojatkumoalue. Aluetta halkoo itäpuolella Kyrönkankaan kesätie, joka on museoviraston virallinen museotie. Kansallispuisto on maakunnallisesti merkittävä kesäretkeilykohde.



Kuva 23. Kauhaneva-Pohjankangas.

#### **LAUHANVUORI FI0800001**

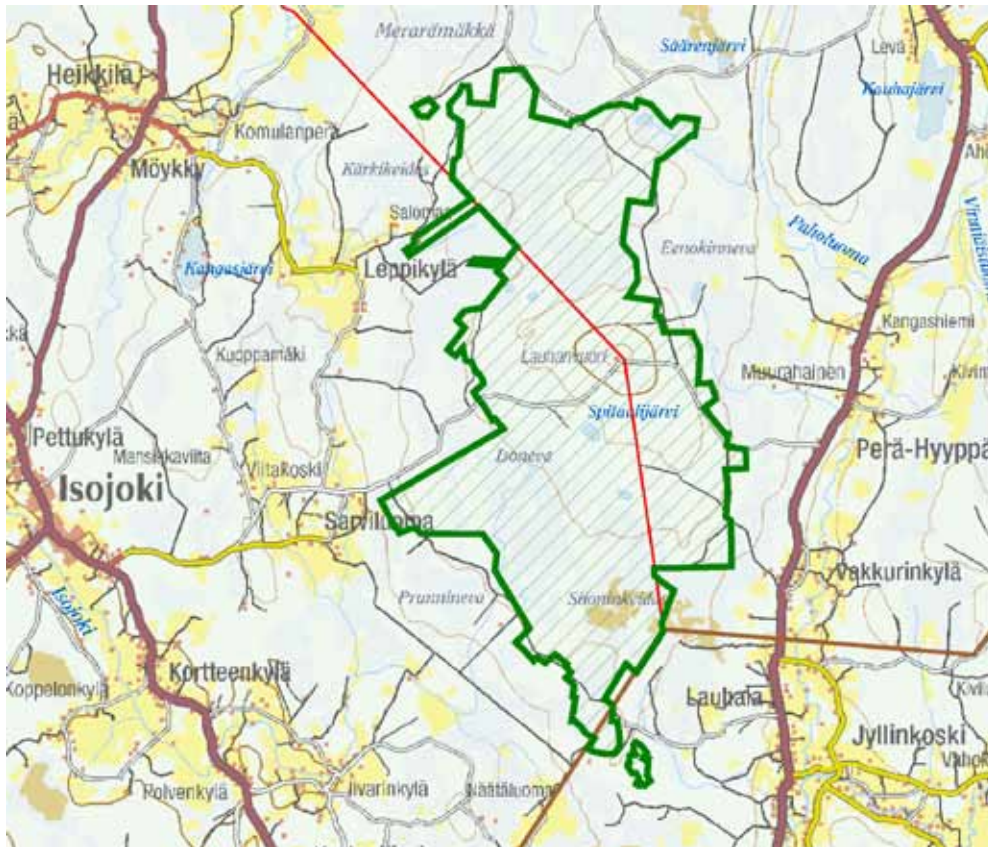
Isojoki, Kauhajoki, Honkajoki

Vastuutaho: Metsähallitus

Osallistamislukka: 1, laaja osallistaminen

Lauhanvuoren Natura 2000 -alueen kokonaispinta-ala on 4992 ha. Alue on liitetty Natura 2000 -verkostoon luontodirektiivin perusteella. Kohteeseen kuuluvat Lauhanvuoren kansallispuisto, soidensuojelun perusohjelman alueet: Majaletto ja Siioninkeidas-Mustakeidas sekä soidensuojelun perusohjelman täydennysehdotukset: Maaliuuninmaa, Mustikkaviita ja Fatipyöränkeidas-Nööpinneva. Metsähallituksen hallinnassa olevan suojelualan koko on kokonaisuudessaan noin 5300 ha.





Kuva 24. Lauhanvuori.

Puisto tunnetaan Lauhanvuoresta ja karuista mäntykankaista, lähteiköistä ja lähdepuroista, keidassoista sekä kivijadoista eli muinaisista rantakivikoista. Vuoren neliökilometrin kokoinen lakialue on vedenkoskematon huippu, joka paljastui noin 10 000 vuotta sitten mannerjäätikön vetäytyttyä seudulta. Lauhanvuoren alueelta löytyy myös boreaalisia luonnonmetsiä sekä rинnesoita. Lähteiden kasvilajistossa on useita harvinaisia lähde- ja suokasveja. Lauhanvuori on myös tärkeä pohjavesialue. Kansallispuisto on valtakunnallisesti merkittävä ympärivuotinen retkeily- ja matkailukohde.

Viimeisin alueelle tehty runkosuunnitelma on vuodelta 1985, ja se vaatii uusimista. Alueelle on tehty Metsähallituksen toimesta soiden ja metsien ennallistamissuunnitelmia, ja tarvetta uusien suunnitelmien tekoon on edelleen. Ennallistamistoimia on jonkin verran tehty, mutta kaikkea tarvittavaa ei ole vielä toteutettu.



Kuva 25. Lähde Lauhanvuoren kansallispuistossa.

## VATTAJANNIEMI FI1000017

Kokkola

Vastuutaho: Metsähallitus

Osallistamisloukka: 1, laaja osallistaminen

Vattajanniemen kokonaispinta-ala on 3 960 hehtaaria. Alue on sisällytetty Natura 2000 -verkostoon luontodirektiivin perusteella. Alue on yksityisessä ja Metsähallituksen omistuksessa. Metsähallituksen alueella toimii Puolustusvoimien harjoitusalue. Alueen toteuttamiskeinot ovat luonnonsuojelulaki ja vesialueilla vesilaki.

Vattajanniemen laaja hiekkaranta-alue kuuluu

Pohjanlahden laajimpiin yhtenäisiin lentohiekka-alueisiin. Alueeseen kuuluu pohjoisessa Vattajanniemen edustavimmat ja arvokkaimmat dyynimuodostumat. Eteläinen alue on varsinkin linnustollisesti arvokas. Alueella esiintyy myös suolamaalaukkuja, joilla on ainakin kasvanut uhanalaista suolayrttiä. Alueen käyttöön liittyvää suunnittelutarvetta lisää etenkin kulumisherkillä hiekkadyynialueella tapahtuva Puolustusvoimien toiminta. Metsähallitus on aloittanut hoito- ja käyttösuunnitelman laadinnan vuonna 2006 yhteistyössä Puolustusvoimien, ympäristökeskuksen ja muiden sidosryhmien kanssa. Suunnitelma valmistuu vuonna 2009. Lisäksi dyynit ja perinnebiotoopit (merenrantaniityt) tarvitsevat hoitosuunnittelua. Primäärisukkessiometsät, boreaaliset metsät ja suot tarvitsevat ennallistamissuunnittelua. Pienvedet tarvitsevat kunnostussuunnittelua ojitusten johdosta.



Kuva 26. Ennallistettua variksenmarjadyyniä Vattajanniemellä.





Kuva 27. Luodon saaristo.

### LUODON SAARISTO FI0800132

Kokkola, Luoto, Pietarsaari

Vastuutaho: Länsi-Suomen ympäristökeskus

Osallistamisloukka: 1, laaja osallistaminen

Luodon saariston pinta-ala on 14 457 hehtaaria ja se on sisällytetty Natura 2000 -verkostoon sekä luonto- että lintudirektiivin perusteella. Alueen suojelu on toteutettu pääasiassa perustamalla yksityismaiden luonnonsuojelualueita.

Saaristoalue on Merenkurkun saariston ja Perämeren avoimen rannikkoalueen vaihtumisvyöhykettä. Moreenipeite on alueella ohuempaa kuin etelämpänä Merenkurkussa. Silokalliot ovat ulkosaaristossa yleisiä, sisäosissa moreeni muodostaa drumliinimuotoja kalliokohoumien yhteyteen. Huomattavin hiekka-alue on Ådösand, jossa harjukas on rantavoimien vaikutuksesta laajentunut melko tasaiseksi, tuulen lentohiekaksi kinostamaksi hietikoksi.

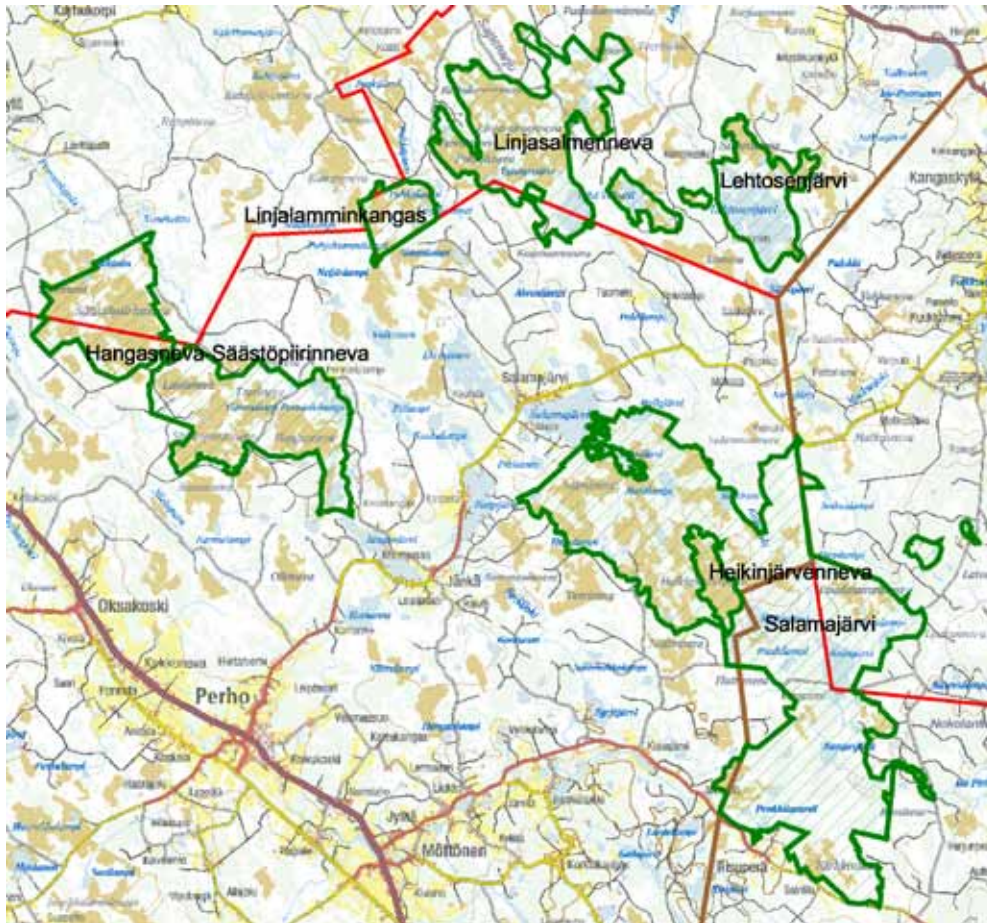
Luodon saariston luonto on sopeutunut vaihteleviin olosuhteisiin ja maankohoamiseen. Alueella tavataan kallio-, kivikko- ja hiekkarantojen lisäksi myös kaapehkoja rantaniittyjä ja suolamaakasvustoja. Alueella tavataan uhanalaista suolayrttiä. Paikoin rantaniityt vaihtuvat pensasluhdan kautta luhtaiseksi tervaleppäkorveksi. Erityisen luonteenomaista saarten sisäosille ovat arvokkaat ja monipuoliset lehtometsät. Havupuuvaltaisia luonnonmetsiä alueella on säilynyt niukasti. Ulkosaaristoon kuuluu merilinnustoltaan arvokkaita luotoja ja alue on myös kahlaajien ja vesilintujen tärkeä pesimä- ja muutonaikainen levähdyspaikka. Alueella on pitkään tehty rantakasvillisuuden sukkessiotutkimusta. Aina 1960-luvulle saakka ulkosaaret ovat toimineet karjan kesälaitumina.

Luodon saariston alueella kulkee useita veneväyliä. Saariston käyttöpaineita lisäävät runsas kesämökkikanta ja alueella harjoitettu metsästys ja kalastus. Saaristo on myös hyvin suosittu veneilyalue ja siellä on entuudestaan useita maitinnousupaikkoja ja niiden yhteydessä muuta palveluvarustusta. Natura 2000 -alueen läheisyydessä sijaitsee Luodon kunnan ylläpitämä virkistyskeskus Köpmanholmen, jonka yhteydessä on mm. maankokohoamisilmiötä esittelevä luontokeskus Terra mare ja kesäravintola. Kokkolan puoleisessa saaristossa suosituin käyntikohde on Tankarin majakkasaari, jonne on kesäaikaan aluskuljetus. Saarella vieraillee vuosittain n. 15 000 matkailijaa ja sen vierasvenesatama on kesäisin hyvin suosittu. Saarella on luontopolku ja siellä toimii lintutieteellinen asema. Pietarsaaren alueella taas sijaitsee Mäskärin entinen majakkasaari, joka on kesäaikaan avoinna kävijöille. Toimintaa pyörittää Mäskärin tukiyhdistys.

Alueen moninaisten käyttöpaineiden ja suojelun yhteensovittaminen edellyttävät hoito- ja käyttösuunnitelman laatimista ja sellainen onkin ympäristökeskuksen toimesta tehty. Suunnitelma valmistui vuonna 2008. Nykyisin enää pieni osa entistä laitumista on hoidon piirissä ja alueelle onkin tarpeen tehdä perinnebiotooppien hoitosuunnitelma. Alueen virkistyskäyttöä ja palveluvarustuksen parantamista on suunniteltu EU-hankkeessa vuosina 2004–2006. Työtä on tarpeen jatkaa ja esim. Tankarin saari kaipaa tarkempaa suunnitelmaa.



Kuva 28. Öarna



Kuva 29. Salamajärven suojelualuekokonaisuus.

## SALAMAJÄRVEN SUOJELUALUEKOKONAISUUS

Perho, Halsua ja Lestijärvi sekä Keski-Suomen ympäristökeskuksen alueella Kinnula ja Kivijärvi.

Vastuutaho: Metsähallitus

Osallistamisloukka: 2, kevyempi osallistaminen

Salamajärven suojelualuekokonaisuus sijaitsee Keski-Pohjanmaan ja Keski-Suomen maakuntien rajalla Kinnulan, Kivijärven, Perhon, Halsuan ja Lestijärven kuntien alueella. Suunnittelualue on pinta-alaltaan noin 17 000 hehtaaria ja koostuu Salamajärven (FI1001013) ja siihen sisältyvän Heikinjärvennevan (FI1001014), Hangasnevan-Säästöpiirinnevan (FI1001010), Linjasalmennevan (FI1001012), Linjalamminkankaan (FI1001002) ja Lehtosenjärven (FI1001008) Natura-alueista. Kyseiset alueet sisältävät seuraavat lailla tai asetuksella perustetut suojelualueet: Salamajärven kansallispuisto, Salamanperän luonnonpuisto, Kirkkonevan–Juurikkasuon, Hangasnevan–Säästöpiirinnevan ja Linjasalmennevan–Tynnyrinnevan soidensuojelualueet sekä Linjalamminkankaan ja Vuorenkankaan vanhojen metsien suojelualueet.

Suunnittelualueella kulkeva Peuran Polku sekä muut vaellusreitit yhdistävät kansallispuiston alueen muihin suojelualueisiin sekä suojelualueiden ulkopuolisiin kohteisiin. Kansallispuiston lisäksi retkeilyn palveluvarustusta on rakennettu Salamanperän luonnonpuistoon sekä Linjasalmennevan ja Lehtosenjärven Natura-alueille.

Yleisiä moottorikelkkauria suunnittelualueella on noin 10 kilometriä. Ne kulkevat Salamajärven kansallispuistossa sekä Linjasalmennevan ja Lehtosenjärven Natura-alueilla. Keväinen moottorikelkkailu on kohtalaisen vilkasta alueella aiheuttaen paikoitellen häiriötä luonnolle ja saadun yleisöpalautteen perusteella myös paikalliselle väestölle.





Kuva 30. Salamajärven kansallispuiston suomalaisemaa.

Myös virkistyskäyttö, metsästys, kalastus ja lisääntyvä luontomatkailutoiminta tuottivat tarpeen laajemmalle hoito- ja käyttösuunnitelmalle. Metsähallitus on laatinut Salamajärven suojelualuekokonaisuudelle hoito- ja käyttösuunnitelman, joka valmistui vuonna 2005.

### **1. Salamajärven Natura 2000 -alue**

Natura-alue on pinta-alaltaan 9 261 hehtaaria sisältäen myös lintudirektiivin mukaisena erityisenä suojelualueena (SPA) suojellun Heikinjärvennevan (313 ha). Alue käsittää Salamajärven kansallispuiston, Salamanperän luonnonpuiston ja Kirkkonevan–Juurikkasuon soidensuojelualueen. Lisäksi siihen kuuluu perustettujen suojelualueiden ulkopuolisia reuna-alueita sekä kaksi erillistä aluetta kansallispuiston länsipuolella.

Alue edustaa Suomenselän vedenjakajaseudun karua ja suovaltaista luontoa. Kallioperän muodostavat pääasiassa happamat granodioriittivaltaiset kivilajit. Maaperä on enimmäkseen moreenia ja turvetta, paikoin harjusoraa. Avokallioita ja kallion paljastumia on vähän, vaikka seutu on erittäin kivistä. Suuria avolouhikkoja on paikoin.

Korkeuserot ovat pieniä, joten matalat kankaat, suot sekä pienet lammet ja järvet hallitsevat maisemaa. Järvet ja lammet ovat karuja ja tummavetisiä. Kankaat ovat suureksi osaksi kivisiä männiköitä. Suot ovat aapasointa pitäen sisällään monia eri suotyyppejä.

### **2. Hangasnevan–Säästöpiirinnevan Natura 2000 -alue**

Pinta-alaltaan 3 550 hehtaarin laajuinen Natura-alue on laaja ja monipuolinen suoalue, johon sisältyy Hangasnevan–Säästöpiirinnevan soidensuojelualueen lisäksi soidensuojelun perusohjelmaan ja vanhojen metsien suojeluohjelmaan kuuluvia

alueita. Edustavat aapasuot ovat vallitsevia alueella. Kasvillisuudeltaan Hangasnevan ja Säästöpiirinnevan keskusalueet ovat pääosin oligotrofista matalajänteistä rimpinevaa sekä kalvakka- ja saranevaa. Rehevämpiä neva- ja korpityyppejä on alueen itäosassa.

Halsuan kunnan puoleiset Säästöpiirinneva ja Särkisenneva kuuluvat valtakunnalliseen soidensuojelun perusohjelmaan. Säästöpiirinnevalla esiintyy runsaasti matalia kivennäismaapohjaisia rimppejä. Suotyypeistä vallitsevia ovat lyhytkortiset nevat, kalvakkanevat, siniheinäiset rimpinevat ja rahkanevat. Myös rämetyyppit ovat karuja. Säästöpiirinnevan soista eteläiset ovat luonnontilaisia, mutta pohjoisosassa on runsaasti ojituksia. Särkisenneva on runsasravinteisempi ja kasvistoltaan monipuolisempi kuin varsinainen Säästöpiirinneva. Särkisennevalla kasvaa mm. rimpivihvilä, ruskopiirtoheinä, hoikkavilla, punakämmekkä, vaaleasara, rentovihvilä, rätvänä ja äimäsara.

Natura-alueen metsät ovat pääasiassa nuoria viljelymetsiä. Arvokkaimmat vanhat metsät ovat Leskunkankailla sekä Myllyjärven itä- ja kaakkoispuolella.

### **3. Linjasalmennevan Natura 2000 -alue**

Linjasalmennevan Natura-alue muodostuu kahdesta erillisestä osasta, joiden yhteinen pinta-ala on runsaat 2600 hehtaaria. Linjasalmennevan-Tynnyrinevan soidensuojelualueen lisäksi Natura-alueeseen sisältyy soidensuojeluohjelmaan ja vanhojen metsien suojeluohjelmaan kuuluvia alueita. Alue on laaja ja monipuolinen luonnontilaisten soiden ja vanhojen luonnonmetsien mosaiikki. Suot ovat edustavia pienimuotoisia aapasointa. Vanhan metsän alueet sisältävät runsaasti lehtipuuta, kuten haapaa. Aluetta voidaan pitää tärkeänä kokonaisuutena soiden ja vanhojen metsien lajistolle.

Natura-alueen etelänurkassa sijaitseva Iso-Valvatti on järvestä umpeenkasvun seurauksena syntynyt suo, jonka lounais- ja koillisreunoilla on koivulettoja. Avosuon reunoilla esiintyy myös lähteitä ja lähdesoita. Kasvillisuus on edustavaa ja monilajista. Iso-Valvatin länsipuoleinen Piilihaudankangas on vanhojen metsien suojeluohjelman täydennyskohde. Natura-alueen itäosassa sijaitseva Koivusalmenneva on aapasuo, jonka keskusta on kalvakka- ja lyhytkorsinevaa. Nevan linnusto on melko edustava. Suon läpäisevän Koikeronpuronvarsi on vanhan metsän aluetta. Myös Koivusalmennevan itäpuolella sijaitseva Salmijärvien alue sekä Karhulammennevan reuna ovat vanhojen metsien alueita.

### **4. Linjalamminkankaan Natura 2000 -alue**

Lestijärven kunnassa sijaitseva suojelualue perustettiin vuonna 1994. Linjalamminkankaan Natura-alue (461 ha) muodostuu lähes kokonaan Linjalamminkankaan vanhojen metsien suojelualueesta. Alue on edustava luonnontilaisten aapasoiden ja luonnonmetsien mosaiikki. Suot muodostavat noin 70 % alueen pinta-alasta. Metsät ovat melko karuja, mutta suot monin paikoin reheviä. Näillä mesotrofisilla soilla on arvokasta kasvilajistoa, kuten punakämmekkä, rätvänä, sananjalka ja valko-lehdokki. Pohjoisosassa on luonnontilainen viettokeidas, joka on alueen luonnonarvoiltaan tärkeä kohde.



## 5. Lehtosenjärven Natura 2000-alue

Natura-alue on pinta-alaltaan runsaat 1000 hehtaaria muodostuen Lehtosenjärven rantojensuojeluohjelma-alueesta ja siihen liittyvästä Siivennevan-Isorämeen luonnontilaisesta suoalueesta sekä erillisestä Vuorenkankaan vanhojen metsien suojelu-alueesta.

Lehtosenjärvi sijaitsee Lestijoen latvoilla suurvedenjakajan tuntumassa ollen edustava rakentamaton Suomenselän pienehkö järvi. Se sijaitsee granodioriittisen kallioperän alueella. Vallitseva maalaji on moreeni, mutta suota on myös runsaasti. Järvessä on luode-kaakko -suuntaisia niemiä ja lahtia sekä pikkusaaria (28 kpl), joiden vaikutuksesta rantaviivaa kertyy järven kokoon nähden paljon. Lohkareiden muodostumia kareja on runsaasti. Alueeseen sisältyy myös pieniä ulpukkatyyppin lampia ja suomailta virtaavia puroja.

Lehtosenjärven pohjoispuolinen Siivenneva on tyypillinen Pohjanmaan aapasuo, jota hallitsevat karut kalvakkanevat. Reunaosissa on karuja rämeitä ja suon keskiosassa myös pienialainen rimpineva. Lähes kaikilla Lehtosenjärven pohjoispuolisen suoalueen sisään jäävillä ja sitä reunustavilla kankailla on 1990-luvun aikana hakattu metsää harventaen tai aukko- tai siemenpuuhakkuin (Hautala ja Tuominen 1996). Vanhan metsän kuvioita löytyy vain muutamalta soiden eristämältä kankaalta. Pieni- ja Iso-Siivenlampi sekä Siivenpuro ovat edustavia pienvesiä.

### **LEVANEVA FI 0800032**

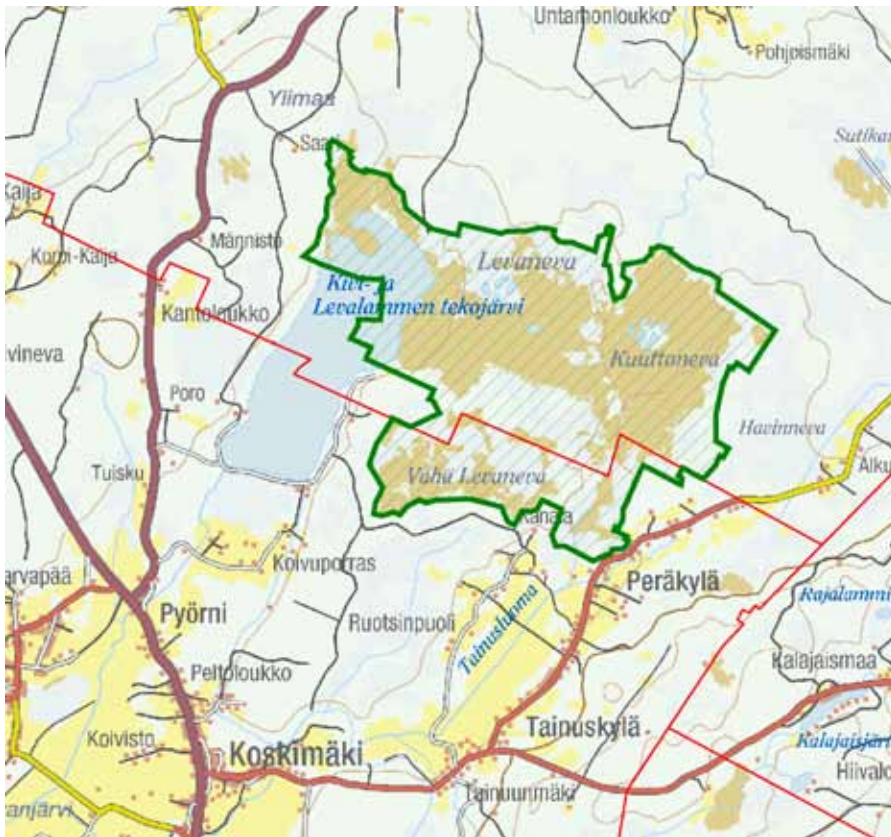
Kurikka, Laihia

Vastuutaho: Metsähallitus

Osallistamisloukka: 2, kevyempi osallistaminen

Levaneva on asetuksella perustettu valtionmaiden suojelualue. Se on liitetty Natura 2000 -verkostoon luonto- ja lintudirektiivin perusteella. Levanevan luonnonsuojelualue muodostuu suuresta mosaiikkimaisesta suokokonaisuudesta, joka kuuluu Satakunnan ja Etelä-Pohjanmaan kermikeidasvyöhykkeeseen. Alueella esiintyvät suot ovat Kuuttonevan laajaa aapasuota lukuun ottamatta pääosin erityyppisiä keidassoita. Vaikka rajametsät ja suurelta osin myös suoalueiden väliin jäävät metsäsaarekkeet ovat olleet talousmetsäkäytössä, nykyinen luonnonsuojelualue on säilynyt ojittamatta ja lähes luonnontilaisena. Suurin vaikutus luonnontilaan on ollut Kivi- ja Levalammen tekoaltaan rakentamisella.

Levanevan hoito- ja käyttösuunnitelma valmistui vuonna 2004. Ennen hoito- ja käyttösuunnitelman laadintaa alueen käyttäjät koostuivat satunnaisista retkeilijöistä, linnustosta kiinnostuneista ja etenkin kevättalvella myös hiihtäjistä. Vierailijat tulivat lähes poikkeuksetta omalla autolla, ja pysäköintialueiden puutteen vuoksi autot pysäköitiin metsäautoteille, kääntöpaikoille ja jopa pientareille. Alueen palveluvarustusta on rakennettu ja ohjeistusta kehitetty vuosina 2005–2006. Tämän seurauksena retkeily on saatu ohjattua kulutusta ja häiriötä paremmin sietäviin kohteisiin. Levanevalle on laadittu soiden ennallistamissuunnitelma, jonka työt on myös toteutettu.



Kuva 31. Levaneva.

### UUDENKAARLEPYYN SAARISTO FI0800133

Uusikaarlepeyy

Vastuutaho: Länsi-Suomen ympäristökeskus

Osallistamisloukka: 1, laaja osallistaminen

Pinta-alaltaan 3 210 hehtaarin laajuinen alue käsittää lähinnä Uudenkaarlepeyyn väli- ja ulkosaaristoa. Saaristo muodostuu osa-alueista: Sandörenin niemi ja Torsön, Storsand ja Stubben. Alue on sisällytetty Natura 2000 -verkostoon sekä luonto- että lintudirektiivin perusteella.

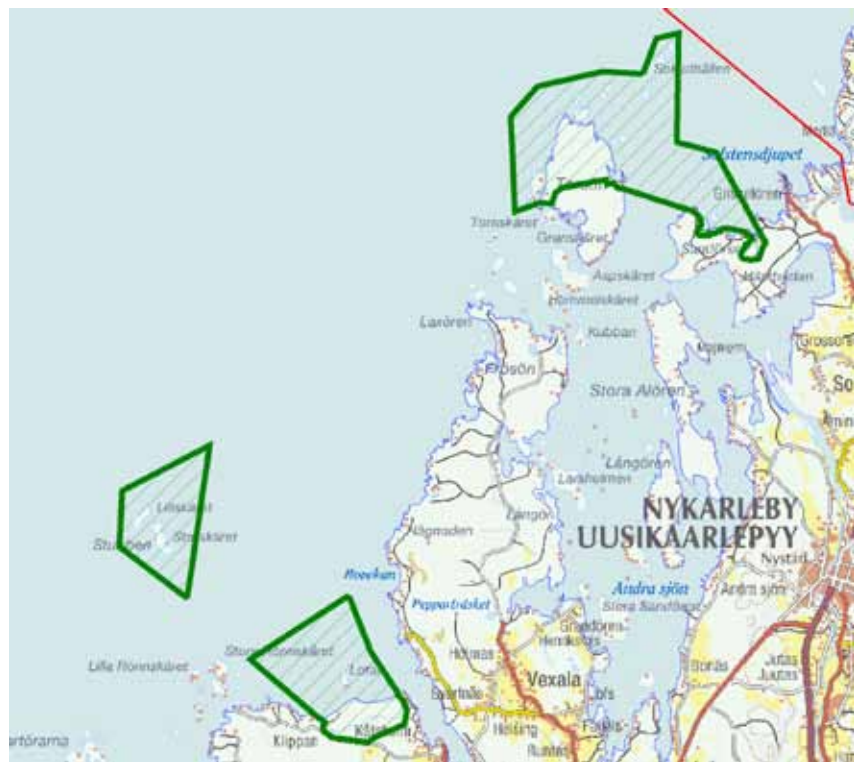
Sandörenin pohjoisrannat ovat matalaa merestä nousutta aluetta. Arvokkainta niittyaluetta on Larshällsbuktenin alue. Osa niityistä on ruovikoituneita tai pensoituneita. Ne olisi tärkeää saada laidunnuksen tai niiton piiriin, koska alueen rannoilla on tavattu useita harvinaisia ja uhanalaisiakin lintulajeja.

Torsön sijaitsee avomeren äärellä. Sen länsiranta on avokalliota, paikoin louhikko. Kallioperää hallitsee Vaasan graniitti. Metsä on karua jäkäläkangasta. Kankaiden maisemaa monipuolistavat useat varsin edustavat kalliolammikot ja suot. Nykyisin Torsöhön yhteydessä oleva Trutörenin saarella tavataan primäärisukessiometsää, joka on tärkeä linnustolle.

Storsand on luonnontilaisena säilynyt hiekkaranta-alue. Hietikon edustalla harjuselänne kohoaa Lotanin saareksi. Maarannan muodostaa paikoin jopa 200 metriä leveä tasainen hiekkakenttä, joka on kasvillisuudeltaan niukka. Alueella tavataan poikkeuksellisen edustava dyynisarja vesirajasta kasvillisuuden sitomiin dyyneihin. Dyynien väliin on myös salpautunut lampia. Niiden takana kasvaa myös karumpia kangasmetsätyyppejä.

Alueen uloin saariryhmä, Stubben, sijaitsee Storsandenista suoraan luoteeseen. Stubben koostuu kolmesta saaresta, joista kaksi on puustoisia.

Uudenkaarlepeyy saariston luonto tarjoaa runsaalle linnustolle ruokailu- ja pesimäpaikkoja. Alueelta tavataan runsaasti merihanhia ja suuria lokkiyhdykskuntia.



Kuva 32. Uudenkaarlepyyn saaristo.

Alavat hiekkarannat ovat kahlaajien suosimia. Paikoin on myös tavattu harvinaisuuksia kuten etelänsuosirri ja viiksitimali.

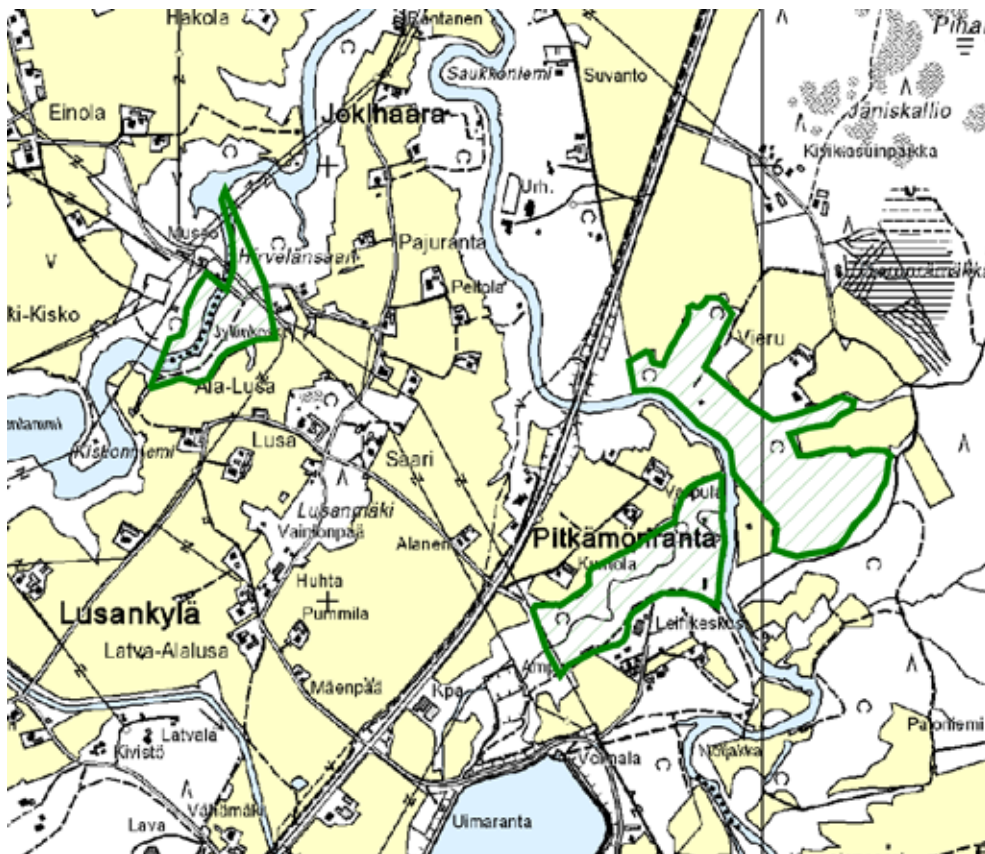
Alueella on kiinteitä muinaisjäännöksiä ja saariston perinteisiin elinkeinoihin liittyvää rakennuskantaa. Stubbenilla on majakka, jossa toimii nykyisin matkailuyritys. Torsön ja erityisesti Storsandin hiekkarannat ovat erittäin suosittuja uimarantoja. Storsandin hiekkaranta-alue tarjoaa myös edellytyksiä sukessiotutkimukselle. Erilaisten käyttöpaineiden, erityisesti virkistyskäytön, ja luonnonsuojelun yhteensovittaminen edellyttää hoito- ja käyttösuunnitelman laatimista. Storsandin alueen suunnitelma valmistui vuonna 2005. Sitä päivitettäessä tulee suunnittelualue laajentaa kattamaan koko saaristoaluetta. Päivitys tulisi tehdä jo vuosina 2010–2012.

Storsandin alueella tavataan ojituksien muuttamia lampia, joille on laadittu kunnostussuunnitelma. Myös lajiston hoito (etelänsuosirri, suolayrtti) ja virkistyskäytön ohjaus aiheuttavat suunnittelutarpeita.



Kuva 33. Storsand





Kuva 34. Pitkämönluoma.

### **PITKÄMÖNLUOMA FI0800079**

Kurikka

Vastuutaho: Länsi-Suomen ympäristökeskus

Osallistamisloukka: 1, laaja osallistaminen

Pitkämönluoman pinta-ala on noin 24 hehtaaria. Se on valittu Natura 2000 -verkostoon luontodirektiivin perusteella. Alue koostuu Jalasjoen ja Kyröjoen varrella sijaitsevista jyrkkärinteisistä Pitkämönluoman ja Jyllinkosken lehdoista. Pitkämönluoman alueella Pitkämön tekoaltaalta Jalasjokeen laskevan purokanjonin rinteillä on tuoretta ja kostea rinnelehtoa. Maa on savipitoista. Rinteet ovat paikoin hyvin jyrkkiä ja rehevää, edustavan lehtokasvillisuuden peitossa. Jyllinkosken metsät ovat padotun ja lähes kuivuneen kosken kahta puolta sijaitsevia rinnelehtoja. Rinteiden jyrkkyys vaihtelee hyvin loivasta lähes pystysuoraan.

Pitkämönluoman varsi sekä Jyllinkoski ovat aina viime vuosikymmeniin saakka toimineet kyläläisten virkistysalueena sekä varsinkin Jyllinkoski myös laidunmaana. Alueilla on kulkenut useita kulkureittejä, joista osa on edelleen käytössä. Hoito- ja käyttösuunnitelma valmistuu vuonna 2009. Suunnitelman keskeisenä tavoitteena on ollut alueen virkistyskäytön suunnittelu. Suunnittelun yhteydessä kunnostettiin myös reittejä ja taukopaikkoja sekä rakennettiin uusia rakenteita. Alueella on perinnebiotooppien hoidon tarvetta. Sen sijaan lehdoilla ei ole ainakaan välitöntä hoitosuunnittelun tarvetta.

## RAHJAN SAARISTO FI1000005

Himanka, Kalajoki, Kokkola

Vastuutaho: Länsi-Suomen ympäristökeskus

Osallistamisloukka: 1, laaja osallistaminen

Rahjan saaristo on 8 381 hehtaarin laajuinen alue. Rahjan saaristo sisältyy valtakunnalliseen rantojen suojeleluohjelmaan ja Siiponjoen suisto valtakunnalliseen lintuvesien suojeleluohjelmaan. Se sijaitsee Länsi-Suomen ja Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskuksen rajalla. Luonnonsuojelun toteuttaminen alueella on edennyt pitkälle. Alue on sisällytetty Natura 2000 -verkostoon sekä luonto- että lintudirektiivin perusteella.

Alue on tyypillistä maankohoamisrannikkoa ja -saaristoa ja siellä tavataan kaikki meriluonnon vyöhykkeet. Saaristo on lähinnä moreenikerroksen peittämää, mutta avokallioita esiintyy ulkosaaristossa ja merivyöhykkeessä. Vesiluontonsa puolesta alue on monipuolinen sisältäen saariston lisäksi Siiponjoen poikkeuksellisen edustavan jokisuiston sekä eri kehitysvaiheissa olevia fladoja ja kluuvijärviä.

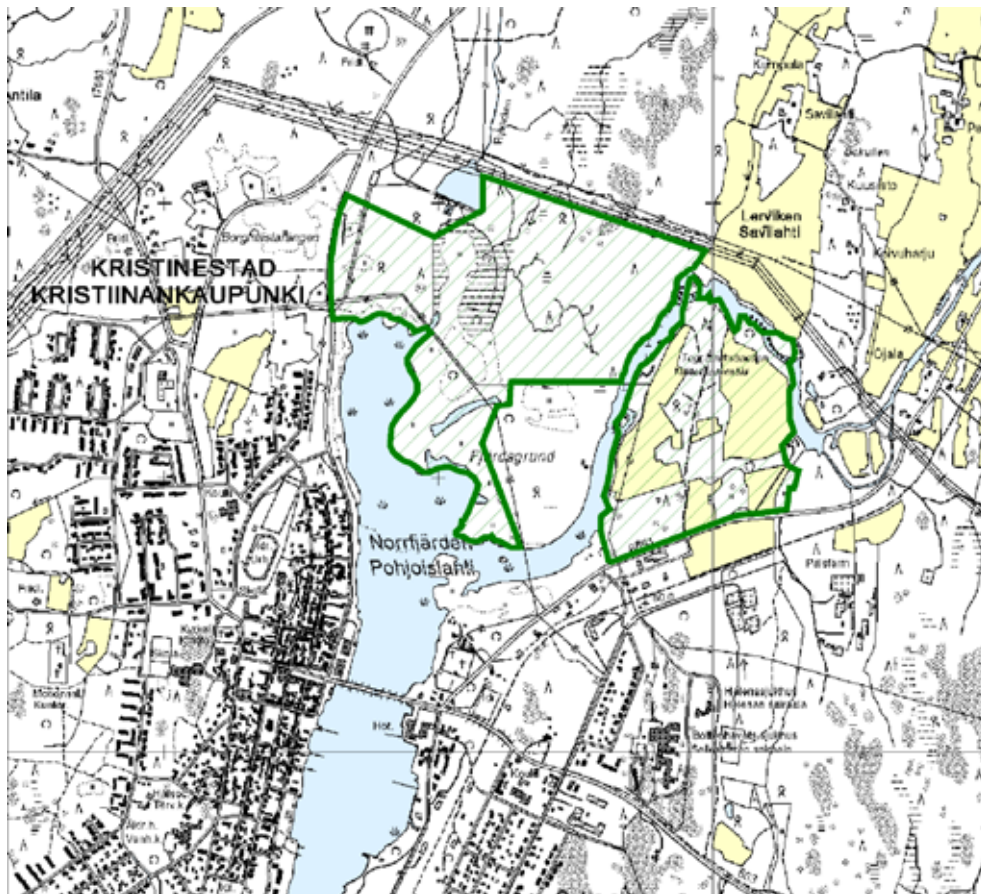
Saariston rannat ovat louhikkoisia ja kivisiä, mutta loivuutensa vuoksi laajoja ja kasvistoltaan arvokkaita. Rantaniityillä tavataan mm. *Primula sibirica* -ryhmään kuuluvia lajeja kuten ruijanesikkoa ja suolasänkiötä sekä alueellisesti uhanalaisia lajeja. Metsäsaarilla tavataan primaarisukessiometsiä. Suurimmilla saarilla sarja päättyy vanhoihin kuusimetsiin.

Erilaisten maankäyttöpaineiden ja luonnonsuojelun yhteensovittaminen luo alueelle hoidon ja käytön suunnittelun paineita. Ensimmäinen hoito- ja käyttösuunnitelma alueelle valmistui jo vuonna 2002 Life Nature -hankkeen myötä. Hankkeessa alueelle rakennettiin muutamia autiotupia, laadittiin veneilykartta ja maihinnousupaikkoja. Alueen metsiä on ennallistettu, esimerkiksi polttamalla. Perinnebiotoopeille on laadittu hoitosuunnitelma, jonka toteutus on käynnistynyt.



Kuva 35. Rahjan saaristo.





Kuva 36. Tiilitehtaanmäen–Pohjoislahden metsän suojelualuekokonaisuus.

## **TIILITEHTAANMÄEN-POHJOISLAHDEN METSÄN SUOJELUALUE-KOKONAISUUS FI0800140, FI0800154**

Kristiinankaupunki

Vastuutaho: Metsähallitus

Osallistamislukka: 1, laaja osallistaminen

Alue koostuu kahdesta Tiukanjoen erottamasta osasta. Alueen yhteispinta-ala on 129 hehtaaria, josta 120 hehtaaria hallinnoi Metsähallitus. Alue on monimuotoinen kulttuurimaisema, jolla esiintyy laidunnettuja ketoja ja rantaniittyjä, peltoja, metsälaitumia, vanhempia havumetsiä ja reheviä lehtoja. Alue on luokiteltu valtakunnallisesti arvokkaaksi maisemakohteeksi. Alueella pesii yli 250 lintuparia ja se on myös tärkeä muotonaikainen levähdysalue keväisin ja syksyisin. Tiilitehtaanmäki-Pohjoislahden metsä sijaitsee aivan Kristiinankaupungin keskustan kupeessa. Se on suosittu virkistysalue, jossa sijaitsee polkuverkosto, useita levähdyspaikkoja ja lintutorni. Metsästys on rajoitettu pääasiassa hirvenmetsästyksen ja pienpe-toeläinmetsästyksen.

Alueen suunnittelulle vaatimuksia asettavat monipuolinen käyttö ja suuri tarve perinnebiotooppien jatkuvaan hoitoon ja seurantaan. Hoito- ja käyttösuunnitelma laadittiin vuosina 1999–2000, mutta se kaipasi päivitystä. Viimeisten kuuden vuoden aikana alueelle on laadittu kaksi laidunnuksen toimenpidesuunnitelmaa sekä seurantaohjelma, jonka mukaan seurataan laidunnuksen vaikutusta kasvillisuuteen ja maisemaan. Hoito- ja käyttösuunnitelmaan olisi tärkeää sisällyttää kävijöiden ja kulumisen seurantasuunnitelma.

## 7.3 Muita suunnitelmia edellyttävät kohteet

### 7.3.1 Soiden ja metsien ennallistamis- ja hoitosuunnitelmat

Metsähallitus on laatinut soiden- ja metsien ennallistamissuunnitelmia 17 kohteelle. Ennallistamistoimia tarvitaan näiden lisäksi 81 kohteella. Alueiden lopulliset ennallistamis-pinta-alat täsmentyvät ennallistamissuunnitelmaa laadittaessa. Alueelta voi myöhemmin löytyä esimerkiksi suojelualueiden luontotyyppi-inventoinnin yhteydessä myös sellaisia ennallistettavia kohteita, jotka tätä suunnitelmaa laadittaessa eivät ole olleet tiedossa.

Länsi-Suomen ympäristökeskuksen alueen lehdot ovat pääasiassa kuusivaltaisia ja niiden hoitotarve on suhteellisen pieni. Kuuden kohteen katsotaan olevan hoitosuunnittelun tarpeessa.



Taulukko 3. Soiden ja metsien ennallistamissuunnitelmien sekä lehtojen hoitosuunnitelmien tarve. Ennallistamistarve on esitetty hehtaareina, mikäli pinta-ala on ollut tiedossa. Vastuutaho: MH = Metsähallitus, LSU = Länsi-Suomen ympäristökeskus, METLA = Metsäntutkimuslaitos.

1) Kiireelliset suunnittelukohteet (1–5 vuotta)

Natura-koodi	Kohteen nimi	Kunnat	Ennallistamistarve (ha)	Hoitosuunnitelman tarve	Vastuutaho
FI000033	Kokkolan saaristo	Kokkola	x		MH+LSU
FI0200021	Haapakeidas	Isojoki (Honkajoki, Siikainen)	100		MH
FI0355008	Haukkaneva	Alavus (Virrat)	10		MH
FI0800002	Kauhaneva-Pohjankangas	Kauhajoki (Karvia, Honkajoki)	150		MH
FI0800010	Mustasaarenneva	Kauhajoki, Jalasjärvi	10		MH
FI0800014	Lutakkoneva	Teuva	40		MH
FI0800015	Varisneva	Teuva	45		MH
FI0800019	Degermossen	Korsnäs	4		MH
FI0800020	Risnässmossen	Närpiö	25		MH
FI0800022	Norrskogenin suot	Vöyri-Maksamaa	10		MH
FI0800023	Norrmossen	Vöyri-Maksamaa	10		MH
FI0800024	Viitaneva-Storholmanneva	Ylihärmä, Alahärmä	40		MH
FI0800025	Paljakanneva-Åkantmossen	Alahärmä, Oravainen, Uusikaarlepyy	90		MH
FI0800026	Hanhikeidas	Isojoki	20		MH
FI0800027	Larvanneva	Alavus, Kuortane	50		MH
FI0800028	Pirjatanneva	Seinäjoki, Alavus (Virrat)	100		MH

1) Kiireelliset suunnittelukohteet (1–5 vuotta), jatkuu

Natura-koodi	Kohteen nimi	Kunnat	Ennallistamistarve (ha)	Hoitosuunnitelman tarve (ha)	Vastuutaho
FI0800030	Haukilamminneva	Seinäjoki, Jalasjärvi	60		MH
FI0800035	Paukaneva	Seinäjoki	40		MH
FI0800036	Maaherransuo	Ähtäri (Multia)	15		MH
FI0800037	Niinineva	Ähtäri	10		MH
FI0800041	Ruokkaanneva	Vimpeli	40		MH
FI0800044	Mesmossen	Uusikaarlepyy	25		MH
FI0800045	Angjärvmossen	Pedersöre	20		LSU
FI0800046	Passmossen	Pedersöre	8		MH
FI0800047	Pitkämännikönneneva	Soini	2		MH
FI0800052	Hällörsfjärden	Kruunupyy	5		LSU
FI0800059	Hinjärvi	Närpiö, Korsnäs	x		LSU
FI0800064	Lapuanjokisuisto-Bådaviken	Uusikaarlepyy	30		LSU
FI0800065	Sappionjärvet	Ähtäri	30		MH
FI0800070	Pässilänvuori	Jurva, Ilmajoki	60	10	MH
FI0800085	Bredmosmyran	Närpiö	3		MH
FI0800087	Peränevanholma	Seinäjoki, Lapua	200		MH
FI0800095	Iskmo Ön	Mustasaari	10		MH
FI0800096	Sidländet	Mustasaari	50		MH
FI0800097	Vedahugget	Mustasaari	2		MH
FI0800101	Pässinrämmäkki	Teuva	4		MH
FI0800103	Nättypii	Seinäjoki	13		MH
FI0800104	Mäkelänmäki	Ähtäri	1		MH
FI0800111	Lapväärtinjokilaakso	Kauhajoki, Isojoki, Kristiinankaupunki, Isojoki	35		LSU
FI0800130	Merenkurkun saaristo	Mustasaari, Vöyri-Maksamaa, Vaasa, Maalahti, Korsnäs, Uusikaarlepyy	450		MH+LSU
FI0800134	Kristiinankaupungin saaristo	Kristiinankaupunki, Kaskinen, Närpiö	x		LSU
FI0800142	Furubacken	Mustasaari	1		MH



1) Kiireelliset suunnittelukohteet (1–5 vuotta), jatkuu

Natura-koodi	Kohteen nimi	Kunnat	Ennallistamistarve (ha)	Hoitosuunnitelman tarve (ha)	Vastuutaho
FI0800144	Igelträsket	Mustasaari	3		MH
FI0800146	Järvinevan metsä	Lapua	1		LSU
FI0800147	Kaijan Kryptimaa	Laihia	x		LSU
FI0800153	Pelman metsä	Seinäjoki	2		MH
FI0800154	Pohjoislahden metsä	Kristiinankaupunki	5		MH
FI0800156	Pökkäsaaret	Kortesjärvi	x		LSU
FI0800157	Kajaneskogen	Maalahti	x		METLA
FI0800159	Ukonmäki	Alajärvi	2		MH
FI1000001	Isosaaren tulvalehto	Kokkola	5	5	MH
FI1001004	Kivinevan alue	Lestijärvi, Toholampi (Reisjärvi, Sievi)	120		MH
FI1000013	Kätölandet	Kokkola	23		LSU
FI1000014	Ritaneva-Vipusalonneva-Märsynneva	Toholampi	50		MH
FI1000015	Räyriingin lehdot	Veteli	6	5	MH
FI1000016	Jokisuunlahti ja Valmosanneva	Evijärvi	9		MH
FI1000019	Vionneva	Kaustinen, Kokkola	35		MH
FI1000026	Etelänevan-Viitasalonnevan-Seljäsannevan alue	Kannus, Kokkola	250		MH
FI1000028	Vähäjärven lehto ja Ruotsalon letot	Kokkola		7	MH
FI1000029	Iso Ristineva-Pikku Ristineva	Kokkola, Kruunupy	5		LSU
FI1000031	Isoraivio ja Pilleskylä	Perho	1		LSU
FI1000034	Kotkanneva ja Pikku-Koppelon metsät	Halsua, Kokkola	90		LSU
FI1000036	Lähdeneva	Kokkola	25		MH
FI1001006	Mattilansaari	Lestijärvi	15		MH
FI1001009	Isoneva	Lestijärvi	40		MH
FI1001012	Linjasalmenneva	Lestijärvi, Perho	80		MH

## 2) Muut suunnittelukohteet (5–10 vuotta)

Natura-koodi	Kohteen nimi	Kunnat	Ennallistamistarve (ha)	Hoitosuunnitelman tarve (ha)	Vastuutaho
FI0800017	Iso Kakkurinneva	Jurva	5		MH
FI0800042	Iso Narunneva	Alajärvi	30		MH
FI0800061	Edesjärvi	Alavus	3		LSU
FI0800091	Käärmekalliot	Alajärvi	3		MH
FI0800098	Djuplottbacken	Pedersöre	3		MH
FI0800099	Fänäsabban	Pietarsaari	1		MH
FI0800135	Närpiön saaristo	Närpiö	4		LSU
FI0800150	Matosuonniemi	Soini	2		MH
FI0800158	Tuoresluoman lehdot	Ilmajoki		x	LSU
FI1001002	Linjalamminkangas	Halsua, Lestijärvi, Perho			MH
FI1001003	Patanajärvenkangas	Perho	20		MH
FI1001005	Lestijoen yläjuoksu ja Paukanneva	Lestijärvi, Toholampi	280		MH

## 3) Suunnitelma olemassa/tekeillä

Natura-koodi	Kohteen nimi	Kunnat	Ennallistamistarve (ha)	Hoitosuunnitelman tarve (ha)	Vastuutaho
FI0800001	Lauhanvuori	Isojoki, Kauhajoki (Honkajoki)	75		MH
FI0800012	Pohjoisneva	Alajärvi, Perho (Kyyjärvi)	350		MH
FI0800013	Harjaisneva-Pilkonneva	Teuva	50		MH
FI0800018	Kackurmossen	Maalahti, Närpiö	86		MH
FI0800021	Sanemossen	Närpiö, Maalahti	87		MH
FI0800032	Levaneva	Jurva, Laihia, Kauhajoki	280		MH
FI0800033	Iso Kaivoneva	Kauhajoki	75		MH
FI0800034	Iso Koihnanneva	Kauhajoki	300		MH
FI0800038	Matosuo	Soini	58		MH
FI0800039	Vanhaneva	Lappajärvi	110		MH

3) Suunnitelma olemassa/tekeillä, jatkuu

Natura-koodi	Kohteen nimi	Kunnat	Ennallistamis-tarve (ha)	Hoitosuunnitelman tarve (ha)	Vastuu-taho
FI0800057	Södra Stadsfjärden-Söderfjärden-Öjen	Mustasaari, Vaasa	174		MH
FI0800077	Pyhävuori	Kristiinankaupunki	6	x	MH
FI0800084	Orrmossliden	Närpiö, Teuva	13		MH
FI0800106	Lummukkakan-gas	Kauhava	40		MH
FI0800107	Kalomskogen	Vöyri-Maksamaa	34		MH
FI0800133	Uudenkaarle-pyyn saaristo, Storsanden	Uusikaarlepyy	x		LSU
FI0900093	Haukisuus-Härkäsuu-Kukkoneva	Soini (Karstula)			MH
FI1000004	Laajalahti	Kokkola, Kruunupy	22		MH
FI1000005	Rahjan saaristo	Himanka, Kokkola (Kalajoki)			LSU
FI1000017	Vattajanniemi	Kokkola	125		MH
FI1001001	Pilvineva	Kaustinen, Veteli	340		MH
FI1001008	Lehtosenjärvi	Lestijärvi	75		MH
FI1001010	Hangasneva-Säästöpiirinneva	Halsua, Perho			MH
FI1001011	Hötölamminneva	Perho, Alajärvi	76		MH

### 7.3.2 Perinnebiotooppien hoitosuunnitelmat

Länsi-Suomen ympäristökeskuksen alueella perinnebiotooppeja esiintyy lähinnä rannikon ja saariston Natura 2000 -kohteilla. Tähän mennessä perinnebiotooppien hoitotoita on toteutettu ympäristökeskuksen toimesta Rahjan ja Merenkurkun saariston (Lappören-Slåttskäret-Kviscksund) Life-hankkeiden yhteydessä. Tämän lisäksi monia luonnonsuojeluohjelmien kohteita hoidetaan EU:n ympäristötuen erityistukien turvin. Näitä suunnitelmia ympäristökeskus ohjaa hakemuksista antamallaan lausunnoilla.

Metsähallitus on laatinut vuoden 2005 loppuun mennessä perinnebiotooppien hoitosuunnitelman neljälle alueelle. Suunnitelma-alueet ovat pääosin valtion maita, mutta niihin saattaa sisältyä maanomistajan suostumuksella myös yksityismaiden luonnonsuojelualueita. Näiden lisäksi perinnebiotooppien hoitosuunnitelmia tulee laatia yhdeksälle Natura 2000 -alueelle (taulukko 4). Tässä yhteydessä ei huomioida lintuvesiensuojeluohjelman kohteille laadittuja hoitosuunnitelmia, jotka käsitellään luvussa 7.3.4.

Taulukko 4. Perinnebiotooppien hoitosuunnitelmien tarve ja laatimistilanne.

1) Kiireelliset suunnittelukohteet (1–5) vuotta

Natura-koodi	Kohteen nimi	Kunnat	Vastuutaho
FI0800132	Luodon saaristo	Luoto, Pietarsaari, Kokkola	LSU
FI0800133	Uudenkaarlepyyn saaristo	Uusikaarlepyy	LSU
FI0800154	Pohjoislahden metsä	Kristiinankaupunki	MH
FI1000033	Kokkolan saaristo	Kokkola	LSU + MH

2) Muut suunnittelukohteet (5–10 vuotta)

Natura-koodi	Kohteen nimi	Kunnat	Vastuutaho
FI0800077	Pyhävuori	Kristiinankaupunki	MH
FI0800134	Kristiinankaupungin saaristo	Kristiinankaupunki, Kaskinen, Närpiö	LSU
FI0800135	Närpiön saaristo	Närpiö, Korsnäs	LSU
FI1000013	Kätölandet	Kokkola	LSU

3) Suunnitelma olemassa/tekeillä

Natura-koodi	Kohteen nimi	Kunnat	Vastuutaho
FI0800057	Södra Stadsfjärden-Söderfjärden-Öjen	Mustasaari, Vaasa	MH
FI0800130	Merenkurkun saaristo: Röngrundet, Slåttskäret	Mustasaari, Vöyri-Maksamaa, Vaasa, Maalahti, Korsnäs, Uusikaarlepyy	MH + LSU
FI0800140	Tegelbruksbacken	Kristiinankaupunki	MH
FI1000005	Rahjan saaristo	Himanka, Kokkola (Kalajoki)	LSU + MH
FI1000017	Vattajanniemi	Kokkola	MH

### 7.3.3 Palveluvarustuksen rakentamisen toimenpidesuunnitelmat

Ympäristöhallinnon tavoitteena on keskittää ja kehittää palveluvarustusta siihen parhaiten soveltuvilla alueilla: pääsääntöisesti saaristoalueilla ja kansallispuistoissa. Näille alueille laaditaan hoito- ja käyttösuunnitelmat ja tarvittaessa erillinen toimenpidesuunnitelma, joiden yhteydessä suunnitellaan palveluvarustusrakenteet ja niiden sijoittuminen.

Pienimuotoista palveluvarustusta, kuten lintutorneja, opastustauluja ja luontopolkuja voidaan kuitenkin sijoittaa suojeluarvojen salliessa myös muille Natura



2000 -alueille. Näissä tapauksissa laaditaan palveluvarustuksen rakentamisen toimenpidesuunnitelma, jossa määritellään tarkemmin kullekin alueelle rakennettava palveluvarustus. Palveluvarustusta on rakennettu toistaiseksi Metsähallituksen, ympäristökeskuksen ja muiden toimijoiden, esim. kuntien toimesta ainakin 40 kohteelle (taulukko 5.).

Taulukko 5. Kohteet, joilla on palveluvarustusta tai joiden läheisyydessä on palveluvarustusta. Taulukossa on esitelty kunkin kohteen nykyinen palveluvarustus viitteellisesti.

Natura-koodi	Kohteen nimi	Kunnat	Palveluvarustusrakenteet
FI0200021	Haapakeidas	Isojoki, (Honkajoki, Siikainen)	Mustasaarenkeitaalla liikuntaesteisillekin soveltuvat pitkospuut ja lintutorni, opastustaulu, Konkarin loma
FI0800001	Lauhanvuori	Isojoki, Kauhajoki, (Honkajoki)	Näkötorni, reitistö, telttalupaikkoja 2 kpl, läheisyydessä Muurahaisen luontotupa
FI0800002	Kauhaneva-Pohjankangas	Kauhajoki, (Karvia, Honkajoki)	Pitkospuureitti, lintutorni, taukopaikka
FI0800012	Pohjoisneva	Alajärvi, Perho, (Kyyjärvi)	Lintutorni
FI0800014	Lutakkoneva	Teuva	Retkeilyreitti
FI0800027	Larvanneva	Alavus, Kuortane	Retkeilyreitti, lintutorni, taukopaikkoja
FI0800032	Levaneva	Jurva, Laihia, Ilmajoki	Opastustaulut, pitkospuureitistö, lintutorni, taukopaikkoja, Särkisen yöpymisaita
FI0800035	Paukaneva	Seinäjoki	Retkeilyreitti, lintutorni, laavu, lähistöllä yleinen uimapaikka
FI0800038	Matosuo	Soini	Retkeilyreitti, taukopaikkoja
FI0800050	Ylimysjärvi	Kauhajoki	Lintutorni
FI0800056	Vassorfjärden	Mustasaari, Vöyri-Maksamaa	Lintulava
FI0800060	Kuivasjärvi	Alavus	2 lintutornia
FI0800062	Kodesjärvi	Isojoki	Uimaranta
FI0800064	Lapuanjo-kisuisto-Bådaviken	Uusikaarlepyy	Lintutorni
FI0800065	Sappionjärvet	Ähtäri	Reitistö, laavu, tulentekopaikkoja
FI0800070	Pässilänvuori	Jurva, Ilmajoki	Luontopolku
FI0800077	Pyhävuori	Kristiinankaupunki	Polku
FI0800082	Simpsjö	Lapua	Luontopolkureitti
FI0800101	Pässinrämmäkkä	Teuva	Polku
FI0800111	Lapväärtin-jokilaakso	Kauhajoki, Isojoki, Kristiinankaupunki, Karijoki	Kalastuspaikkoja

Taulukko 5 jatkuu

Natura-koodi	Kohteen nimi	Kunnat	Palveluvarustusrakenteet
FI0800112	Lapväärtin kosteikot	Kristiinankaupunki	Blomträsketin rannalla lintutorni
FI0800120	Ison Koirajärven harju	Ähtäri, Soini	Retkeilyreitti
FI0800130	Merenkurkun saaristo	Mustasaari, Vöyri-Maksamaa, Vaasa, Maalahti, Kornäs, Uusikaarlepyy	Mikkelisaarten, Moikipään ja Fälikärin luontoasemat, Valassaarten lintuasema ja luontopolku, Björkönen ja Västerön vaellusreitit, Kvicksundin ja Björkörenin mökit nuotio- ja taukopaikkoja, opastustauluja
FI0800132	Luodon saaristo	Luoto, Pietarsaari, Kokkola	Mässkäriin luontoasema, Tankarin saaren palvelut ja lintuasema, Öuranin luontopolku, mairinnousupaikkoja, nuotiopaikkoja, opastustauluja, ulkopuolella Terra Mare-opastuskeskus
FI0800133	Uudenkaarlepyyn saaristo	Uusikaarlepyy	Stubben mairinnousupaikka ja hotelli, Storsandilla uimaranta, telttailualue, nuotiopaikkoja, polkuja
FI0800134	Kristiinankaupungin saaristo	Kristiinankaupunki, Kaskinen, Närpiö	Kalastustupia ja nuotiopaikkoja
FI0800135	Närpiön saaristo	Närpiö, Korsnäs	Gåshällanin luontoasema
FI0800154	Pohjoislahden metsät	Kristiinankaupunki	Polku, torni, taukopaikka
FI0800157	Kajaneskogen	Maalahti	Mökki, nuotiopaikka, pitkospuut
FI0800159	Ukonmäki	Alajärvi	Hihtoreitti, laavu
FI0800160	Ängesholmen	Mustasaari	Retkeilyreitti, laavu, mökit ja uimaranta, laituri
FI1000001	Isosaaren tulvalehto	Kokkola	Eräkämpä, läheisyydessä retkeilyreitti
FI1000003	Rummelö-Harrbådan	Kokkola	Luontopolku, lintutorni
FI1000004	Laajalahti	Kokkola, Kruunupyy	luontopolku, 2 lintutornia, lintupiilo sekä lintulava
FI1000013	Kätölandet	Kokkola	Retkeilyreitti
FI1000014	Ritaneva-Vipusalonneva-Märsynneva	Toholampi	Ylä-Pirttijärvellä kämpä
FI1000017	Vattajanniemi	Kokkola	Uimaranta, karipolku, lintutorni
FI1000026	Eteläneva-Viitasalonneva-Seljäseneva	Kannus, Kokkola	Avoin kämpä, polku
FI1000033	Kokkolan saaristo	Kokkola, Kokkola	Saunamökki Poroluodossa
FI1001005	Lestijoen yläjuoksu ja Paukaneva	Lestijärvi, Toholampi	Laavuja, polkuja, kalastuspaikkoja
FI1001013 FI1001012 FI1001002 FI001008 FI1001010	Salamajärven suojelualuekonaisuus	Lestijärvi, Halsua, Perho, (Kinnula, Kiviärvi)	Peuran polun reitistö, taukopaikkoja, laavuja, telttailupaikkoja, Koirajärven kämpä

### 7.3.4 Vesistöjen kunnostus- ja hoitosuunnitelmat

Tärkein keino Natura-jokiin ja muihin vesistöihin kohdistuvan kuormituksen sääte-lyssä on vesipuidedirektiivin mukainen hoitosuunnitelma ja toimenpideohjelmat, jotka laaditaan vuoteen 2009 mennessä. Koska hoitosuunnitelma laaditaan koko läntiselle vesienhoitoalueelle, jää se varsin yleiselle tasolle. Niinpä Länsi-Suomen ympäristökeskuksen alueella pyritään laatimaan jokialuekohtaiset tarkemmat toi-menpideohjelmat. Näiden suunnitelmien laadintaa ohjaavat jokineuvottelukunnat ja vesienhoidon yhteistyöryhmä.

Virtavesistöjen kunnostussuunnitelmia on laadittu Ähtävänjoen kalataloudelli-sen kunnostussuunnitelman yhteydessä. Ähtävänjoella on tehty koskikunnostuksia yhteensä 13 koskella kolmen eri hankkeen yhteydessä vuosina 2000–2006. Suunni-telma on lisäksi laadittu viidelle muulle koskelle tai virtapaikalle. Myös Lapväär-tinjoelle on tehty joen poikastuotantoalueiden kartoitus ja laadittu suunnitelmia nousuesteiden poistamiseksi. Jatkossa olisi tarpeen laatia joelle kokonaisvaltainen kehittämis- ja kunnostussuunnitelma. Lapväärtinjoen neljälle alimmalle padolle on laadittu kalatiesuunnitelmat, mutta kalateiden toteuttamiseen päästään aikaisintaan muutaman vuoden kuluttua. Ylempänä olevien patojen kalateiden suunnittelua ei ole aloitettu. Lestijoen Natura 2000 -kohteelle on laadittu luonnontaloudellinen kehittämissuunnitelma. Sen ylä- ja alaosalle on myös laadittu kalataloudelliset kunnostussuunnitelmat, joista yläosan suunnitelma on toteutettu ja alaosan täyden-nys on ympäristölupaviraston käsittelyssä. Myös Karvian luomien kunnostusta tulisi edistää yhdessä Lounais-Suomen ympäristökeskuksen kanssa.

Lintuvesien suojeluohjelmaan sisältyvien lintujärvien kunnostussuunnitelmia on laadittu Viitajärvelle (Kannus, Lohtaja, Toholampi) ja Kodesjärvelle (Isojoki). Myös Alavuden Kuivasjärvelle ja Kuortaneen Nisosjärvelle on kunnostussuunni-telmat tekeillä. Erilaisten vesistöjen kunnostus- ja hoitosuunnitelmien tarve on esi-tetty taulukossa 6.

Taulukko 6. Vesistöjen kunnostussuunnitelmia on laadittu tai tekeillä ja/tai toteutettu seuraaville Natura 2000 -alueille. Suunnitelma luonne: LVK = lintuvesienkunnostus, LVH = lintuvesienhoito (niitto, laidun-nus), PVK = pienveden kunnostus (purot, fladat, kluuvijärvet, lammet). Vastuutaho: MH = Metsähallitus, LSU = Länsi-Suomen ympäristökeskus. Tähdellä \*-merkityissä kohteissa on otettu huomioon virkamies-työryhmän näkemys kunnostuksen kiireellisyydestä.

1) Kiireelliset suunnittelukohteet (1-5 vuotta)

Natura-koodi	Kohteen nimi	Kunnat	Suunni-telman luonne	Vastuu-taho
FI0800054	Petolahdenjokisuisto	Maalahti	LVH	LSU
FI0200091	Karvian luomat	Kauhajoki (Karvia)	PVK	LSU
FI0800130	Merenkurkun saaristo	Mustasaari, Vöyri-Maksamaa, Vaasa, Maa-lahti, Korsnäs, Uusikaarle-pyy	PVK	MH+ LSU
FI1000003	Rummelön-Harrbådan	Kokkola	LVH	LSU + kaupunki
FI0800056	Vassorfjärden*	Mustasaari, Vöyri-Maksamaa	LVH	LSU
FI0800060	Kuivasjärvi*	Alavus	LVK	LSU
FI0800057	Södra Stadsfjärden-Söderfjärden-Öjen: Kohl-strömshagen	Vaasa, Mustasaari	PVK	MH

1) Kiireelliset suunnittelukohteet (1-5 vuotta), jatkuu

Natura-koodi	Kohteen nimi	Kunnat	Suunnitelman luonne	Vastuutaho
FI0800133	Uudenkaarlepyyn saaristo: Storsands pottarna	Uusikaarlepyy	PVK	LSU
FI0800135	Närpiön saaristo, (Pjela-fjärden)	Närpiö, Korsnäs	LVH	LSU + MH
FI1000010	Maakannuskarinlahti ja Viirretjoen suisto	Himanka, Kokkola	LVH	LSU
FI0800050	Ylimysjärvi*	Kauhajoki	LVK	MH
FI0800052	Hällörsfjärden	Kruunupy	LVH	LSU
FI0800018	Kackurmossen	Maalahti, Närpiö	LVH	MH
FI0800066	Kalapääträsk	Vöyri-Maksamaa	LVK	LSU

2) Muut suunnittelukohteet (5-10 vuotta)

Natura-koodi	Kohteen nimi	Kunnat	Suunnitelman luonne	Vastuutaho
FI0800027	Larvanneva	Alavus, Kuortane	LVK	MH
FI0800063	Kalisjön*	Pedersöre	LVK	LSU
FI0800067	Sandsunds-fjärden*	Pedersöre, Pietarsaari	LVK	MH
FI1000059	Särkkisenjärvi*	Veteli	LVK	LVK
FI0800112	Lapväärtin kosteikot	Kristiinankaupunki	LVK, LVH	LSU + MH

3) Suunnitelma olemassa/tekeillä

Natura-koodi	Kohteen nimi	Kunnat	Suunnitelman luonne	Vastuutaho
FI1001012	Linjasalmenneva*: Valvatinjärvi	Lestijärvi, Perho	LVK	MH
FI0800062	Kodesjärvi*	Isojoki	LVK	LSU
FI1000025	Viitajärvi	Kannus, Kokkola, Toholampi	LVK	LSU
FI1000017	Vattajanniemi	Kokkola	PVK, LVH	MH
FI1000005	Laajalahti	Kokkola	LVH	MH
FI0800154	Pohjoislahden metsä: Flybäcken	Kristiinankaupunki	PVK	MH



### 7.3.5 Uhanalaisten lajien elinympäristöjen hoitosuunnitelmat

Länsi-Suomen ympäristökeskuksen alueella on laadittu hoitosuunnitelma valkoselkätikan, tummaverkkoperhosen, suola-arhon ja ketokatkeron esiintymispaikoille. Etelänsuosirrin ja pikkutiiran hoitosuunnitelmat ovat tekeillä.

Ähtävänjoelle on tarpeen laatia jokihelmisimpukan eli raakun elvyttämissuunnitelma. Myöhemmin vastaava suunnitelma laaditaan myös Lapväärtinjoelle.

Taulukko 7. Natura 2000 -kohteet, joilla on uhanalaisen lajiston hoitosuunnittelutarvetta.

#### 1) Paljon hoitotarvetta

Natura-koodi	Kohteen nimi	Kunnat	Laji(t)
F11000017	Vattajanniemi	Kokkola	Suolayrtti
F10800054	Petolahdenjokisuisto	Maalahti	Etelänsuosirri (palauttaminen alueelle)
F10800110	Ähtävänjoki	Pedersöre, Luoto, Pietarsaari, Evijärvi	Jokihelmisimpukka
F10800112	Lapväärtin kosteikot	Kristiinankaupunki	Tummaverkkoperhonen
F10800130	Merenkurkun saaristo	Mustasaari, Vöyri-Maksamaa, Vaasa, Maalahti, Korsnäs, Uusikaarlepyy	Linnusto: lapasotka, valkoselkätikka, merikotka jne.
F11000003	Rummelön–Harrbådan	Kokkola	Etelänsuosirri (palauttaminen alueelle)
F11000010	Maakannuskarinlahti ja Viirretjoen suisto	Himanka, Kokkola	Etelänsuosirri (palauttaminen alueelle)
F11000015	Räyriingin lehdot	Veteli	Uhanalainen lehtokasvillisuus
F11000028	Vähäjärven lehto ja Ruotsalon letot	Kokkola	Uhanalainen lehto- ja lehtokasvillisuus

#### 2) Jonkun verran hoitotarvetta

Natura-koodi	Kohteen nimi	Kunnat	Laji(t)
F10800071	Huosianmaankallio	Vimpeli, Alajärvi	Ketokatkero
F10800077	Pyhävuori	Kristiinankaupunki	Siperiankärhkö
F10800132	Luodon saaristo	Luoto, Pietarsaari, Kokkola	Suolayrtti
F10800133	Uudenkaarlepyyn saaristo	Uusikaarlepyy	Etelänsuosirri (palauttaminen alueelle), suolayrtti
F11000031	Isoraivio ja Pilleskytö	Perho	Uhanalainen lehto- ja suokasvillisuus
F10800111	Lapväärtinjokilaakso	Kauhajoki, Isojoki, Kristiinankaupunki, Karijoki	Jokihelmisimpukka

## 8 Kustannukset

Alueen suunnittelukustannukset riippuvat monista tekijöistä. Esimerkiksi alueen koko, sijainti sekä sidosryhmien ja maanomistajien määrä vaikuttavat ratkaisevasti kustannuksiin. Kustannukset nousevat yleensä myös, jos suunnitteluprosessit venyvät. Toisaalta on hyvin tärkeää antaa maanomistajille ja sidosryhmille riittävästi aikaa osallistua suunnitteluprosesseihin ja omaksua suunnitelmien sisältö.

Kustannustaulukossa on arvioitu jokaisen alueen suunnittelukustannukset ja työvoimatarpeet. Kustannuksiin on laskettu mukaan kaikki kustannukset mitä osallistava suunnittelu aiheuttaa: lehti-ilmoitukset, tiedotustilaisuudet ja kokoukset (matkat, tilojen vuokra, kahvit, materiaalin kopiointi). Kustannuksiin eivät sisälly luontoinventoinnit, julkaisujen teettäminen ja suunnitelmissa mainittujen toimenpiteiden toteuttaminen. Hoito- ja käyttösuunnitelmat pyritään kuitenkin aina julkaisemaan ympäristöhallinnon julkaisusarjoissa.

Taulukko 8. Suunnitelmien laadinnasta aiheutuvat kustannukset.

Suunnittelukohde	Suunnitelman luonne (luvut henkilötyövuosia (htv)).				Tarvittavat resurssit		Vastuutaho
	Hoito- ja käyttö	Ennallistaaminen	Lintuvesien ja jokien kunnostus/hoito	Lajiston, lehdon ja perinnebiotoopin hoito	Henkilötyövuosia (htv)	Osallistava suunnittelu, €	
Angjärvmossen		0,2			0,2	100	LSU
Bredmossmyran		0,2			0,2	100	MH
Degermossen		0,3			0,3	200	MH
Djuplottbacken		0,1			0,1	100	MH
Edesjärvi		0,1			0,1	200	LSU
Etelänevan-Viitalonnevan-Seljäsannevan alue	0,5	0,3			0,8	500	MH
Furubacken		0,1			0,1	100	MH
Fänäsabban		0,1			0,1	100	MH
Gubbräskberget				0,1	0,1	100	LSU
Haapakeidas	0,5	0,3			0,8	500	MH
Hanhikeidas		0,3			0,3	200	MH
Haukilamminneva		0,3			0,3	200	MH
Haukkaneva		0,3			0,3	500	MH
Hinjärvi		0,3			0,3	500	LSU
Huosianmaankallio				0,3	0,3	200	MH
Hällörsfjärden		0,3	0,2		0,5	500	LSU
Hötölamminneva	0,5				0,5	3 000	MH
Igelträsket		0,1			0,1	100	MH
Iskmo Ön		0,2			0,2	100	MH

Taulukko 8. jatkuu

Suunnittelukohde	Suunnitelman luonne (luvut htv).				Tarvittavat resurssit		Vastuutaho
	Hoito- ja käyttö	Ennal- listami- nen	Lintu- vesien ja jokien kunnos- tus/hoito	Lajiston, lehdon ja perin- nebiotoo- pin hoito	Hen- kilötyö- vuosia (htv)	Osallistava suunnitte- lu, €	
Iso Kakkurinneva		0,1			0,1	200	MH
Iso Narunneva		0,2			0,2	200	MH
Iso Ristineva-Pikku Ristineva		0,3			0,3	200	LSU
Isoraivio ja Pilleskytö		0,2		0,1	0,3	200	LSU
Isosaaren tulvalehto		0,1		0,1	0,2	100	MH
Jokisuunlahti ja Valmosanneva	0,6	0,1	0,2		0,9	2 000	MH
Järvinevan metsä		0,1			0,1	100	LSU
Kaijan Kryytimaa		0,2			0,2	200	LSU
Kajaneskogen		0,1		0,1	0,2	100	MH
Kalapää träsk			0,2		0,2	100	LSU
Kalisjön			0,2		0,2	200	LSU
Karvian luomat			0,5		0,5	400	LSU
Kauhaneva-Pohjankangas	0,6	0,3			0,9	2 000	MH
Kivinevan alue		0,3			0,3	200	MH
Kokkolan saaristo	0,7	0,2		0,2	1,1	5 000	MH+LSU
Kotkanneva ja Pikku-Koppelon metsät	0,5	0,3			0,8	2 000	LSU
Kristiinankaupungin saaristo	0,7	0,2		0,3	1,2	2 000	LSU
Kuivasjärvi			0,4		0,4	200	LSU
Kätölandet		0,3		0,2	0,5	200	LSU
Käämekalliot		0,1			0,1	100	MH
Lapuanjokisuisto-Bådaviken		0,3			0,3	500	LSU
Lapväärtin kosteikot			0,3	0,4	0,7	1 500	LSU + MH
Lapväärtinjokilaakso		0,3		0,1	0,4	1 000	LSU
Larvanneva		0,3	0,2		0,5	500	MH
Lauhanvuori	0,7				0,7	2 000	MH
Lestijoen yläjuoksu ja Paukaneva		0,3			0,3	500	MH
Lestijoki			0,3		0,3	1 000	LSU
Linjalamminkangas		0,2			0,2	100	MH
Luodon saaristo				0,3	0,3	200	LSU
Lutakkoneva		0,3		0	0,3	500	MH

Taulukko 8. jatkuu

Suunnittelukohde	Suunnitelman luonne (luvut henkilötyö- vuosia, htv)				Tarvittavat resurssit		Vastuu- taho
	Hoito- ja käyttö	Ennal- lista- minen	Lintu- vesien ja jokien kunnos- tus/hoito	Lajiston, lehdon ja perin- nebiotoo- pin hoito	Hen- kilötyö- vuosia (htv)	Osallis- tava suunnit- telu, €	
Lähdeneva		0,2			0,2	200	MH
Maaherransuo		0,2			0,2	200	MH
Maakannuskarinlahti ja Viirretjoen suisto				0,3	0,3	300	LSU
Matosuonniemi		0,1			0,1	100	MH
Mattilansaari		0,2			0,2	100	MH
Merenkurkun saaris- ton suunnittelualueko- konaisuus	3	0,3	0,3	1	4,3	15 000	MH+LSU
Mesmossen		0,3			0,3	300	MH
Mustasaarenneva		0,3			0,3	200	MH
Mäkelänmäki		0,1			0,1	100	MH
Niinineva		0,2			0,2	100	MH
Norrmosse		0,2			0,2	200	MH
Norrskogenin suot		0,3			0,3	100	MH
Närpiön saaristo	0,7	0,1	0,2	0,1	1,1	5 000	LSU
Nättypii		0,1			0,1	100	MH
Paljakanneva- Äkantmossen		0,3			0,3	200	MH
Passmossen		0,3			0,3	200	MH
Patanajärvenkangas		0,2			0,2	100	MH
Paukaneva	0,5	0,3			0,8	1500	MH
Pelman metsä		0,1			0,1	100	MH
Peränevanholma		0,3			0,3	200	MH
Petolahdenjokisuisto	0,5		0,3	0,3	1,1	2 000	LSU
Pirjatanneva		0,3			0,3	200	MH
Pitkämännikönneva		0,2			0,2	100	MH
Pohjoisneva	0,5				0,5	500	MH
Pyhävuori				0,3	0,3	200	MH
Pässilänvuori		0,3		0,4	0,7	1 000	MH
Pässinrämäkki		0,1			0,1	100	MH
Pökkäsaaret		0,2			0,2	100	MH
Risnämossen		0,3			0,3	200	MH



Taulukko 8. jatkuu

Suunnittelukohde	Suunnitelman luonne (luvut htv)				Tarvittavat resurssit		Vastuu- taho
	Hoito- ja käyttö	Ennal- lista- minen	Lintu- vesien ja jokien kunnos- tus/hoito	Lajiston, lehdon ja perin- nebiotoo- pin hoito	Hen- kilötyö- vuosia (htv)	Osallis- tava suunnit- telu, €	
Ritaneva- Vipusalonneva- Märsynneva		0,3			0,3	200	MH
Rummelön - Harrbådan			0,3	0,2	0,5	400	LSU+ kaupunki
Ruokkaanneva		0,3			0,3	200	MH
Räyriingin lehdot		0,1		0,1	0,2	100	MH
Sandsundsfjärden			0,3		0,3	500	MH
Sappionjärvet		0,3			0,3	300	MH
Sidlandet		0,3			0,3	200	MH
Simpsjö	0,5				0,5	1500	MH
Särkkisenjärvi			0,3		0,3	500	LSU
Södra Stadsfjärden- Söderfjärden-Öjen	0,5		0,3		0,8	1 500	MH
Tiilitehtaanmäki- Pohjoislahden suojelualuekoko- naisuus	0,5	0,1	0,2	0,2	1	700	MH
Tuoresluoman lehdot				0,1	0,1	100	LSU
Ukonmäki		0,1			0,1	100	MH
Uudenkaarlepyyn saaristo:	0,7		0,3	0,4	1,4	5 000	LSU
Varisneva		0,3			0,3	100	MH
Vassorfjärden			0,3		0,3	500	LSU
Vedahugget		0,1			0,1	100	MH
Viitajärvi			0,3		0,3	100	LSU
Viitaneva- Storholmanneva		0,3			0,3	200	MH
Vionneva		0,3			0,3	200	MH
Vähäjärven lehto ja Ruotsalon letot				0,1	0,1	100	MH
Ylimysjärvi			0,3		0,3	200	LSU
Ähtävänjoki				0,4	0,4	400	LSU
YHTEENSÄ LSU					16,3	36 050	
YHTEENSÄ MH					24,4	37 550	
YHTEENSÄ					40,7	73 600	

## 9 Yleissuunnitelman ympäristövaikutukset

Tämän yleissuunnitelman tavoitteena on Länsi-Suomen ympäristökeskuksen alueen Natura 2000 -verkoston monimuotoisuuden turvaaminen ja edistäminen. Suunnitelma tähtää myös yksittäisten Natura 2000 -alueiden suojeluperusteena olevien luontotyyppien ja lajien suotuisan suojelun tason säilymiseen. Yleissuunnitelmalla ei siis ole luonnonsuojelulain 65 §:n tarkoittamia vaikutuksia Natura 2000 -alueille. Yleissuunnitelmassa esitettyjen aluekohtaisten suunnitelmien yhteydessä tulee arvioida niiden vaikutukset alueiden suojeluperusteena oleviin arvioihin.

Länsi-Suomen ympäristökeskuksen Natura 2000 -alueiden hoidon ja käytön yleissuunnitelmassa ei ole myöskään tarpeen soveltaa lakia viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista. Tämä ns. SOVA-lain mukainen arviointi on tehtävä siinä tapauksessa, jos lakiin, asetukseen tai hallinnolliseen määräykseen perustuvasta viranomaisen suunnitelmasta tai ohjelmasta on tehtävä luonnonsuojelulain 65 §:n mukainen Natura-arviointi.



Kuva 37. Talvinen suomalaisema Haukisuo-Härkäsuo-Kukkonevan Natura 2000-alueella.

## 10 Tiivistelmä

Länsi-Suomen ympäristökeskuksen alueella Natura 2000 -verkostoon sisältyy 148 kohdetta. Tässä hoidon ja käytön yleissuunnitelmassa on arvioitu aluekohtaisten hoito- ja käyttösuunnitelmien tarve, muiden suunnitelmien tarve sekä niistä aiheutuvat kustannukset.

Hoito- ja käyttösuunnitelmia on laadittu tai tekeillä 19 Natura 2000 -alueelle tai niiden osalle. Suunnitelma tulee kiireellisesti (vuosina 2007–2012) laatia 13 ja vuosina 2012–2014 kolmelle muulle kohteelle.

Soiden ja metsien ennallistamissuunnitelmien tarve suuri: Suunnitelmia on laadittu 17 kohteelle. Näiden lisäksi suunnitelmia tarvitsee 81 kohdetta. Perinnetuotteen hoitosuunnitelmia on laadittu viidelle kohteelle ja suunnitelmia kaipaava kahdeksan kohdetta.

Eritasoista palveluvarustusta on tällä hetkellä ainakin 40 kohteella. Ympäristöhallinnon tavoitteena on jatkossa kehittää ja keskittää palveluvarustusta siihen parhaiten soveltuville alueille – lähinnä saaristoalueille, kansallispuistojen ympäristöön sekä muutamille alueellisesti tärkeille virkistys- ja luontomatkailukohteille.

Erilaista vesistöjen kunnostus- ja hoitotarvetta on 17 kohteella. Kuudelle alueelle suunnitelma on jo laadittu. Uhanalaisista lajeista aiheutuvaa suunnittelutarvetta on 15 Natura 2000 -alueella.

Erilaisten suunnitelmien laadintaan tarvitaan henkilöresursseja Länsi-Suomen ympäristökeskukseen ja Metsähallituksen Pohjanmaan luontopalveluihin yhteensä noin 41 henkilötyövuoden verran. Tämän lisäksi osallistavasta suunnittelusta aiheutuu kuluja arviolta 74 000 €a.

Länsi-Suomen ympäristökeskuksen alueella Natura 2000 -alueiden hoidon ja käytön yleissuunnitelman laadinnasta vastasivat ympäristökeskus ja Metsähallituksen Pohjanmaan luontopalvelut. Suunnitelman laadintaa varten perustettiin seurantaryhmä, johon kuuluivat seuraavien tahojen edustajat: Pohjanmaan, Etelä- ja Keski-Pohjanmaan liitot, Rannikon ja Etelä-Pohjanmaan Metsäkeskukset, Pohjanmaan ja Etelä-Pohjanmaan TE-keskukset, Metsäntutkimuslaitos, Kannuksen asema, Ruotsinkielisen Pohjanmaan ja Pohjanmaan riistanhoitopiirit, Metsänomistajain liitot, Tuottajajärjestöt, Luonnonsuojelupiiri, Maaseutukeskukset, Rajavartiolaitsos, Suomen luontoyrittäjyysverkosto ja Fiskarförbund.

## Sammandrag

På Västra Finlands miljöcentralers område ingår 148 objekt i nätverket Natura 2000. I denna översiktsplan för skötsel och användning har behovet av områdesvisa skötsel- och användningsplaner uppskattats, såsom även behovet av andra planer samt kostnaderna för planerna.

Skötsel- och användningsplaner har utarbetats eller är under arbete för nitton Natura 2000-områden eller delar av dem. Planerna är brådskande (åren 2007-2012) för elva områden och för tre andra objekt utarbetas planerna åren 2012-2014.

Behovet av att återställa myrar och skogar är stort: Planer har utarbetats för sjutton objekt. Utöver dessa behövs planer för ytterligare 81 objekt. Planer för skötsel av vårdbiotoper har utarbetats för fem objekt och ytterligare åtta objekt är i behov av en plan.

För tillfället har åtminstone 40 objekt serviceutrustning av olika standard. Miljöförvaltningen har som mål att i fortsättningen utveckla och koncentrera serviceutrustningen till de områden som bäst passar för ändamålet – främst i skärgårdsområden och nationalparker.

På 17 objekt finns det olika behov av att istandsätta och sköta vattendragen. Planer finns redan för sex områden. Femton Natura 2000-områden har behov av planering med anledning av att det finns hotade arter i dem.

För utarbetning av olika planer behövs en personalresurs på sammanlagt ca 40 årsverken på Västra Finlands miljöcentral och Forststyrelsens naturtjänster i Österbotten. Utöver detta medför enligt uppskattning den deltagande planeringen kostnader på 75 000 euro.

På Västra Finlands miljöcentralers område ansvarade miljöcentralen och Forststyrelsens naturtjänster i Österbotten för utarbetningen av översiktsplanen för skötsel och användning. För utarbetning av planen inrättades en uppföljningsgrupp bestående av representanter för följande parter: Österbottens förbund, Mellersta Österbottens förbund och Etelä-Pohjanmaan liitto, Kustens skogscentral och Etelä-Pohjanmaan metsäkeskus, Österbottens TE-central och Etelä-Pohjanmaan TE-keskus, Skogsforskningsinstitutet, Kannus station, Svenska Österbottens viltvårdsdistrikt och Pohjanmaan riistanhoitopiiri, skogsägarförbunden, producentorganisationerna, Naturskyddsdistriktet, landsbygdscentralerna, Gränsbevakningsväsendet, Suomen luontoyrittäjyysverkosto och Fiskarförbundet.



## Liite 1. Länsi-Suomen ympäristökeskuksen Natura 2000 -alueiden perustiedot.

LsL=Luonnonsuojelulaki, VL=Vesilaki, MRL=Maankäyttö- ja rakennuslaki, ML=Metsälaki

Natura-koodi	Suojeluohjelma-koodi	Kohteen nimi	Kunta	Maakunta	Pinta-ala, ha	Valtion omistus v. 2004 (ha)	Toteutustapa
FI1000017	RSO100064, HSO100093	Vattajanniemi	Kokkola	Keski-Pohjanmaa	3960	1021	LsL, VL
FI0800130	RSO100059 ym	Merenkurkun saaristo	Mustasaari, Vöyri-Maksamaa, Vaasa, Maalahti, Korsnäs, Uusikaarlepyy	Pohjanmaa	128161	7324	LsL, MRL, VL
FI1000033	RSO100063	Kokkolan saaristo	Kokkola	Keski-Pohjanmaa	14699	15	LsL, VL
FI0800132	RSO100062	Luodon saaristo	Luoto, Pietarsaari, Kokkola	Pohjanmaa, Keski-Pohjanmaa	14460	50	LsL, MRL, VL
FI0800054	LVO100218	Petolahdenjokisuisto	Maalahti	Pohjanmaa	543	12	LsL, MRL
FI1000026		Etelänevan-Viitasalonnevan-Seljäsennevan alue	Kannus, Kokkola	Keski-Pohjanmaa	2505	1236	LsL
FI0800056	LVO100221	Vassorfjärden	Mustasaari, Vöyri-Maksamaa	Pohjanmaa	1537	28	LsL
FI0800135	RSO100056 LVO100224	Närpiön saaristo	Närpiö, Korsnäs	Pohjanmaa	11828	107	LsL, MRL, VL
FI0200021	SSO020076	Haapakeidas	Isojoki (Honkajoki, Siikainen)	Etelä-Pohjanmaa	5779	1549	LsL
FI1000010		Maakannuskarinlahti ja Viirretjoen suisto	Himanka, Kokkola	Keski-Pohjanmaa	205		VL
FI0800133	RSO100061	Uudenkaarlepyyn saaristo:	Uusikaarlepyy	Pohjanmaa	3210	19	LsL, MRL, VL
FI0800110		Ähtävänjoki	Pedersöre, Luoto, Pietarsaari, Evijärvi	Keski-Pohjanmaa, Etelä-Pohjanmaa			VL
FI0200091		Karvian luomat	Kauhajoki (Karvia)	Etelä-Pohjanmaa			ML, VL
FI1000016	SSO100271	Jokisuunlahti ja Valmosanneva	Evijärvi	Etelä-Pohjanmaa	236	13	LsL, VL
FI0800062	LVO100208	Kodesjärvi	Isojoki	Etelä-Pohjanmaa	140		LsL
FI0800159	LHO100314	Ukonmäki	Alajärvi	Etelä-Pohjanmaa	61	1	LsL
FI0800060	LVO100205	Kuivasjärvi	Alavus	Etelä-Pohjanmaa	468	108	LsL
FI1000036		Lähdeneva	Kokkola	Keski-Pohjanmaa	246	175	LsL
FI0800070	LHO100319ym	Pässilänvuori	Kurikka, Ilmajoki	Etelä-Pohjanmaa	239	88	LsL
FI0800028		Pirjatanneva	Seinäjäki, Alavus (Virrat)	Etelä-Pohjanmaa	606	432	LsL

## Liite 1 (2/7)

Natura-koodi	Suojeluohjelma-koodi	Kohteen nimi	Kunta	Maakunta	Pinta-ala, ha	Valtion omistus v. 2004 (ha)	Toteutustapa
FI0800071	LHO100341 SSO100321	Huosianmaankallio	Vimpeli, Alajärvi	Etelä-Pohjanmaa	38	22	LsL
FI0800160		Ängesholmen	Mustasaari	Pohjanmaa	54	54	LsL
FI0800087	SSO100287 AMO100509	Peränevanholma	Seinäjoki, Lapua	Etelä-Pohjanmaa	506	255	LsL
FI0800147	LHO100333	Kaijan Kryytimaa	Laihia	Pohjanmaa	12		LsL
FI0800106	AMO100507	Lummukkakangas	Kauhava	Etelä-Pohjanmaa	62	59	LsL
FI1001001	SSO100305	Pilvineva	Kaustinen, Veteli	Keski-Pohjanmaa	3667	2993	LsL
FI1000034	SSO100312	Kotkanneva ja Pikku-Koppelon metsät	Halsua, Kokkola	Keski-Pohjanmaa	3305	142	LsL
FI1001004	SSO100313ym	Kivinevan alue	Lestijärvi, Toholampi (Reisjärvi, Sievi)	Keski-Pohjanmaa	2120	1160	LsL
FI1000003	LVO100210	Rummelön–Harrbådan	Kokkola	Keski-Pohjanmaa	236		LsL, VL
FI1000013	SSO100282 RSO100062	Kätölandet	Kokkola	Keski-Pohjanmaa	435	50	LsL, VL
FI0800112	LVO100213	Lapvärtin kosteikot	Kristiinankaupunki	Pohjanmaa	1224	25	LsL, MRL, VL
FI1001005	SSO100318	Lestijoen yläjuoksu ja Paukaneva	Lestijärvi, Toholampi	Keski-Pohjanmaa	1551	646	LsL, VL, koskien-suojelulaki
FI0800052	LVO100214	Hällörsfjärden	Kruunupyy	Pohjanmaa	313		LsL
FI0800111	SSO100283ym	Lapvärtinjokilaakso	Kauhajoki, Isojoki, Kristiinankaupunki, Karijoki	Etelä-Pohjanmaa, Pohjanmaa	234	102	LsL, VL
FI0800035	SSO100286	Paukaneva	Seinäjoki	Etelä-Pohjanmaa	583	128	LsL
FI0800154		Pohjoislahden metsä	Kristiinankaupunki	Pohjanmaa	82	72	LsL
FI1000015	LHO100340	Räytingin lehdot	Veteli	Keski-Pohjanmaa	132	47	LsL
FI0800002	KPU100015ym	Kauhaneva-Pohjankangas	Kauhajoki (Karvia, Honkajoki)	Etelä-Pohjanmaa	6865	3639	LsL, MRL, maaineslaki, ML, VL
FI1000028		Vähäjärven lehto ja Ruotsalon letot	Kokkola	Keski-Pohjanmaa	81	67	LsL
FI0800013	SSO100291	Harjaisneva-Pilkoonneva	Teuva	Etelä-Pohjanmaa	691	549	LsL
FI0355008		Haukkaneva	Alavus (Virrat)	Etelä-Pohjanmaa	2106	466	LsL

## Liite 1 (3/7)

Natura-koodi	Suojeluohjelma-koodi	Kohteen nimi	Kunta	Maakunta	pinta-ala	Valtion omistus v. 2004 (ha)	Toteutustapa
FI0800027	SSO100270ym	Larvanneva	Alavus, Kuortane	Etelä-Pohjanmaa	848	635	LsL
FI0800014	SSO100290ym	Lutakkoneva	Teuva	Etelä-Pohjanmaa	455	296	LsL
FI0800077	LHO100327ym	Pyhävuori	Kristiinankaupunki	Pohjanmaa	126	103	LsL
FI1000001	LHO100324	Isosaaren tulvalehto	Kokkola	Keski-Pohjanmaa	39	19	LsL
FI0800157		Kajaneskogen	Maalahti	Pohjanmaa	47		LsL
FI1000057		Lestijoki	Himanka, Kannus, Lestijärvi, Kokkola, Toholampi	Keski-Pohjanmaa	400	15	Koskiensuojelulaki ja Lestijoen luonnontaloudellinen kehittämissuunnitelma
FI0800025	SSO100269	Paljakanneva-Åkantmossen	Kauhava, Oravainen, Uusikaarlepyy	Etelä-Pohjanmaa, Pohjanmaa	1218	910	LsL
FI0800024	SSO100295	Viitaneva-Storholmanneva	Kauhava	Etelä-Pohjanmaa	347	161	LsL
FI0800030	SSO100288	Haukilamminneva	Seinäjäki, Jalasjärvi	Etelä-Pohjanmaa	1061	944	LsL
FI0800046	SU-1 32701	Passmossen	Pedersöre	Pohjanmaa	244	138	LsL
FI0800082	LHO100334	Simpsiö	Lapua	Etelä-Pohjanmaa	51	46	LsL
FI0800050	LVO100209	Ylimysjärvi	Kauhajoki	Etelä-Pohjanmaa	125		LsL
FI0800045	SSO100289	Angjärvmossen	Pedersöre	Pohjanmaa	134	2	LsL
FI0800085	AMO100516ym	Bredmossmyran	Närpiö	Pohjanmaa	27	8	LsL
FI0800026	SSO100272	Hanhikeidas	Isojoki	Etelä-Pohjanmaa	934	738	LsL
FI1001011	SSO100307ym	Hötölamminneva	Perho, Alajärvi	Keski-Pohjanmaa, Etelä-Pohjanmaa	1316	1315	LsL
FI0800144	LHO100335	Igelträsket	Mustasaari	Pohjanmaa	26	21	LsL
FI1000029		Iso Ristineva-Pikku Ristineva	Kokkola, Kruunupyö	Keski-Pohjanmaa, Pohjanmaa	272	22	LsL
FI1000031	LHO100388	Isoraivio ja Pilleskytö	Perho	Keski-Pohjanmaa	15		LsL
FI0800146	YSA	Järvinevan metsä	Lapua	Etelä-Pohjanmaa	11		LsL

## Liite 1 (4/7)

Natura-koodi	Suojeluohjelma-koodi	Kohteen nimi	Kunta	Maakunta	Pinta-ala, ha	Valtion omistus v. 2004 (ha)	Toteutustapa
FI0800066	LVO100229	Kalapää träsk	Vöyri-Maksamaa	Pohjanmaa	102		LsL
FI0800104	AMO100526	Mäkelänmäki	Ähtäri	Etelä-Pohjanmaa	58		LsL
FI0800037	SSO100327	Niinineva	Ähtäri	Etelä-Pohjanmaa	74	72	LsL
FI0800103	AMO100525	Nättypii	Seinäjoki	Etelä-Pohjanmaa	38	29	LsL
FI0800153	SU-1 76701	Pelman metsä	Seinäjoki	Etelä-Pohjanmaa	12	12	LsL
FI0800047	LHO100339	Pitkämännikönneva	Soini	Etelä-Pohjanmaa	79	36	LsL
FI0800156		Pökkäsaaret	Kauhava	Etelä-Pohjanmaa	20		LsL
FI0800039	SSO100285	Vanhaneva	Lappajärvi	Etelä-Pohjanmaa	334	330	LsL
FI0800015	SSO100301	Varisneva	Teuva	Etelä-Pohjanmaa	278	243	LsL
FI0800097	AMO100515	Vedahugget	Mustasaari	Pohjanmaa	40	11	LsL
FI1000025	LVO100227	Viitajärvi	Kannus, Kokkola, Toholampi	Keski-Pohjanmaa	155	21	LsL
FI0800064	LVO100228	Lapuanjokisuisto-Bådaviken	Uusikaarlepyy	Pohjanmaa	610		LsL
FI0800038	SSO100315	Matosuo	Soini	Etelä-Pohjanmaa	838	787	LsL
FI1000014	SSO100317	Ritaneva-Vipusalonneva-Märsynneva	Toholampi	Keski-Pohjanmaa	2206	2050	LsL
FI0800061	LVO100204	Edesjärvi	Alavus	Etelä-Pohjanmaa	174	14	LsL
FI0800044	SSO100292ym	Mesmossen	Uusikaarlepyy	Pohjanmaa	675	126	LsL
FI0800065	RSO100065	Sappionjärvet	Ähtäri	Etelä-Pohjanmaa	307	191	LsL
FI0800096	AMO100513ym	Sidlandet	Mustasaari	Pohjanmaa	507	271	LsL
FI0800019	SSO100263	Degermossen	Korsnäs	Pohjanmaa	508	151	LsL
FI0800120	HSO100095ym	Ison Koirajärven harju	Ähtäri, Soini	Etelä-Pohjanmaa	343	329	LsL
FI0800012	SSO100309ym	Pohjoisneva	Alajärvi, Perho (Kyyjärvi)	Etelä-Pohjanmaa, Keski-Pohjanmaa, Keski-suomi	2341	1514	LsL



## Liite 1 (5/7)

Natura-koodi	Suojeluohjelma-koodi	Kohteen nimi	Kunta	Maakunta	Pinta-ala, ha	Valtion omistus v. 2004 (ha)	Toteutustapa
FI0800101	AMO100520	Pässinrämäkkiä	Teuva	Etelä-Pohjanmaa	60	23	LsL
FI0800099	AMO100518	Fänäsnaabban	Pietarsaari	Pohjanmaa	28		LsL
FI0800023	SSO100296	Norrmossen	Vöyri-Maksamaa	Pohjanmaa	199	149	LsL
FI0800020	SSO100266	Risnäsmissen	Närpiö	Pohjanmaa	727		LsL
FI0800067		Sandsundsfjärden	Pedersöre, Pietarsaari	Pohjanmaa	159		LsL
FI1000059		Särkkisenjärvi	Veteli	Pohjanmaa	29		LsL
FI1000019	SSO100302	Vionneva	Kaustinen, Kokkola	Keski-Pohjanmaa	878	468	LsL
FI0800143		Gubbräskberget	Pietarsaari	Pohjanmaa	21		LsL
FI0800042	SSO100308	Iso Narunneva	Alajärvi	Etelä-Pohjanmaa	275	109	LsL
FI0800098	AMO100517	Djuplottbacken	Pedersöre	Pohjanmaa	43	43	LsL
FI0800142	AMO100511	Furubacken	Mustasaari	Pohjanmaa	19	10	LsL
FI0800095	AMO100512	Iskmo Ön	Mustasaari	Pohjanmaa	236	119	LsL
FI0800017	SSO100276	Iso Kakkurinneva	Kurikka	Etelä-Pohjanmaa	180	69	LsL
FI0800063	LVO100226	Kalisjön	Pedersöre	Pohjanmaa	83		LsL
FI0800091	AMO100527	Käärmekalliot	Alajärvi	Etelä-Pohjanmaa	66	48	LsL
FI0800092	AMO	Lassinharju	Isojoki	Etelä-Pohjanmaa	67	65	LsL
FI0800036	SSO100319	Maaherransuo	Ähtäri (Multia)	Etelä-Pohjanmaa, Keski-Suomi	418	410	LsL
FI0800150	SU93704	Matosuonniemi	Soini	Etelä-Pohjanmaa	32	32	LsL
FI0800022	SSO100264	Norrskogenin suot	Vöyri-Maksamaa	Pohjanmaa	95	36	LsL
FI1001003	AMO100115	Patanajärvenkangas	Perho	Keski-Pohjanmaa	298	281	LsL, VK
FI0800041	SSO100294	Ruokkaanneva	Vimpeli	Etelä-Pohjanmaa	323	323	LsL

## Liite 1 (6/7)

Natura-koodi	Suojeluohjelma-koodi	Kohteen nimi	Kunta	Maakunta	Pinta-ala, ha	Valtion omistus v. 2004 (ha)	Toteutustapa
FI0800158	LHO100318	Tuoresluoman lehdot	Ilmajoki	Etelä-Pohjanmaa	17		LsL
FI0800059	LVO100223	Hinjärvi	Närpiö, Korsnäs	Pohjanmaa	420	80	LsL
FI0800134	RSO100055ym	Kristiinankaupungin saaristo	Kristiinankaupunki, Kaskinen, Närpiö	Pohjanmaa	8059	4	LsL, MRL, VL
FI0800010	SSO100280	Mustasaarenneva	Kauhajoki, Jalasjärvi	Etelä-Pohjanmaa	724	628	LsL
FI0800152	AMO100524	Nörrträskin metsä	Vöyri-Maksamaa	Pohjanmaa	21	18	LsL
FI1001012	SSO100326	Linjasalmenneva	Lestijärvi, Perho	Keski-Pohjanmaa	2656	2589	LsL, ML
FI0900093		Haukisuo-Härkäsuo-Kukkoneva	Soini (Karstula)	Etelä-Pohjanmaa, Keski-Suomi	2472	982	LsL, MRL, maaineslaki, ML, VL
FI0800001	KPU10017ym	Lauhanvuori	Isojoki, Kauhajoki (Honkajoki)	Etelä-Pohjanmaa, Satakunta	4992	4724	LsL
FI1001010	SSO100310ym	Hangasneva-Säästöpiirinneva	Halsua, Perho	Keski-Pohjanmaa	3550	3453	LsL
FI0800057	LVO100222ym	Södra Stadsfjärdens-Söderfjärdens-Öjen	Mustasaari, Vaasa	Pohjanmaa	2854	599	LsL, MRL
FI0800021	SSO100267	Sanemossen	Närpiö, Maalahti	Pohjanmaa	1053	1043	LsL
FI1001002	AMO100109	Linjalamminkangas	Halsua, Lestijärvi, Perho	Keski-Pohjanmaa	461	455	LsL
FI1000004	LVO100211	Laajalahti	Kokkola, Kruunupyö	Keski-Pohjanmaa, Pohjanmaa	194	151	LsL
FI0800140		Tegelbruksbacken	Kristiinankaupunki	Pohjanmaa	47	45	MRL
FI0800018	SSO100262	Kackurmossen	Maalahti, Närpiö	Pohjanmaa	760	651	LsL
FI0800107		Kalomskogen	Vöyri-Maksamaa	Pohjanmaa	66	66	LsL
FI0800032	SSO100284	Levanneva	Laihia, Kurikka	Pohjanmaa, Etelä-Pohjanmaa	3343	3239	LsL
FI0800084	LHO100336	Orrmossliden	Närpiö, Teuva	Pohjanmaa, Etelä-Pohjanmaa	26	8	LsL
FI0800079	LHO100331	Pitkämönuoma	Kurikka	Etelä-Pohjanmaa	24		LsL
FI1000005	RSO110101	Rahjan saaristo	Himanka, Kokkola (Kalajoki)	Keski-Pohjanmaa, Pohjois-Pohjanmaa	8381	60	LsL, MRL, VL
FI1001014		Heikinjärvenneva	Perho	Keski-Pohjanmaa	313		LsL

## Liite 1 (7/7)

Natura-koodi	Suojeluohjelma-koodi	Kohteen nimi	Kunta	Maakunta	Pinta-ala, ha	Valtion omistus v. 2004 (ha)	Toteutustapa
FI0800034	SSO100278	Iso Koihnanneva	Kauhajoki	Etelä-Pohjanmaa	1390	1379	LsL
FI1001009	SSO100325	Isonneva	Lestijärvi	Keski-Pohjanmaa	631	631	LsL
FI1001008	RSO100067	Lehtosenjärvi	Lestijärvi	Keski-Pohjanmaa	1038	1034	LsL, VL
FI1001013	KPU100016	Salamajärvi	Perho (Kinnula, Kivijärvi)	Keski-Pohjanmaa, Keski-Suomi	8948	3901	LsL
FI0200130		Karvianjoen kosket	Kauhajoki (Honkajoki)	Etelä-Pohjanmaa, Satakunta			LsL, ML, VL
FI0800033	SSO100277ym	Iso Kaivoneva	Kauhajoki	Etelä-Pohjanmaa	584	566	LsL
FI1001007	RSO100066	Lestijärven saaret	Lestijärvi	Keski-Pohjanmaa	2152	305	LsL, VL
FI0800093	AMO100510	Gamla Kastet	Vöyri-Maksamaa	Pohjanmaa	39	37	LsL
FI0800145	LHO100322	Isokorpi	Kurikka	Etelä-Pohjanmaa	14	14	LsL
FI0800141		Brymsören	Uusikaarlepyy	Pohjanmaa	21		LsL
FI1000047	AMO100116	Hautahuhta	Veteli	Keski-Pohjanmaa	31	29	LsL
FI0800148	AMO100504	Kivistönmäki	Ilmajoki	Etelä-Pohjanmaa	22	22	LsL
FI0800016	SSO100299	Kurpanneva	Teuva, Kurikka	Etelä-Pohjanmaa	395	360	LsL
FI0800086	LHO100342	Lågpelt	Vöyri-Maksamaa	Pohjanmaa	21	21	LsL
FI1001006	AMO100110	Mattilansaari	Lestijärvi	Keski-Pohjanmaa	59	59	LsL
FI0800151		Metsäkylän metsä	Kurikka	Etelä-Pohjanmaa	12		LsL
FI0800089	AMO100117	Miilu	Ähtäri	Etelä-Pohjanmaa	13	13	LsL
FI0800100	AMO100519	Mäntykangas	Soini	Etelä-Pohjanmaa	53		LsL
FI0800105		Perämetsä	Vähäkyrö, Laihia	Pohjanmaa	38	3	LsL
FI0800155		Porraslamminkangas	Lestijärvi	Keski-Pohjanmaa	13	13	LsL

## Liite 2. Natura 2000 -alueiden luontotyyppien ja suojelun perusteena olevien lajien lukumäärät.

Natura-koodi	Kohteen nimi	Natura-luontotyypit		Lajisto				
		Lkm	Priorisoituja	Luontodirektiivi, SCI	Lintudirektiivi SPA	Uhanalaiset (al)	Luontodir.liite II kasvit	Linnut liite I
FI1000017	Vattajanniemi	14	6	x		2		17
FI0800130	Merenkurkun saaristo	14	5	x	x	7	4	48
FI1000033	Kokkolan saaristo	8	5	x	x			8
FI0800132	Luodon saaristo	8	4	x	x	3	1	31
FI0800054	Petolahdenjokisuisto	3	2	x	x		1	27
FI1000026	Etelänevan-Viitasalonnevan-Seljäsenevan alue	5	3	x		1		10
FI0800056	Vassorfjärden	4	2	x	x	3	1	24
FI0800135	Närpiön saaristo	8	5	x	x	2		24
FI0200021	Haapakeidas	7	2	x	x	1		17
FI1000010	Maakannuskarinlahti ja Viirretjoen suisto	3	1	x	x	1	1	10
FI0800133	Uudenkaarlepyyn saaristo:	13	5	x	x			12
FI0800110	Ähtävänjoki			x		1	2	
FI0200091	Karvian luomat	2		x			1	
FI1000016	Jokisuunlahti ja Valmosanneva	3	1	x	x	1		14
FI0800062	Kodesjärvi	2			x	1		13
FI0800159	Ukonmäki	4	2	x		1	1	1
FI0800060	Kuivasjärvi	3	1	x	x	1		16
FI1000036	Lähdeneva	1	1	x	x			8
FI0800070	Pässilänvuori	7	4	x				3
FI0800028	Pirjatanneva	5	4	x	x	1		10
FI0800071	Huosianmaankallio	3	1	x		1	1	1
FI0800160	Ängesholmen	10	5	x				1
FI0800087	Peränevanholma	4	4	x		2	1	13
FI0800147	Kaijan Kryytimaa	2	1	x		1	1	2
FI0800106	Lummukkakangas	2	2	x		1	2	5
FI1001001	Pilvineva	3	2	x	x	1		18
FI1000034	Kotkanneva ja Pikku-Koppelon metsät	5	3	x		1	2	15
FI1001004	Kivinevan alue	8	4	x		2	1	14
FI1000003	Rummelön - Harrbådan	7	3	x	x	2		12
FI1000013	Kätölandet	5	4	x	x	2	1	13
FI0800112	Lapväärtin kosteikot	7	1	x	x	2	3	23

## Liite 2 (2/5)

Natura-koodi	Kohteen nimi	Natura-luontotyytit		Lajisto				
		Lkm	Priori-soituja	Luontodirektiivi, SCI	Lintudirektiivi SPA	Uhanalaiset (al)	Luontodir.liite II kasvit	Linnut liite I
FI1001005	Lestijoen yläjuoksu ja Paukaneva	4	2	x		1	1	6
FI0800052	Hällörsfjärden	4	2	x	x	1		20
FI0800111	Lapväärtinjokilaakso	3	2	x		1	2	3
FI0800035	Paukaneva	1	1	x				3
FI0800154	Pohjoislahden metsä	5	3	x				1
FI1000015	Räyriingin lehdot	2		x			1	7
FI0800002	Kauhaneva-Pohjankangas	7	3	x	x		0	26
FI1000028	Vähäjärven lehto ja Ruotsalon letot	4	2	x			1	3
FI0800013	Harjaisneva-Pilkoonneva	2	2	x			0	12
FI0355008	Haukkaneva	7	4	x			1	13
FI0800027	Larvanneva	5	1	x	x	1		14
FI0800014	Lutakkoneva	2	2			1	1	5
FI0800077	Pyhävuori	5	1	x				1
FI1000001	Isosaaren tulvalehto	4	3	x		1	2	3
FI0800157	Kajaneskogen	2	2	x		1	1	
FI1000057	Lestijoki	2		x			1	
FI0800025	Paljakanneva-Åkantmossen	5	3	x				9
FI0800024	Viitaneva-Storholmanneva	2	2	x				3
FI0800030	Haukilamminneva	4	3	x			0	7
FI0800046	Passmossen	2	2	x				5
FI0800082	Simpsjö	3	2	x				6
FI0800050	Ylimysjärvi	3	1	x	x			17
FI0800045	Angjärvmossen	2	1	x		1	1	10
FI0800085	Bredmossmyran	3	2	x		1	1	2
FI0800026	Hanhikeidas	2	1	x	x		1	11
FI1001011	Hötölamminneva	4	2	x		1	1	6
FI0800144	Igelträsket	5	2	x				
FI1000029	Iso Ristineva-Pikku Ristineva	3	2	x				
FI1000031	Isoraivio ja Pilleskytö	3	1	x				2
FI0800146	Järvinevan metsä	2	2	x				
FI0800066	Kalapää träsk	1			x	1		9
FI0800104	Mäkelänmäki	2	2	x				1



Liite 2 (3/5)

Natura-koodi	Kohteen nimi	Natura-luontotyytit		Lajisto				
		Lkm	Priori-soituja	Luontodirektiivi, SCI	Lintudirektiivi SPA	Uhanalaiset (al)	Luonto-dir.liite II kasvit	Linnut liite I
FI0800037	Niinineva	1	1	x				2
FI0800103	Nättypii	3	2	x		1	1	2
FI0800153	Pelman metsä	2	2	x				
FI0800047	Pitkämännikönneva	4	2	x				
FI0800156	Pökkäsaaret	2	2	x				
FI0800039	Vanhaneva	1	1	x	x	1		10
FI0800015	Varisneva	2	2	x				3
FI0800097	Vedahugget	1	1	x		1	1	1
FI1000025	Viitajärvi	3	1	x	x			13
FI0800064	Lapuanjokisuisto-Bådaviken	3	2	x	x	1		13
FI0800038	Matosuo	6	2	x			0	5
FI1000014	Ritaneva-Vipusalonneva-Märsynneva	4	4	x	x	2		16
FI0800061	Edesjärvi	2			x			7
FI0800044	Mesmossen	2	2	x				3
FI0800065	Sappionjärvet	3	1	x				4
FI0800096	Sidlandet	4	3	x	x	1	1	11
FI0800019	Degermossen	2	2	x				4
FI0800120	Ison Koirajärven harju	6	1	x			0	1
FI0800012	Pohjoisneva	9	4	x		1	2	14
FI0800101	Pässinrämmä	3	3	x		1	1	3
FI0800099	Fänäsabban	2	2	x				3
FI0800023	Normossen	1	1	x			0	5
FI0800020	Risnäsossen	2	2	x		2	1	8
FI0800067	Sandsundsfjärden	1		x	x	1	1	13
FI1000059	Särkkisenjärvi	1			x			5
FI1000019	Vionneva	4	2	x	x	2		10
FI0800143	Gubbräskberget	4	2	x		1	1	3
FI0800042	Iso Narunneva	2	2	x				5
FI0800098	Djuplottbacken	3	2	x		1	1	1
FI0800142	Furubacken	1	1	x		1	1	2
FI0800095	Iskmo Ön	4	3	x	x	2	1	7
FI0800017	Iso Kakkurinneva	1	1	x				3

Liite 2 (4/5)

Natura-koodi	Kohteen nimi	Natura-luontotyytit		Lajisto				
		Lkm	Priori-soituja	Luontodirektiivi, SCI	Lintudirektiivi SPA	Uhanalaiset (al)	Luontodir liite II kasvit	Linnut liite I
FI0800063	Kalisjön	2		x				5
FI0800091	Käärmekalliot	3	2	x				
FI0800092	Lassinharju	2	2	x				
FI0800036	Maaherransuo	4	3	x		1	1	10
FI0800150	Matosuonniemi	3	3	x				1
FI0800022	Norrskogenin suot	3	2	x				5
FI1001003	Patanajärvenkangas	3	2	x			2	2
FI0800041	Ruokkaanneva	2	2	x				3
FI0800158	Tuoresluoman lehdöt	2	1	x				
FI0800059	Hinjärvi	5	2	x	x	2		11
FI0800134	Kristiinankaupungin saaristo	14	4	x	x	1	2	18
FI0800010	Mustasaarenneva	5	3	x			0	8
FI0800152	Nörrträskin metsä	3	2	x				
FI1001012	Linjasalmenneva	6	2	x		2	2	19
FI0900093	Haukisuo-Härkäsuu-Kukkoneva	8	4	x	x	2		18
FI0800001	Lauhanvuori	8	4	x		1	2	23
FI1001010	Hangasneva-Säästöpiirinneva	5	3	x		1	2	11
FI0800057	Södra Stadsfjärden-Söderfjärden-Öjen	5	2	x	x	1	1	38
FI0800021	Sanemossen	4	3	x	x	1	1	8
FI1001002	Linjalamminkangas	2	2	x				4
FI1000004	Laajalahti	2		x	x			19
FI0800140	Tegelbruksbacken	5	2	x				
FI0800018	Kackurmossen	3	3	x	x	3	2	23
FI0800107	Kalomskogen	2	2	x		1	1	1
FI0800032	Levaneva	5	4	x	x	2	3	20
FI0800084	Orrmossleden	3	2	x				
FI0800079	Pitkämönluoma	1		x				
FI1000005	Rahjan saaristo	17	6	x	x		6	11
FI1001014	Heikinjärvenneva	2	1		x			8
FI0800034	Iso Koihnanneva	4	3	x	x		0	10
FI1001009	Isonneva	4	2	x			1	7
FI1001008	Lehtosenjärvi	4	2	x				7

## Liite 2 (5/5)

Natura-koodi	Kohteen nimi	Natura-luontotyytit		Lajisto				
		Lkm	Priori-soituja	Luontodirektiivi, SCI	Lintudirektiivi SPA	Uhanalaiset (al)	Luontodir liite II kasvit	Linnut liite I
FI1001013	Salamajärvi	13	4	x		1	3	23
FI0200130	Karviajoen kosket	5	1	x		1	1	1
FI0800033	Iso Kaivoneva	2	2	x				6
FI1001007	Lestijärven saaret	3	2	x				5
FI0800093	Gamla Kastet	1	1	x				1
FI0800145	Isokorpi	2	1	x		1	1	
FI0800141	Brymsören	5	3	x		1	1	
FI1000047	Hautahuhta	3	2	x				2
FI0800148	Kivistönmäki	2	2	x		1	1	3
FI0800016	Kurpanneva	3	3	x				7
FI0800086	Lågfelt	2	1	x			1	
FI1001006	Mattilansaari	2	2	x				2
FI0800151	Metsäkylän metsä	1	1	x		1	1	1
FI0800089	Miilu	1	1	x				3
FI0800100	Mäntykangas	3	3	x		1	1	3
FI0800105	Perämetsä	2	2	x		1	1	3
FI0800155	Porraslamminkangas	1	1	x				2

### Liite 3. Natura 2000 -alueiden hoidon ja käytön suunnittelutarve

Priorisointi: 1=kiireelliset, 2= muut suunnittelukohteet, 3= suunnitelma olemassa/tekeillä 4= ei tarvitse suunnittelua. Priorisointi perustuu myös luontoyyppien ja lajien hoito ja/tai ennallistamistarpeeseen. Muiden kuin hoito- ja käyttösuunnitelmien tarve on esitetty taulukoissa 3, 4, 6 ja 7. Priorisointiperusteet on selostettu tarkemmin luvussa 6.2.

Natura-koodi	Kohteen nimi	Maankäytöstä aiheutuvat suunnittelutarpeet 1= paljon, 2= jonkun verran, 3= vähän, 4= ei lainkaan									Priorisointi	Vastuuta-ho	HKS-tarve
		Metsästys	Kalastus	Veneily	Moottori- kelkkailu	Mökit/ ruoppaus	Metsä- tal- ous/ma- atalous	Ulkoilu/ virkistys	Luonto- matkailu	Opetus			
FI1000017	Vattajanniemi	4	4	4	3	1	4	1	2	2	1	MH	x
FI0800130	Merenkurkun saaristo	2	2	1	3	1	4	1	1	2	1	LSU+MH	x
FI1000033	Kokkolan saaristo	1	1	1	3	1	4	1	2	2	1	LSU+MH	x
FI0800132	Luodon saaristo	1	1	4	2	1	4	4	1	1	1	LSU	x
FI0800054	Petolahdenjokisuisto	2	4	4	2	2	4	1	2	2	1	LSU	x
FI1000026	Etelänevan-Viitasalonnevan- Seljäsennevan alue	3	4	4	2	4	1	2	2	2	1	MH	x
FI0800056	Vassorfjärden	1	4	1	4	1	4	2	2	2	1	LSU	
FI0800135	Närpiön saaristo	2	3	3	3	2	4	2	1	2	1	LSU+MH	x
FI0200021	Haapakeidas	4	4	4	1	4	4	2	1	2	1	MH	x
FI1000010	Maakannuskarinlahti ja Viirretjoen suisto	2	4	4	4	2	4	2	2	2	1	LSU	
FI0800133	Uudenkaarlepyyn saaristo	4	4	2	4	1	4	4	2	2	1	LSU+MH	x
FI0800110	Ähtävänjoki	4	2	4	4	1	4	2	2	2	1	LSU	
FI0200091	Karvian luomat	4	2	3	4	4	1	4	2	2	1	LSU	
FI1000016	Jokisuunlahti ja Valmosanneva	4	4	4	4	4	4	2	2	1	1	MH	x
FI0800062	Kodesjärvi	4	4	4	4	2	4	2	2	2	1	LSU	
FI0800159	Ukonmäki	4	4	4	4	4	4	2	2	2	1	MH	
FI0800060	Kuivasjärvi	3	4	4	4	2	4	2	2	2	1	LSU+MH+ kunta	
FI1000036	Lähdeneva	4	4	4	3	4	4	4	2	2	1	MH	

## Liite 3. (2/8)

Natura-koodi	Kohteen nimi	Maankäytöstä aiheutuvat suunnittelutarpeet 1= paljon, 2= jonkun verran, 3= vähän, 4= ei lainkaan									Priorisointi	Vastuuta-ho	HKS-tarve
		Metsästys	Kalastus	Veneily	Moottori- kelkkailu	Mökit/ ruoppaus	Metsä- talous/ maatalous	Ulkoilu/ virkistys	Luonto- matkailu	Opetus			
FI0800070	Pässilänvuori	4	4	4	4	4	4	1	2	1	1	MH	
FI0800028	Pirjatanneva	1	4	4	4	4	4	4	4	1	1	MH	
FI0800071	Huosianmaankallio	4	4	4	4	4	1	4	2	2	1	MH	
FI0800160	Ängesholmen	4	4	4	4	4	4	1	1	1	1	MH	
FI0800087	Peränevanholma	4	4	4	3	4	4	4	2	2	1	MH	
FI0800147	Kaijan Kryytimaa	4	4	4	4	4	4	4	4	4	1	LSU	
FI0800106	Lummukkakangas	4	4	4	4	4	4	4	4	4	1	MH	
FI1001001	Pilvineva	3	4	4	3	4	4	2	1	1	1	MH	
FI1000034	Kotkanneva ja Pikku-Koppelon metsät	4	4	4	3	4	4	2	2	2	1	LSU + MH	x
FI1001004	Kivinevan alue	4	4	4	3	4	4	4	1	1	1	MH	
FI0800010	Mustasaarenneva	4	4	4	4	4	4	4	4	4	1	MH	
FI0800082	Simpsjö	4	4	4	4	4	4	1	2	1	1	MH	
FI0800035	Paukaneva	2	4	4	3	4	4	1	1	1	1	MH	
FI1000003	Rummelön - Harrbådan	2	4	4	4	4	4	1	1	1	2	LSU + kaupunki	
FI1000013	Kätölandet	4	4	4	2	1	4	2	2	1	2	LSU	
FI0800112	Lapväärtin kosteikot	2	4	1	4	1	4	4	2	2	2	LSU+MH	
FI1001005	Lestijoen yläjuoksu ja Paukaneva	2	2	2	2	4	4	1	1	1	2	MH	
FI0800052	Hällörsfjärden	1	4	4	4	2	4	4	2	2	2	LSU	
FI0800111	Lapväärtinjokilaakso	4	2	4	4	2	1	2	1	2	2	MH	
FI0800154	Pohjoislahden metsä	4	4	4	4	4	4	2	2	2	2	MH	



Natura-koodi	Kohteen nimi	Maankäytöstä aiheutuvat suunnittelutarpeet 1= paljon, 2= jonkun verran, 3= vähän, 4= ei lainkaan									Prio- sointi	Vastuuta- ho	HKS- tarve
		Metsästys	Kalastus	Veneily	Moottori- kelkkailu	Mökit/ ruoppaus	Metsä- talous/ maatal- ous	Ulkoilu/ virkistys	Luonto- matkailu	Opetus			
FI1000015	Räyringin lehdot	4	4	4	4	4	4	2	2	2	2	MH	
FI0800002	Kauhaneva-Pohjankangas	4	4	4	4	4	3	1	1	2	2	MH	x
FI1000028	Vähäjärven lehto ja Ruotsalon letot	4	4	4	4	4	4	4	2	1	2	MH	
FI0800013	Harjaisneva-Pilkoonneva	3	4	4	4	4	4	2	2	2	2	MH	
FI0355008	Haukkanneva	4	4	4	4	3	4	1	1	1	2	MH	
FI0800027	Larvanneva	3	4	4	3	4	4	1	1	1	2	MH	
FI0800014	Lutakkoneva	4	4	4	4	4	4	1	1	2	2	MH	
FI0800077	Pyhävuori	4	4	4	4	4	4	2	1	2	2	MH	
FI1000001	Isosaaren tulvalehto	4	4	4	4	4	4	3	2	2	2	MH	
FI0800157	Kajaneskogen	4	4	4	4	4	4	2	2	1	2	Metla	
FI1000057	Lestijoki	4	2	4	4	4	4	2	1	2	2	LSU	
FI0800025	Paljakanneva-Åkantmossen	4	4	4	3	4	4	2	2	2	2	MH	
FI0800024	Viitanneva-Storholmanneva	3	4	4	3	4	4	4	2	1	2	MH	
FI0800030	Haukilamminneva	3	4	4	4	4	4	3	4	4	2	MH	
FI0800046	Passmossen	4	4	4	4	4	4	3	2	2	2	MH	
FI0800050	Ylimysjärvi	3	4	4	4	4	4	3	2	2	2	LSU	
FI0800045	Angjärvmossen	4	4	4	4	4	4	4	4	4	2	LSU	
FI0800085	Bredmossmyran	4	4	4	4	4	4	3	4	4	2	MH	

Natura-koodi	Kohteen nimi	Maankäytöstä aiheutuvat suunnittelutarpeet 1= paljon, 2= jonkun verran, 3= vähän, 4= ei lainkaan									Prio- sointi	Vastuuta- ho	HKS- tarve
		Metsästys	Kalastus	Veneily	Moottori- kelkkailu	Mökit/ ruoppaus	Metsä- talous/ maatalous	Ulkoilu/ virkistys	Luonto- matkailu	Opetus			
FI0800026	Hanhikeidas	4	4	4	4	4	4	4	4	4	2	MH	
FI1001011	Hötölamminneva	3	4	4	4	4	4	4	4	4	2	MH	x
FI0800144	Igelträsket	4	4	4	4	4	4	4	4	4	2	MH	
FI1000029	Iso Ristineva-Pikku Ristineva	4	4	4	4	4	4	4	4	4	2	MH	
FI1000031	Isoraivio ja Pilleskytö	4	4	4	4	4	4	4	4	4	2	LSU	
FI0800146	Järvinevan metsä	4	4	4	4	4	4	4	4	4	2	LSU	
FI0800066	Kalapää träsk	4	4	4	4	4	4	4	4	4	2	LSU	
FI0800104	Mäkelänmäki	4	4	4	4	4	4	4	4	4	2	MH	
FI0800037	Niinineva	4	4	4	4	4	4	4	4	4	2	MH	
FI0800103	Nättypii	4	4	4	4	4	4	4	4	4	2	MH	
FI0800153	Pelman metsä	4	4	4	4	4	4	4	4	4	2	MH	
FI0800047	Pitkämännikönneva	4	4	4	4	4	4	4	4	4	2	MH	
FI0800156	Pökkäsaaret	4	4	4	4	4	4	4	4	4	2	LSU	
FI0800039	Vanhaneva	4	4	4	4	4	4	4	4	4	2	MH	
FI0800015	Varisneva	4	4	4	4	4	4	4	4	4	2	MH	
FI0800097	Vedahugget	4	4	4	4	4	4	4	4	4	2	MH	
FI1000025	Viitajärvi	4	4	4	4	4	4	3	4	4	2	LSU	
FI0800064	Lapuanjokisuisto-Bådaviken	3	4	4	3	4	4	2	2	2	2	LSU	
FI0800038	Matosuo	3	4	4	4	4	4	2	2	1	2	MH	

Natura-koodi	Kohteen nimi	Maankäytöstä aiheutuvat suunnittelutarpeet 1= paljon, 2= jonkun verran, 3= vähän, 4= ei lainkaan									Prio- sointi	Vastuuta- ho	HKS- tarve
		Metsästys	Kalastus	Veneily	Moottori- kelkkailu	Mökit/ ruoppaus	Metsä- talous/ maatalous	Ulkoilu/ virkistys	Luonto- matkailu	Opetus			
FI1000014	Ritaneva-Vipusalonneva-Märsynneva	3	4	4	3	4	4	4	2	2	2	MH	
FI0800061	Edesjärvi	3	4	4	4	2	4	3	1	1	2	LSU	
FI0800044	Mesmossen	4	4	4	3	4	4	3	2	2	2	MH	
FI0800065	Sappionjärvet	3	3	3	4	4	4	2	2	2	2	MH	
FI0800096	Sidländet	4	4	4	3	4	4	4	2	2	2	MH	
FI0800019	Degermossen	4	4	4	3	4	4	3	2	2	2	MH	
FI0800120	Ison Koirajärven harju	3	4	4	3	4	4	1	1	2	2	MH	
FI0800012	Pohjoisneva	4	4	4	3	4	4	3	2	2	2	MH	x
FI0800101	Pässinrämmä	4	4	4	4	4	4	2	2	2	2	MH	
FI0800099	Fänäsabban	4	4	4	4	4	4	2	2	2	2	MH	
FI0800023	Norrmosse	4	4	4	3	4	4	4	2	2	2	MH	
FI0800020	Risnäsosse	4	4	4	3	4	4	4	2	2	2	MH	
FI0800067	Sandsundsjärden	4	4	4	4	3	4	3	2	2	2	LSU	
FI1000059	Särkkisenjärvi	4	4	4	4	4	4	2	2	2	2	LSU	
FI1000019	Vionneva	4	4	4	3	4	4	4	2	2	2	MH	
FI0800143	Gubbträskberget	4	4	4	4	4	4	2	2	2	2	LSU	
FI0800042	Iso Narunneva	4	4	4	3	4	4	4	2	2	2	MH	
FI0800098	Djuplottbacken	4	4	4	4	4	4	4	4	4	2	MH	
FI0800142	Furubacken	4	4	4	4	4	4	4	4	4	2	MH	

Natura-koodi	Kohteen nimi	Maankäytöstä aiheutuvat suunnittelutarpeet 1= paljon, 2= jonkun verran, 3= vähän, 4= ei lainkaan									Prio- sointi	Vastuuta- ho	HKS- tarve
		Metsästys	Kalastus	Veneily	Moottori- kelkkailu	Mökit/ ruoppaus	Metsä- talous/ maatalous	Ulkoilu/ virkistys	Luonto- matkailu	Opetus			
FI0800095	Iskmo Ön	4	4	4	4	4	4	4	4	4	2	MH	
FI0800017	Iso Kakkurinneva	4	4	4	4	4	4	4	4	4	2	MH	
FI0800063	Kalisjön	4	4	4	4	4	4	4	4	4	2	LSU	
FI0800091	Käärmekalliot	3	4	4	4	4	4	3	4	4	2	MH	
FI0800092	Lassinharju	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	MH	
FI0800036	Maaherransuo	3	4	4	4	4	4	3	4	4	2	MH	
FI0800150	Matosuonniemi	4	4	4	4	4	4	4	4	4	2	MH	
FI0800022	Norrskogenin suot	4	4	4	4	4	4	4	4	4	2	MH	
FI1001003	Patanajärvenkangas	4	3	4	4	3	4	3	4	4	2	MH	
FI0800041	Ruokkaanneva	4	4	4	4	4	4	4	4	4	2	MH	
FI0800158	Tuoresluoman lehdot	4	4	4	4	4	4	4	4	4	2	MH	
FI0800059	Hinjärvi	4	4	4	4	4	4	4	4	4	2	LSU	
FI0800134	Kristiinankaupungin saaristo	4	4	4	4	3	4	3	4	4	2	LSU	x
FI0800152	Nörrträskin metsä	4	4	4	4	4	4	4	4	4	2	MH	
FI1001012	Linjasalmenneva	2	3	4	4	4	4	1	1	2	3	MH	x
FI0900093	Haukisuo-Härkäsuo-Kukkoneva	3	3	4	3	4	4	2	2	2	3	MH	x
FI0800001	Lauhanvuori	4	4	4	4	4	4	1	1	1	3	MH	x
FI1001010	Hangasneva-Säästöpiirinneva	2	4	4	3	4	4	4	2	2	3	MH	x
FI0800057	Södra Stadsfjärden-Söderfjärden-Öjen	1	4	2	1	3	4	2	2	2	3	MH	x

Natura-koodi	Kohteen nimi	Maankäytöstä aiheutuvat suunnittelutarpeet 1= paljon, 2= jonkun verran, 3= vähän, 4= ei lainkaan									Prio- sointi	Vastuuta- ho	HKS- tarve
		Metsästys	Kalastus	Veneily	Moottori- kelkkailu	Mökit/ ruoppaus	Metsä- talous/ maatal- ous	Ulkoilu/ virkistys	Luonto- matkailu	Opetus			
FI0800021	Sanemossen	4	4	4	3	4	4	4	2	2	3	MH	
FI1001002	Linjalamminkangas	4	4	4	4	4	4	4	4	4	3	MH	x
FI1000004	Laajalahti	2	4	4	3	4	4	1	2	1	3	MH	
FI0800140	Tegelbruksbacken	4	3	4	4	4	2	1	1	1	3	MH	x
FI0800018	Kackurmossen	2	4	4	4	4	4	2	4	4	3	MH	
FI0800107	Kalomskogen	4	4	4	4	4	4	4	4	4	3	MH	
FI0800032	Levaneva	4	4	4	4	4	4	1	1	1	3	MH	x
FI0800084	Orrmossleden	4	4	4	4	4	4	4	4	1	3	MH	
FI0800079	Pitkämönluoma	4	4	4	4	4	4	1	4	4	3	LSU	x
FI1000005	Rahjan saaristo	4	4	4	4	4	4	4	4	4	3	LSU+MH	x
FI1001014	Heikinjärvenneva	4	4	4	4	4	4	4	4	4	3	MH	
FI0800034	Iso Koihnanneva	4	4	4	4	4	4	4	4	4	3	MH	
FI1001009	Isonneva	4	4	4	4	4	4	4	4	4	3	MH	
FI1001008	Lehtosenjärvi	3	2	3	2	4	4	2	2	4	3	MH	x
FI1001013	Salamajärvi	4	1	4	4	4	4	1	1	2	3	MH	x
FI0200130	Karvianjoen kosket	4	4	4	4	4	1	4	2	2	4	LSU	
FI0800033	Iso Kaivoneva	4	4	4	4	4	4	3	4	4	4	MH	
FI1001007	Lestijärven saaret	4	2	3	2	4	4	3	2	2	4	MH	
FI0800093	Gamla Kastet	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	MH	



Natura-koodi	Kohteen nimi	Maankäytöstä aiheutuvat suunnittelutarpeet 1= paljon, 2= jonkun verran, 3= vähän, 4= ei lainkaan									Prio- sointi	Vastuuta- ho	HKS- tarve
		Metsästys	Kalastus	Veneily	Moottori- kelkkailu	Mökit/ ruoppaus	Metsä- talous/ maatal- ous	Ulkoilu/ virkistys	Luonto- matkailu	Opetus			
FI0800145	Isokorpi	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	MH	
FI0800141	Brymsören	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	MH	
FI1000047	Hautahuhta	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	MH	
FI0800148	Kivistönmäki	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	MH	
FI0800016	Kurpanneva	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	MH	
FI0800086	Lågpelt	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	MH	
FI1001006	Mattilansaari	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	MH	
FI0800151	Metsäkylän metsä	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	LSU	
FI0800089	Miilu	4	4	4	4	4	4	3	4	2	4	MH	
FI0800100	Mäntykangas	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	MH	
FI0800105	Perämetsä	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	MH	
FI0800155	Porraslamminkangas	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	MH	

#### Liite 4. Yleissuunnitelmasta saatujen lausuntojen keskeinen sisältö ja lausuntojen aiheuttamat toimenpiteet suunnitelman sisällössä.

LAUSUNNON ANTAJA	LAUSUNNON SISÄLTÄMÄT HUOMAUTUKSET SUUNNITELMAAN JA YLEISET SUUNNITTELUUN KOHDISTUVAT HUOMAUTUKSET	VASTAUS LAUSUNTOON JA LAUSUNNON AIHEUTTAMAT TOIMENPITEET YLEISSUUNNITELMAAN
Etelä-Pohjanmaan liitto	Ei huomautettavaa	Ei aiheuta toimenpiteitä
Etelä-Pohjanmaan metsäkeskus	Hoito- ja käyttösuunnitelman laadinnassa erityisesti yksityismaiden luonnonsuojelualueiden osalta tulee huomioida riittävä yhteistyö maanomistajien kanssa. Tarvittaessa tulee olla yhteydessä myös lähinaapureihin ja metsäkeskukseen, samoin ennallistamissuunnittelussa. Palveluvarustuksen suunnittelu ja toteuttaminen tulee kohdentaa niille alueille, joilla on todellista virkistyskäyttöpainetta ja –tarvetta. Merenkurkun alueiden suunnittelupaineesta huolimatta myös Keski- ja Etelä-Pohjanmaan kohteiden suunnittelua tulisi viedä eteenpäin. Kohdekohtaiset huomautukset: Paukanevan hoito- ja käyttösuunnittelun priorisointiluokkaa tulisi nostaa kiireellisemmäksi, Kauhanevan-Pohjankankaan alueen Katikanluomaan tulisi laatia kiireellisesti luonnonhoitosuunnitelma, Pässilänvuorelle tulisi laatia hoito- ja käyttösuunnitelma ja alueen palveluvarustuksen tasoa nostaa.	Maanomistajiin ja sidosryhmiin pyritään olemaan suunnittelun yhteydessä suoraan yhteydessä, mutta joillakin alueilla maanomistajia on hyvin paljon tai maanomistusolosuhteet ovat selvittämättä (esim. yhteiset vesialueet), tällöin kuuluttaminen ja lehti-ilmoitukset sekä lehdistötiedotteet ovat paras keino tavoittaa asianomaiset. Palveluvarustus suunnitetaan niille alueille, jotka siihen sopivat sekä luonnon että odotetavissa olevan käyttäjämäärän suhteen. Paukanevalle tullaan laatimaan hoito- ja käyttösuunnitelma 1-5 vuoden sisällä, mikäli rahoitus järjestyy. Samoin Katikanluomalle tullaan laatimaan luonnonhoitosuunnitelma mikäli rahoitus järjestyy. Pässilänvuoren reitistöä on parannettu Kurjen kierroksen kehittämisen ja rakentamisen yhteydessä. Pässilänvuorelle on tarkoitus lähivuosina laatia toimenpidesuunnitelmia. Ei aiheuta toimenpiteitä
Etelä-Pohjanmaan TE-keskus, maaseutu-osasto	Suunnittelu tulisi kohdentaa kohteisiin, jotka palvelevat yleisöä (virkistyskäyttö, pitkospuut, nuotiopaikat, laavut ym.). Metsien ja soiden ennallistamiskohteita maaseutu-osasto ei pidä kiireellisimpänä.	Natura 2000-alueiden suunnittelun lähtökohtana on luonnonsuojelun ja alueelle kohdistuvien käyttöpaineiden yhteensovittaminen. Ei aiheuta toimenpiteitä
Metsänomistajien liitto	Ennallistamisen ja muun maankäytön suunnittelussa tulee olla yhteydessä niihin maanomistajiin, joihin syntyy joko suoria tai välillisiä vaikutuksia. Pelkkä tiedottaminen ei riitä. Yleissuunnitelmassa tulisi korostaa, että suunnitelmien toteuttamisella edistetään maaseudun työllisyyttä ja luontoon perustuvia elinkeinoja. Suunnitelmien toteuttaminen lisää myös alueiden monimuotoisuutta ja laatua, jolloin tarve lisäalueiden hankkimiseen pienenee.	Maanomistajiin pyritään olemaan suunnittelun yhteydessä suoraan yhteydessä, mutta joillakin alueilla maanomistajia on hyvin paljon tai maanomistusolosuhteet ovat selvittämättä (esim. yhteiset vesialueet), tällöin kuuluttaminen ja lehti-ilmoitukset sekä lehdistötiedotteet ovat paras keino tavoittaa asianomaiset. Ei aiheuta toimenpiteitä.
Metsäntutkimuslaitos METLA	Osallistavan suunnittelun periaatteista saa sen käsityksen, että kyseessä on lähinnä tiedon välittämis- ja kuulemistehtävä vaikka osallistavaan suunnitteluun kuuluu oleellisena osana myös osallistettujen kantojen ja mielipiteiden huomiointi suunnitelmia laadittaessa. Suunnittelutarpeen priorisoinnissa ei käy ilmi, perustuvatko kyseiset luokittelut ja arviot ympäristökeskuksen omiin ratkaisuihin vai ovatko ne osa koko valtakuntaa koskevia yleisiä priorisointiperusteita.	Natura 2000-alueiden suunnittelun lähtökohtana on luonnonsuojelun ja alueelle kohdistuvien käyttöpaineiden yhteensovittaminen. Suotuisan suojelutason toteutuminen suojelualueilla on siis ensisijainen suunnittelutavoite, johon alueelle kohdistuvat käyttöpaineet sovitetaan, mikäli vain mahdollista. Suunnittelutarpeen priorisointiluokittelu on tehty ympäristökeskuksen ja metsähallituksen muodostamassa ns. virkamiestyöryhmässä, ainoastaan lintuvesikohteista oli käytettävissä valtakunnallinen luokittelu.
Pohjanmaan liitto	Yleissuunnitelman laadintaa varten perustetulle seurantar ryhmälle tulisi antaa mahdollisuus ottaa osaa myös tarkempien suunnitelmien laadintaan. Natura 2000-alueiden suunnittelussa tulee ottaa huomioon maakuntakaavassa esitetyt varaukset. Lopullinen yleissuunnitelma tulisi kääntää ruotsiksi.	Suurempien suunnitelmien laadintaa varten perustetaan yhteistyöryhmä, johon voivat osallistua kaikki keskeiset sidosryhmät. Suunnitelma käännetään ruotsiksi.
Pohjanmaan riistanhoitopiiri	Riistanhoitopiiri haluaa olla jatkossa mukana etenkin lintuvesiin kohdistuvassa suunnittelussa esim. yhteistyöryhmän jäsenenä ja riistanhoitoyhdistykset voisivat olla mukana teemaryhmissä.	Yhteistyöryhmään kutsutaan suunnittelun alueen kaikki keskeiset sidosryhmät, samoin myös teemaryhmiin. Ei aiheuta toimenpiteitä
Ruotsinkielisen Pohjanmaan riistanhoitopiiri	Hoito- ja käyttösuunnitelma tulisi laatia kaikille niille Natura 2000-alueille, joilla mahdollisesti on tarvetta rajoittaa metsästystä. Tällöin suunnittelu tulisi olla mahdollisimman osallistavaa.	Natura 2000-alueiden suunnittelun lähtökohtana on luonnonsuojelun ja alueelle kohdistuvien käyttöpaineiden yhteensovittaminen. Ei aiheuta toimenpiteitä.

LAUSUNNON ANTAJA	LAUSUNNON SISÄLTÄMÄT HUOMAUTUKSET SUUNNITELMAAN JA YLEISET SUUNNITTELUUN KOHDISTUVAT HUOMAUTUKSET	VASTAUS LAUSUNTOON JA LAUSUNNON AIHEUTTAMAT TOIMENPITEET YLEISSUUNNITELMAAN
Skogsägarförbundet	<p>Natura 2000-alueilla sijaitsevia talousmetsiä tulisi voida myös jatkossa hyödyntää metsätaloustaloudessa. Näissä tapauksissa on yksittäisen maanomistajan asia päättää alueensa suunnittelutarve. Tietyt metsätaloustiedot ovat myös ei-julkisia tietoja, mikä tulee huomioida suunnitelmaa laadittaessa. Yleissuunnitelmassa tulisi esittää kuinka otetaan huomioon suunnittelun sosiaaliset, taloudelliset ja kulttuurivaikutukset. Maanomistajia tulisi tiedottaa heidän alueella sijaitsevista uhanalaisista lajeista. Riistanhoito tulisi olla mahdollista myös jatkossa. Mustasaaren Fort Sommarön alueelle (Ångesholmen) tulisi laatia palveluvarustuksen toimenpidesuunnitelma, koska alueelle kohdistuu suuri virkistyskäyttöpaine. Yleistä kuuluttamista suunnitelmista tulisi välttää. Jokaiseen maanomistajaan ja muihin sidosryhmiin tulisi olla kirjeitse yhteydessä. Yleissuunnitelman toteutumisesta tulee tehdä asiaankuuluva arviointi.</p>	<p>Länsi-Suomen ympäristökeskuksen alueella sijaitsevat Natura 2000-alueet on tarkoitus pääsääntöisesti toteuttaa luonnonsuojelulain mukaisina luonnonsuojelualueina. Yleissuunnitelman tarkoitus on esittää Natura 2000-alueiden suunnittelutarve ja suunnittelun kiireellisyys. Yksittäisen Natura 2000-alueen suunnittelu vaatii arvioinnin sosiaalisista, taloudellisista ja kulttuurivaikutuksista. Uhanalaisten lajien esiintymispaikoista tiedotetaan mahdollisuuksien mukaan. Riistanhoitoa ja metsästäystä ei rajoiteta ellei jonkin alueella esiintyvän lajin suojelu tai suuri virkistyskäyttöpaine sitä edellytä. Fort Sommarön alueelle on metsähallituksen toimesta laadittu palveluvarustuksen toimenpidesuunnitelma ja sitä on myös toteutettu. Maanomistajiin ja sidosryhmiin pyritään olemaan suoraan yhteydessä, mutta joillakin alueilla maanomistajia on hyvin paljon tai maanomistulosuhteet ovat selvittämättä (esim. yhteiset vesialueet), tällöin kuuluttaminen ja lehti-ilmoitukset sekä lehdistötiedotteet ovat paras keino tavoittaa asianomaiset.</p>
Alahärmän kunta	Paljakannevan-Åkantmossenin alueelle tulisi laatia hoito- ja käyttösuunnitelma, kiireellisyysaste 1.	Alueen luonne ja nykyinen käyttö ei aiheuta tarvetta hoito- ja käyttösuunnitelman laatimiselle. Reitin tarpeellisuutta tullaan harkitsemaan jatkossa. Alueelle tullaan laatimaan soiden ennallistamissuunnitelma.
Alavuden kaupunki	Laadittaessa vesistöjen kunnostus- ja hoitosuunnitelmia tulee huomioida vesialueen omistajan sekä vesialueen vuokralaisen mielipiteet ja näille tahoille tulee varata mahdollisuus osallistua suunnitteluun mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Suo- ja metsäalueiden ennallistamissuunnittelussa tulee huomioida, ettei suojelualueita ympäröivien yksityisten omistamien tilojen maankäyttö vaikeudu.	Osallistavaan suunnitteluun kutsutaan suunnittelualueen kaikki keskeiset sidosryhmät. Ilman maanomistajan suostumusta toimenpiteitä ei voida toteuttaa. Ei aiheuta toimenpiteitä
Evijärven kunta	Ei huomautettavaa	Ei aiheuta toimenpiteitä
Himangan kunta	Ei huomautettavaa	Ei aiheuta toimenpiteitä
Ilmajoen kunta	Ei huomautettavaa	Ei aiheuta toimenpiteitä
Isojoen kunta	Suunnitelmien laadinnasta ja toteuttamisesta ei pidä tulla kustannuksia/rasitteita maanomistajille.	Viranomaiset vastaavat suunnitelman laadinnasta. Ei aiheuta toimenpiteitä
Jurvan kunta	Pässilänvuoren alueelle tulee laatia ja toimeenpanna lehtojen hoitosuunnitelma luonnoksen mukaisella aikataululla, Isokorven lehtojensuojelualueen suunnittelutilanne ja -tarve tulee selvittää	Pässilänvuorelle laaditaan todennäköisesti vuonna 2009 ennallistamis- ja hoitosuunnitelma. Isokorven lehdolla ei ole suunnittelutarvetta, mutta lehtokasvillisuuden kehittymistä seurataan. Ei aiheuta toimenpiteitä
Kaskisten kaupunki	Yleissuunnitelmassa on otettava huomioon meriväylän mahdollinen syventäminen sekä Sälgrundin luotsiaseman kehittäminen matkailukohteena.	Kyseiset seikat huomioidaan tarkemmissa toimenpidesuunnitelmissa, mikäli sellaisia alueelle laaditaan. Ei aiheuta toimenpiteitä.
Kauhajoen kaupunki	Ei huomautettavaa	Ei aiheuta toimenpiteitä
Kaustisen kunta	Ei huomautettavaa	Ei aiheuta toimenpiteitä
Kokkolan kaupunki	Taulukosta sivuilta 59-60 puuttuu Laajalahden ja Isosaaren tulvavahdon palveluvarustus, Tankarille tulisi laatia kiireellisesti yleissuunnitelma ja tarkempi hoidon ja käytön suunnitelma	Lisätään taulukkoon Laajalahden ja Isosaaren tulvavahdon palveluvarustus. Tankarille on laadittu hoito- ja käyttösuunnitelma osana Luodon saariston Natura 2000-aluetta. Tankarille on lisäksi tarkoitus laatia tarkempi palveluvarustuksen ja hoidon suunnitelma esim. EU-hankkeena

LAUSUNNON ANTAJA	LAUSUNNON SISÄLTÄMÄT HUOMAUTUKSET SUUNNITELMAAN JA YLEISET SUUNNITTELUUN KOHDISTUVAT HUOMAUTUKSET	VASTAUS LAUSUNTOON JA LAUSUNNON AIHEUTTAMAT TOIMENPITEET YLEISSUUNNITELMAAN
Korsnäsön kunta	Ei huomautettavaa	Ei aiheuta toimenpiteitä
Kuortaneen kunta	Vesistöjen hoito- ja kunnostussuunnitelmia laatiessa tulee huomioida, ettei suojelualueita ympäröivien yksityisten omistamien tilojen maankäyttö vaikeudu.	Suunnittelussa pyritään välttämään haittaa yksityisille maille, mikäli kuitenkin haittaa aiheutuu, maksetaan niistä korvaus. Ei aiheuta toimenpiteitä.
Laihian kunta	Ei huomautettavaa	Ei aiheuta toimenpiteitä
Lappajärven kunta	Vanhanevalle tulisi laatia myös palveluvarustuksen toimenpidesuunnitelma.	Vanhanevalle ei ole tarkoitus kehittää ohjattua virkistyskäyttöä.
Lapuan kaupunki	Ei huomautettavaa	Ei aiheuta toimenpiteitä
Lestijärven kunta	Ei huomautettavaa	Ei aiheuta toimenpiteitä
Luodon kunta	Luodon saariston palveluvarustusta tulisi edelleen kehittää. Valtion tulisi varata riittävästi resursseja hoitotoimenpiteisiin ja seurantaan. TerraMaresta kertova teksti tulisi korjata lausunnon mukaisesti, lisäksi kohteen kuvauksessa tulisi kertoa myös maankohoamisesta. Lopullisessa suunnitelmassa tulisi olla myös kohdekuvaukset käännettynä ruotsiksi	Korjataan TerraMare-teksti ja lisätään maankohoaminen kohteen kuvaukseen. Käännetään yleissuunnitelma ruotsiksi.
Maalahden kunta	Vuonna 1998 tehty Petolahdenjokisuiston käyttösuunnitelma tulee päivittää ja ottaa huomioon kun laaditaan muita suunnitelmia alueelle. Petolahdenjokisuisto on tärkeä virkistys- ja metsästysalue.	Ei aiheuta toimenpiteitä
Mustasaaren kunta	Ei huomautettavaa	Ei aiheuta toimenpiteitä
Oravaisten kunta	Ei huomautettavaa	Ei aiheuta toimenpiteitä
Pedersören kunta	Yleissuunnitelman sisällön esittäminen voisi olla havainnollisempaa, joissakin tapauksissa liitteet ja taulukot ovat jopa ristiriidassa keskenään. Suunnittelun ja toimenpiteiden toteuttamisen kustannusten jaon tulisi olla selvä ennen työn aloittamista.	Suunnittelu ja toimenpiteet tullaan pääsääntöisesti rahoittamaan valtion määrärahoista. Joissakin tapauksissa työtä voidaan tehdä myös EU-hankkeen rahoituksella.
Perhon kunta	Ei huomautettavaa	Ei aiheuta toimenpiteitä
Pietarsaaren kaupunki	Ei huomautettavaa	Ei aiheuta toimenpiteitä
Teuvan kunta	Natura 2000 –alueiden yleissuunnitelman jälkeisistä jatkotoimenpiteistä tulisi laatia yksityiskohtaisemmat aikataulutetut suunnitelmat, joista tiedotetaan edelleen myös kuntia. Lisäksi suunnitelmista tulee tiedottaa kirjeellä niitä maanomistajia, joiden maa-alueet rajoittuvat Natura 2000-alueeseen tai joiden yksityisteitä käytetään/liikennöidään toteutettaessa Natura 2000- alueen ennallistamistöitä.	Suunnitteluun on tiedossa rahoitusta yleensä vain vuodeksi kerrallaan, poikkeuksena mahdolliset EU-hankkeet. Tästä johtuen tarkemman aikataulun laatiminen on vaikeaa. Ei aiheuta toimenpiteitä.
Toholammin kunta	Palveluvarustuksen toimenpidesuunnittelussa tulee ottaa huomioon uusi kaava-alue ja sen mukanaan tuoma lisäpaine virkistyskäyttöön. Ritaneva-Vipusalonneva-Märsynnevan alueella tulisi selvittää virkistyskäyttömahdollisuuksien parantaminen.	Ritanevan alue ei sovellu ohjattuun virkistyskäyttöön. Ei aiheuta toimenpiteitä
Uudenkaarlepyyn kaupunki	Brymsörenin alueen osalta tulisi kirjata suunnittelu- ja toimenpidetarve. Suunnitelman tulisi sisältää karttamateriaalin Natura 2000-alueista mittakaavassa 1:10 000 tai 1:20 000.	Alueen luontotyyppien tai lajiston ei ole katsottu tarvitsevan toimenpiteitä. Karttamateriaalin tekeminen on resurssikysymys ja sen takia niitä ei ole sisällytetty suunnitelmaan. Kunnissa on toimitettu aikanaan Natura 2000-verkoston kuulemismateriaali, joka sisältää myös kohdekartat. Ei aiheuta toimenpiteitä

LAUSUNNON ANTAJA	LAUSUNNON SISÄLTÄMÄT HUOMAUTUKSET SUUNNITELMAAN JA YLEISET SUUNNITTELUUN KOHDISTUVAT HUOMAUTUKSET	VASTAUS LAUSUNTOON JA LAUSUNNON AIHEUTTAMAT TOIMENPITEET YLEISSUUNNITELMAAN
Vaasan kaupunki	Ei huomautettavaa	Ei aiheuta toimenpiteitä
Vimpelin ja Alajärven yhteinen ympäristölautakunta	Kuntien alueelle tulisi rakentaa yleisöä palveleva luontoreitistö. Yleissuunnitelmaan ei huomautettavaa.	Ei aiheuta toimenpiteitä
Vähänkyrön kunta	Ei huomautettavaa	Ei aiheuta toimenpiteitä
Vöyri-Maksamaan kunta	Kunnan nimi väärin suunnitelmassa, Mikkeliinsaaret sijaitsee Vöyri-Maksamaan kunnassa	Korjataan kunnan nimi ja Mikkeliinsaarten sijaintikunta oikein
Ylistaron kunta	Hoito- ja käyttösuunnitelmien laadinta tulisi tapahtua siten, että ne eivät haittaa Natura 2000-alueen (Nättypii) tai alueiden välittömässä läheisyydessä olevien kiinteistöjen yksityismaanomistajien omistamien alueiden käyttämistä normaaliin ja tavanomaiseen toimintaan. Suunnitelmat tulisi laatia paremmassa yhteisymmärryksessä alueen maanomistajien ja muiden intressitahojen kanssa kuin aikaisemmin on Natura-suunnittelussa tapahtunut.	Ilman maanomistajan suostumusta suunnitelmassa esitettyjä toimenpiteitä ei voida toteuttaa. Lisäksi suunnittelussa pyritään välttämään haittaa yksityisille maille, mikäli kuitenkin haittaa aiheutuu, maksetaan niistä korvaus. Suunnittelussa noudatetaan osallistavan suunnittelun periaatteita.
Ähtärin kaupunki	Kaupunki toivoo retkeilyreittejä kehitettäessä otettavan huomioon alueen erämaaluonne.	Ei aiheuta toimenpiteitä